Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

Β΄ ΕΤΟΣ — ΑΡΙΘ. 24 Δ. ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ✻ Δ. ΔΗΜΕΡ, ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1906

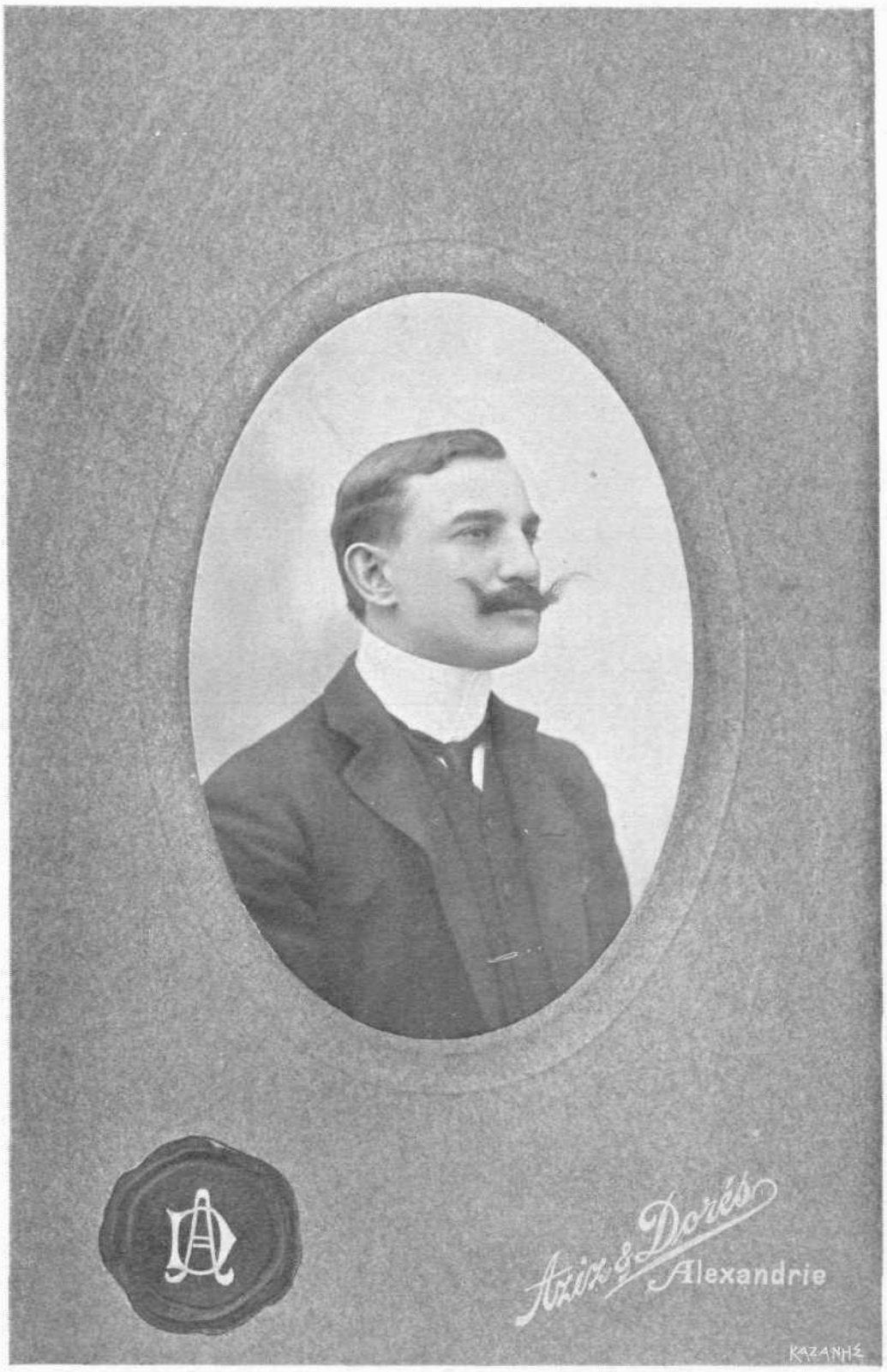

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ

Ἐκ τῶν πρωτουργῶν τοῦ ἄρτι συσταθέντος ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ τόσης ἐξ ἀρχῆς ζωτικότητος «Πανελληνίου Συνδέσμου», οὗτινος καὶ ταμίας τυγχάνει. Πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Προέδρου τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλληνικῆς Κοινότητος καὶ νεαρὸς ἔτι, δεικνύει ἀπὸ τοῦδε πᾶσαν τὴν πατριωτικὴν ἐκείνην ἐπίδοσιν, ἥτις εἶνε ἀνταξία τῶν οἰκογενειακῶν αὐτοῦ παραδόσεων καὶ δεικνύει ὁποία ἔσεται ἡ μετέπειτα δρᾶσις τοῦ ἐκκολαπτομένου ἀνδρός. Τὴν δ' ἀρχαιοτάτην εὐγένειαν τῆς καταγωγῆς του δεικνύει ἔτι μᾶλλον διὰ τῆς ἀφειδοῦς χρήσεως ἣν ποιεῖται τοῦ πλούτου αὐτοῦ ὑπὲρ Πατρίδος. Εἶνε πρόσφατος ἡ ἐνταῦθα γεννηθεῖσα κατάπληξις διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν «Ἁπάντων» τοῦ Ἀλεξ. Σούτσου ἅτινα ἄλλως θὰ ἐξηφανίζοντο, ἕνεκα τῆς σπανιότητος εἰς ἣν κατήντησαν ὅσα τοῦ ἀειμνήστου ποιητοῦ ἔργα σώζονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· παρ' ὅλην δὲ τὴν εὐκόλως νοουμένην πολεμικὴν κατὰ τῆς τοιαύτης πρωτοβουλίας, προσώρισται ὀψέποτε πραγματοποιουμένη ἡ ἐκτύπωσις νὰ δοξάσῃ τὸν δωρητὴν οὐχ ἧττον τοῦ ἐμπνευσμένου συνθέτου τοῦ «Περιπλανωμένου» καὶ τόσων ἄλλων ἀριστουργημάτων. Ἤδη ὁ κ. Ἀντώνιος Ε. Μπενάκης ἐπελάβετο ἐγχειρήματος οὗτινος εἶνε ἡ ἀσφαλεστέρα ἐγγύησις περὶ εὐδοκιμήσεως πλήρους καὶ ὅπερ προώρισται ἐν βραχεῖ ν' ἁπλωθῇ ὅπου Γῆς ὑπάρχει δοῦλος Ἑλληνισμὸς ὑπὸ τοιαύτην δεξιὰν διαχείρισιν. Ἡ «Εἰκονογραφημένη» παρακολουθοῦσα μετ' ἀπείρου χαρᾶς καὶ συγκινήσεως τὰ ἐπίλεκτα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τέκνα, τ' ἀγωνιζόμενα ἐν τοῖς πρώτοις νὰ ἐλαφρύνωσι τὰ ἐπαχθῆ βάρη τῆς δι' ἀνίσων ὑποχρεώσεων πρὸς τὴν σμικρότητα αὐτῆς ἐπιφορτισμένης χώρας ταύτης, θεωρεῖται σήμερον εὐτυχὴς φέρουσα εἰς τὴν δημοσιότητα τὴν εἰκόνα τοῦ εὐπατρίδου καὶ ἀνταξίου τῆς πατριωτικῆς περιωπῆς κ. Ἀντ. Ε. Μπενάκη.

ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

ΜΥΣΤΡΑΣ

Ἀπὸ τῆς Σπάρτης μετὰ πορείαν ὀλίγον μακροτέραν τῆς μιᾶς ὥρας φθάνομεν ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Μυστρᾶ. Διερχόμεθα κατὰ τὴν ὁδὸν ἡμῶν ἴσως τὸν ***Δρόμον,*** ἴσως παρὰ τὸν ***Πλατανιστᾶν,*** ἴσως τὸν μεταξὺ τοῦ χειμάρρου ***Κνακίωνος*** καὶ τῆς γεφύρας ***Βαβύκας*** χῶρον, ἔνθα εἰς σειμὰς ἀθορύβους ***ἀπέλλας*** ἠθροίζετο ὁ δῆμος τῶν Σπαρτιατῶν, ἔνθα ἀπαρχὴ ἐξιλαστήριος τῷ 480 π. Χ. ὡρίσθησαν ὁ Λεωνίδας καὶ Τριακόσιοι εἰς τὸν ὑψηλὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας. Σήμερον οὔτε ὁπλῖται εἰς λόχους, εἰς πεντηκοστῦς, εἰς ἐνωμοτίας ἐνρύθμως καὶ ἁρμονικῶς κινούμενοι ἀσκοῦνται εἰς χέρσους ἀγρούς, οὔτε περὶ τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν ἐντὸς εὐανθέμων λειμώνων χοροὶ εὐθύμων νέων ὀρχοῦνται τὸν ἐνόπλιον ᾄδοντες τοῦ Τερπάνδρου τᾴσματα, ἢ χαρίεσσαι καὶ εὐσταλεῖς φαινομηρίδες ᾄδουσαι τὰ παρθένια τοῦ Ἀλκμᾶνος. Οὐδαμοῦ ἀκούεται ἐξ αὐλῶν τὸ καστόρειον μέλος, οὔτε νέοι φαίνονται ἀπὸ της θήρας τῆς ἐπὶ τοῦ Ταϋγέτου ἐπανερχόμενοι λακαίνας ἄγοντες κύνας, μὲ τὰ λεπτὰ καὶ εὔγραμμα σώματα, ταχείας ὡς βέλος· ἀλλ᾽οὔτε εἰλώτων βλέπομεν τὰς ὄψεις τὰς περιαλγεῖς οὔτε χρυπτίας δολοφονικὰς οὔτε εἰς τὴν αἱμοχαρῆ ἀσιατικὴν Ὀρθίαν Ἄρτεμιν τὰς ἀνελληνίστους γυμνοπαιδίας.

Διὰ πεδιάδος ὁμαλῆς, καταφύτου ἐξ ἐλαιῶν καὶ ἀμπέλων καὶ ἄλλων καλλικάρπων δένδρων, βαδίζοντες καὶ ἀφ᾽ οὗ διέλθωμεν διὰ τῶν ὁδῶν τοῦ σημερινοῦ χωριδίου Μυστρᾶ τὸν διὰ μέσου κήπων ἑλισσομένων, διαβαίνοντες τὴν γέφυραν ὀλίγον κατωτέρω τῆς κρήνης τῆς ἀπὸ ἀπείρων στομάτων ὕδωρ προχεούσης ἀδαμάντινον, μετὰ ἑβδομήκοντα βήματα εἰσερχόμεθα εἰς τὴν περιώνυμον πόλιν τῶν τελευταίων αἰώνων τοῦ βυζαντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ, ***τὴν θεόσωστον πόλιν,*** τὸν Μυζηθρᾶν, τότε ἴσην κατὰ τὴν δύναμιν πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην μετὰ τὴν ***θεοφρούρητον*** καὶ ***θεοδόξαστον*** καὶ ***θεομεγάλυντον*** Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ Μυστρᾶς (τότε Μυζηθρᾶς) ἤκμασεν ἀπὸ τῆς φραγκικῆς κατακτήσεως (1209), πρότερον δὲ πιθανώτατα δὲν εἶχεν εἰμὶ ἐν μέσῳ ἄλσους ἐλαιῶν καὶ πορτοκαλεῶν καὶ ἄλλης φυτείας τὸν πύργον τιμαριούχου τινὸς Ἕλληνος, Μυζηθρᾶ καλουμένου. Πρὸ τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος ἔθαλλεν κάπως ἡ Σπάρτη μετὰ

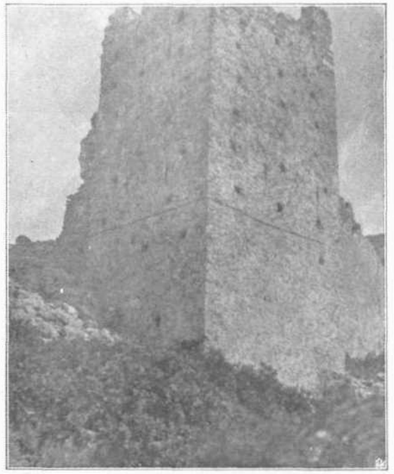

ΓΕΡΑΚΙ. — Πύργος ἀκροπόλεως.

τῶν βυζαντιακῶν αὐτῆς τειχῶν (ΒΔ), τῶν μεγάλων ναῶν Νίκωνος τοῦ Μετανοεῖτε καὶ τοῦ Σωτῆρος, τῶν διοικούντων ἀρχόντων καὶ τοῦ μητροπολίτου Λακεδαιμονίας.

Ἐπὶ τῶν Φράγκων ἐγκατελείφθη καὶ ἠρημώθη ἡ πόλις ἡ περικλεής, διὰ τειχῶν δὲ περιεβλήθη ὁ λόφος ὁ πρὸς δυσμὰς ὁ ἀνάντης, τελευταία πρὸς τὴν πεδιάδα ὑπώρεια τοῦ Ταϋγέτου, μεγαλειότατα ὡς ἀληθῶς αἴροντος ὄπισθεν καὶ πρὸς δυσμὰς τὰς πέντε κορυφάς του. Τότε ἴδρυσαν ἀνάκτορα ἐκεῖ καὶ ναόν τινα ἴσως καὶ τοὺς κατοίκους βίᾳ συνῴκισαν παρ᾽ ἑαυτοῖς. Οὕτω δὲ κατὰ μικρὸν συνετελέσθη ἱκανῶς πολυπληθὴς συνοικισμός, διῃρεῖτο δὲ εἰς ***Ἄνω Χώραν,*** παρὰ τὰ ἀνάκτορα καὶ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, εἰς ***Μεσοχώραν,*** ἀπὸ

ΧΡΥΣΑΦΑ. — Κοίμησις τῆς Θεοτόκου ἔξω τοῦ χωρίου.

τῆς συνοικίας Βροντοχίου μέχρι τῆς Παντανάσσης καὶ τῆς Περιβλέπτου, ὅπου καὶ ἡ Μητρόπολις, καὶ εἰς ***Κάτω Χώραν,*** τὴν ἐν τῇ πεδιάδι ἔξω τῆς γεφύρας πρὸς τὸ Παρώριον.

Ἤκμαζε δὲ ὁ Μυστρᾶς ὅπως δήποτε μέχρι τέλους τῆς Μεγάλης Ἐπαναστάσεώς μας, παράδοξος δ᾽ ἐφάνη ἡ ἐγκατάλειψις αὐτοῦ εἰς τοὺς Μυστριώτας καὶ ἡ ἀναγέννησις τῆς ἠρημωμένης Σπάρτης, ἔψαλλον δὲ τότε εἰς τοὺς εὐανθεῖς κήπους τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου μετ᾽ ἀγανακτήσεως καὶ περιφρονήσεως ἅμα·

Παρῶρι μὲ τὰ κρύα νερά κι᾽ Ἁγιάννη μου μὲ τἄνθη
καὶ σὺ περήφανε Μυστρᾶ. σᾶς χάλασε μιὰ Σπάρτη.

ΕΡΕΙΠΙΑ ΜΕΓΑΛΕΙΟΥ

Σήμερον ἐρείπια σχεδὸν πανταχοῦ· ἀλλ᾽ ἐρείπια μεγαλείου. Νομίζει τις ὅτι ἐκεῖ ἀρχόντων μόνον οἰκήματα ἦσαν ἱδρυμένα, ἀφ᾽ οὗ τὰ μικρὰ οἰκίδια ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας ἔχουσι κτισθῇ. Τὰ λοιπὰ ἱδρύματα, καὶ ναοὶ εὐρύτεροι καὶ ναΐσκοι καὶ τῶν δεσποτῶν τοῦ Μωρέως τἀνάκτορα καὶ τοῦ μητροπολίτου ἡ κατοικία καὶ τὰ σαράϊα τοῦ Κρεββατᾶ κατακείμενα εἰς συντρίμματα ἢ εἰς πτῶσιν ἕτοιμα, ἔκπαγλον κάλλους εἰκόνα παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς καὶ μεγαλοφροσύνης πληροῦσιν.

Διότι ἂν ἀνοίξωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς, ὡραίαν θὰ ἴδωμεν τὴν πόλιν μὲ τὰ τείχη τἀδάμαστα καὶ τὰ ὑπερήφανα ἀνάκτορα, πολυθόρυβον ἐξ ἐμπόρων, ἐκ θωρακοφόρων πολεμιστῶν καὶ ἵππων πολεμιστηρίων κροτούντων τὰς ὁπλὰς ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τῶν ὁδῶν, ἐξ ἱερατείου σεμνοῦ καὶ σεπτῶν ἀρχόντων. Θὰ ἴδωμεν τὸν Γεώργιον Γεμιστὸν διδάσκοντα τοὺς μαθητάς του—ὁποῖος ὁ Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἡμῶν—***περὶ νόμων καὶ πολιτείας.*** Θὰ ἴδωμεν ἐν μέσῳ τῶν Λασκάρεων καὶ τῶν Ραοὺλ καὶ τῶν Σοφιανῶν καὶ τῶν Φραγκοπούλων καὶ τῶν Φραντζίδων καὶ τῶν Σγουρομαλαίων καὶ τῶν Φιλανθρωπινῶν καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων τότε τῆς πατρίδος μας γενῶν βουλευόμενον τὴν ἐθνικὴν ἀνάστασιν καὶ διοργανοῦντα αὐτὴν αὐτὸν τὸν Κωνσταντῖνον τὸν Παλαιολόγον, ὅτε τοῦ Μωρέως μόνον δεσπότης εἶχεν ἀναρρηθῆ. Θὰ ἴδωμεν ἀρχιτέκτονας ἐξόχους ὄχι μόνον τὸν Ἅγιον Δημήτριον ἢ τὴν Ὁδηγήτριαν τοῦ Βροντοχίου ἢ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν ἢ τὴν Παντάνασσαν ἢ τὸν παρὰ τὴν περίβλεπτον ἀρχοντικὸν οἶκον ἐγείροντας ἐν μόνῳ τῷ Μυστρᾷ, ἀλλ᾽ ἐξ αὐτοῦ πορευομένους ἀνὰ τὴν Λακεδαίμονα καὶ ἱδρύοντας τὰ Χρύσαφα τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου καὶ τὸν Ἅγιον Δημήτριον καὶ ἔξω τῆς κώμης τὴν Κοίμησιν μετὰ τοῦ πύργου τοῦ κωδονοστασίου αὐτοῦ. Θὰ ἴδωμεν γλύπτας τῶν κοσμημάτων τῆς Μητροπόλεως καὶ τοῦ μουσείου ἐν Μυστρᾷ καὶ τῆς ἐν Ἀπιδιᾷ ἐκκλησίας, τορευτὰς ξύλου καὶ ἐβένου καὶ ἐλέφαντος θαυμαστοὺς καὶ ζωγράφους εἰκονίζοντας τὰ σώματα

ἁρμονικὰ καὶ εὐγενῆ καὶ ζωντανά, συνθέσεις ἡρμοσμένας μὲ χρωματισμὸν ἔντονον καὶ ἡδύν, πανταχοῦ τὴν ἀλήθειαν θεραπεύοντας, ἀκραιφνεῖς τεχνίτας πολλῷ ὑπερτέρους εἰς ἔμπνευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ Giotto καὶ τοῦ Organi καὶ τῶν ἄλλων πρώτων διδασκάλων τῆς Ἀναγεννήσεως.

Ἀνὰ τὰ ἐρείπια:

ΚΡΕΒΒΑΤΑΔΕΣ

Ὀλίγα βήματα ἀπὸ τῶν ἠφανισμένων ἤδη πυλῶν τοῦ κάτω περιβόλου κεῖνται τῶν Κρεββατάδων τὰ σαράϊα εἰς ἀπέραντα ἐρείπια. Ἐντὸς τῶν σαραΐων τούτων ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη ὁ ἄρχων τῶν κατὰ τὴν Ἐπανάστασίν μας ὁ μεγαλοφρονέστατος, ὁ Παναγιώτης Κρεββατᾶς, καὶ ἐντὸς αὐτῶν ἐξετυλίχθη ἡ τραγῳδία τῆς ζηλοτυπίας τοῦ Μανουὴλ Κρεββατᾶ, περὶ ἧς ψάλλει παλαιὸν δημοτικὸν ᾆσμα:

Τοῦ Μανώλη ἡ γυναῖκα καὶ τοῦ Κρεββατᾶ
ῥίχνουν κούνιας καὶ κουνιοῦνται στὰ σαράγια των
κι᾽ ὁ Μεχμέτμπεῦς τῆς βλέπει μὲ τὸ κιάλι του:
«Βρὲ Μανώλη, βρὲ λεβέντη, βρὲ καλὸ παιδί,
ἔμμορφη γυναῖκα ποῦχεις κ᾽ ἄλλος τὴν θωρεῖ».
— Σὰν τὴν εἶδες σύ, βρὲ μπεῦ, τί ροῦχα φορεῖ;
— Κόκκινο φουστάνι ἐφόρει καὶ τουρμπὰν βρακί.
Κι᾽ ὁ Μανώλης μεθυσμένος καὶ τὴν σκότωσε,
κι᾽ ὕστερα τὸ μετανοιώνει καὶ τὴν ἔκλαιε.

ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἀναβαίνομεν τὴν λιθόστρωτον ὁδὸν τὴν πρὸν τὴν Μητρόπολιν. Δεξιὰ αὐτῆς ὀλίγον ὑπεράνω τῆς Μαρμάρας—μαρμαρίνης περικαλλοῦς ἀρχαίας λάρνακος εἰς κρήνην σήμερον χρησίμου — εὑρίσκομεν τὸν ναΐσκον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, δρομικὸν τὸ σχῆμα. Αἱ εἰκόνες αὐτοῦ τὸ πλεῖστον εἶνε ἐξίτηλοι ἐκ τοῦ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος, οὐτινος ἔκαμε χρῆσιν εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ σοφὸς ἄλλος Γαλάτης βυζαντιολόγος. Ἂν διασῴζεταί τι καὶ ἐνταῦθα, τοῦτο ὀφείλει ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ Πατρὶς ἡμῶν εἰς τὰς δύο ἐν τῇ Παντανάσσῃ μοναζούσας μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν ἡρωϊκὰς ἀδελφὰς Παϊσίαν καὶ Εὐσεβίαν Γιατράκου.

Μεταξὺ τῶν σῳζομένων εἰκόνων, καλλίστου τύπου τῶν κατὰ τὴν Λακεδαίμονα ἔργων τοῦ ΙΕ΄ αἰῶνος ἀρχομένου, διατηρεῖται καλλίτερον ἡ τῆς ἱδρυσαμένης πιθανῶς τὸν ναόν. Εἰκονίζεται ἐνταῦθα ἡ Θεοτόκος μετὰ τοῦ Χριστοῦ μεγαλοπρεπής, πρὸ αὐτῆς δὲ ὑπὸ μορφὰς δύο ἐν στολῇ κοσμικῇ καὶ τὸ ᾆσμα φοροῦσα τῆς μοναχῆς, ἡ Κυρία Καλή, κόρη τῆς γνωστῆς αὐτόθι τότε οἰκογενείας Καβάκου[1] καὶ σύζυγος Λάσκαρη, μετὰ τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ, ὅστις γενόμενος βεβαίως μοναχὸς ἐν τῇ μονῇ τῆς Ὁδηγητρίας καλεῖται ἐκ ταύτης Ὁδηγητριανός. Ἔχουσι δὲ καὶ ἐπιγραφαὶ σημειωθῆ ἐπὶ τῆς εἰκόνος, παρὰ τὴν ἱδρύτριαν «... Κυρία Καλὴ ἡ Καβα[κίνα]... σὺν τοῖς τέκνοις αὐτῆς, ἡ δηὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθῆσα Καληνήκη μοναχή», παρὰ τὴν θυγατέρα, «Ἂν⟨ν⟩α Λασκαρήνη»

ΧΡΥΣΑΦΑ. — Κοίμησις τῆς Θεοτόκου ἔξω τοῦ χωρίου.

καὶ ὑπὲρ τὸν γονυπετῆ πρὸ τῆς Θεοτόκου καὶ ἐν περιβολῇ μοναχοῦ υἱὸν «Θεόδωρος Ὁδηγητριανός».

Βεβαιότατον δὲ εἶναι ὅτι ὑπὸ τὴν εἰκόνα κεῖνται τεθαμμένα τὰ λείψανα τῆς μητρὸς καὶ τῶν τέκνων, οἵτινες μέχρι τοῦδε ἦσαν εὐτυχεῖς, διότι δὲν ἀνεσκάφη ἀθέως πρὸς ἔρευναν καὶ σύλησιν ὁ τάφος αὐτῶν ὑπὸ ἀρχαιολόγων καὶ δὲν διερρίφθησαν, ὅπως ἄλλων, ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Βροντοχίου καὶ τῆς Περιβλέπτου, τὰ ὀστᾶ των.

[1] Αἱ γυναῖκες ἐκαλοῦντο ἐκ τοῦ πατρός, ὡς Ἄννα ἡ Κομνηνή, Εἰρήνη ἡ Παλαιολογίνα, Ἑλένη ἡ Καντακουζηνή.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

Ἀνερχόμεθα ἔτι τὴν ὁδὸν καὶ περιβάλλουσιν ἡμᾶς ἠδέως τὰ μύρα ῥοδωνιᾶς καὶ ἑσπεριδοειδῶν. Εἶνε ἐκ τοῦ μοναδικοῦ κήπου τῆς Μητροπόλεως τοῦ Ἁγ. Δημητρίου. Κατὰ τὴν ὁδὸν μεταξὺ τῆς πυλίδος τῆς ἀγούσης εἰς τὴν γυναικωνίτιδα καὶ τῆς μεγάλης εἰσόδου εἰς τὴν αὐλήν εἶνε κρήνη ξηρὰ σήμερον ἱδρυθεῖσα κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Λακεδαιμονίας καὶ Τριπολιτζᾶς Χρυσάνθου τοῦ κτίσαντος καὶ τὴν μεγάλην ἐν τῇ αὐλῇ τῷ αὐτῷ 1802 ἔτει.

ΜΥΣΤΡΑΣ. — Τοιχογραφία Ἁγίων Θεοδώρων τοῦ Βροντοχίου.

Ἡμεῖς δὲν θὰ εἰσέλθωμεν διὰ τῆς ἐπισήμου πύλης εἰς τὴν αὐλήν, ἀλλὰ διὰ τῆς πυλίδος. Θὰ ἀποκαλυφθῶμεν δὲ καὶ θὰ γονυπετήσωμεν παρ᾽ αὐτήν. Ἐπὶ τοῦ κατωτάτου λίθου τῆς δεξιᾶς παραστάδος δεικνύεται αἷματος ῥάντισμα ἀφθόνου. Εἶναι, λέγεται, τὸ αἷμα τοῦ ἐθνομάρτυρος Ἀνανίου Λαμπάρδη, τῷ 1767 ὡς ἐπαναστάτου σφαγέντος παρὰ τὴν πυλίδα ταύτην. Δι᾽ αὐτῆς εἰσερχόμενοι ἄνωθεν μικρᾶς κλίμακος ἀγούσης εἰς τὴν αὐλὴν ἀναγιγνώσκομεν τὴν δηλοῦσαν τὸν χρόνον τῆς ἱδρύσεως (1312) καὶ τὸν ἱδρυτὴν Νικηφόρον τὸν μητροπολίτην ἐπιγραφήν. Ἄλλο δὲ καλὸν ἐπίγραμμα ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου τῆς εἰς τὸν ναὸν εἰσόδου ὑπερθύρου ἔχει χαραχθῆ τόδε·

Τόνδε δόμον πόδεσι, φίλος, ἐμβεβαὼς ἀγανοῖσι
μνώεο Νικηφόροιο δομήτορος ἀρχιερῆος.

Ἔχει δὲ ὁ ναὸς σειρὰν ἔσωθεν διπλῶν μαρμαρίνων κιόνων, ἐφ᾽ ὧν στηρίζεται ἡ γυναικωνῖτις κεκοσμημένα ἔχουσα τῶν στηθαίων τὰ μάρμαρα διὰ καλλίστων βυζαντιακῶν κοσμημάτων. Αἱ εἰκόνες, αἵτινες ἄλλοτε ἐκόσμουν τοὺς τοίχους τῶν ναῶν ἔχουσι καλυφθῆ διὰ λευκῆς ὡς βαρὺ σάβανον ἀσβέστου ἄγνωστον ὑπὸ τίνων κατηραμένων χυδαίων ἐπιτρόπων, ἔχει δὲ μόνον ἐπὶ τοῦ δριφάκτου (τεμπλέου) τῆς Θεοτόκου, τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἁγ. Δημητρίου ἀξίας θέας εἰκόνας καὶ ἔξωθεν ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν πρὸς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν εἰκόνας ἀρχιερέων, ἴσως τοῦ Νικηφόρου καὶ τοῦ Ματθαίου καὶ τοῦ Λουκᾶ καὶ τοῦ Νείλου γενομένων ἐκ τῶν πρώτων Λακεδαιμονίας μητροπολιτῶν μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν Φράγκων καὶ πολλαχῶς εὐεργετησάντων τὴν Μητρόπολιν.

Πιθανὸν δὲ ὅτι ὑπὸ τὰς εἰκόνας εἶνε οἱ τάφοι αὐτῶν. Τοῦτο συνηθέστατον ἀνὰ πᾶσαν τὴν Λακεδαίμονα, νὰ εἰκονίζεται κάπου τοῦ ναοῦ ὁ ἱδρυτὴς ἢ ἄλλος εὐεργέτης αὐτοῦ, νὰ θάπτεται δὲ ὑπὸ τὴν εἰκόνα μετὰ θάνατον. Οὕτως εἰκονίζεται ὁ κοσμήσας τὸν ναὸν τοῦ Ἁγ. Νικολάου εἰς τὰ Χρύσαφα Καμαρινός, ὁ ἐπίσκοπος Ἕλους Χρύσανθος ἐν τῷ ναῷ τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ τῆς Δάφνης, πάμπολλοι δὲ ἐν τῷ φιλοξένῳ Γερακίῳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ κώμῃ καὶ ἐν τοῖς ναοῖς τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἐν Μυστρᾷ δὲ σχεδὸν πανταχοῦ.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Δημητρίου εἶνε ἡ πλουσιωτάτη μετὰ τὴν Ὁδηγήτριαν εἰς ἐπιγραφάς, διότι, πλὴν τῶν ἀνωτέρω μνημονευθεισῶν τοῦ Νικηφόρου καὶ τῶν τοῦ Χρυσάνθου ἐπὶ τῶν κρηνῶν καί τινος τοῦ Ἀνανίου ἐπὶ τῶν κελλίων, ἔχει τὰς σπουδαιοτάτας ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων κιόνων τοῦ ναοῦ, ἐν αἷς ἀναγράφονται τῆς Μητροπόλεως αἱ κτήσεις, ἃς ἐκτήσαντο ὑπὲρ αὐτῆς καὶ διώκησαν οἱ τρεῖς πρῶτοι μητροπολῖται Νικηφόρος, Λουκᾶς καὶ Νεῖλος.

Ἔχει δὲ ὑπὸ τὸν ποτὲ ἐπὶ τοῦ τρούλλου τοῦ ναοῦ Παντοκράτορα ἐπὶ τοῦ δαπέδου τοῦ ναοῦ γεγλυμμένον τὸν δικέφαλον ἀετὸν ὑπερήφανον, ἀφ' οὗ ἐπλάσθη τῆς αὐτοκρατορίας σφιγομένης εἰσέτι. Τὸ κάλλιστον κόσμημα τοῦ ναοῦ, ἴσως καὶ τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου τῆς ἐν τοῖς διαστυλίοις πολυτιμότερον, εἶνε ὁ ἐκ ξύλου καρύας μητροπολιτικὸς θρόνος, ἔργον ἐξόχου τορευτικῆς, ἀντάξιος τοῦ πλαισίου τῆς ἐν τῷ Μεγάλῳ Σπηλαίῳ εἰκόνος τῆς Θεοτόκου, μάλιστα τὸ πρὸ τοῦ κουβουκλίου κόσμημα, ποιηθὲν τῷ [15]81 (;)

Ἐν τῇ αὐλῇ δὲ τῆς Μητροπόλεως ἐν τῷ κάτω πατώματι τῶν νέων κελλίων ἔχει καθιδρυθῆ τὸ μουσεῖον τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Μυστρᾶ ἐξ ἐπιγραφῶν χριστιανικῶν Ἑλληνικῶν—οὐδεμιᾶς λατινικῆς ἢ γαλλικῆς,—ἱκανῶν τουρκικῶν καὶ ἑβραϊκῶν καὶ πλήθους κοσμημάτων. Τὸ μουσεῖον τοῦτο ***πρῶτος*** καθίδρυσεν ἐν τῇ εὐλογημένῃ προνοίᾳ του ὁ Σεβασμιώτατος νῦν μὲν μητροπολίτης Ἀθηνῶν, πρώην δὲ Σπάρτης καὶ Μονεμβασίας ἀρχιεπίσκοπος Θεόκλητος, ἱκανὰ ἐξ περισυναγωγὴν δαπανήσας.

Ὁ ἥλιος δύει ὄπισθεν τῆς σιδηροτεύκτου τοῦ Ταϋγέτου ῥάχεως, ἀκτίνων δὲ δέσμαι οὐχὶ χρυσέρυθροι ἀλλὰ σαπφείριναι καθοροῦνται ὑπὸ τῶν οἰκούντων τὴν ἀντιπέραν τῆς κοιλάδος τοῦ Εὐρώτα γῆν καὶ τὰς δυτικὰς κλιτὺς τοῦ Πάρνωνος. Κάτω εἰς τὴν πεδιάδα θολὸν ῥέει τὸ Βασιλοπόταμον, ὀξεῖα δὲ φθάνει ἡ κλαγγὴ τοῦ κώδωνος καλοῦντος εἰς τὸν ἑσπερινόν.

Ἐπέρχεται ἡ νὺξ ὡς κούφη μελανὴ νεφέλη· μακρὰν φαίνονται τὰ φῶτα τῆς Σπάρτης καὶ πέραν ἐκ ποιμενικοῦ βεβαίως σταθμοῦ μεγάλη πυρά. Ἐκ τοῦ κάτω Μυστρᾶ ἀκούονται παννύχιοι ὀργάνων μουσικῶν τόνοι καὶ ἄπαυστοι πιστολισμοί. Λεβέντης καὶ λυγερὴ μνηστεύονται. Μετὰ τῆς πολυπατάγου δὲ χαρᾶς ἁπαλὸς μίγνυται κωδωνίσκων ποιμνίου ἢ ἡμιόνων ὁ ἦχος. Ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν θέλγει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν μὲ τὸ μειλιχόμειδον φέγγος τῶν ἄστρων. Καλὴν νύκτα.

ΚΩΝ. ΖΗΣΙΟΥ

ΞΕΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ο ΛΟΙΜΟΣ

(ΜΑΥΡΙΚΙΟΥ ΓΙΟΚΑΪ)

Ἡ ἐπίσημος ἐγκύκλιος διασκορπισθεῖσα εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας, ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον ἀνήγγειλεν εἰς τὰς διαφόρους ἀρχάς, ὅτι ὁ κίνδυνος ἐπλησίαζεν· ἀλλ' ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι τὴν εἶχαν συντάξει ἐνόουν τόσον ὀλίγον τὴν σπουδαιότητά της, ὅσον κ' ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπηυθύνετο.

Τὰ μεγάλα κεφάλια τοῦ τόπου, ὁ εἰρηνοδίκης δηλαδὴ καὶ ὁ δάσκαλος, ἔλαβαν τὴν διαταγὴν ἀ ἐξηγήσουν εἰς τὸν λαὸν τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου. Νὰ κάμουν τὴν ἐγκύκλιον καταληπτήν! Ἄνθρωποι μόλις τὰ πρῶτα γράμματα διδαχθέντες διετάσσοντο νὰ ἑρμηνεύσουν εἰς τοὺς χωρικοὺς πρᾶγμα εἰς τὸ ὁποῖον αὐτοὶ δὲν ἔβλεπαν οὔτ' ἤθελαν νὰ ἴδοῦν παρὰ ὀργὴν Θεοῦ. Ἄνθρωποι μόλις εἰξεύροντες νὰ διαβάζουν ἐπεφορτίσθησαν μὲ τὸ δύσκολον ἔργον νὰ διαφωτίσουν τὸ πλῆθος τῶν ἀγραμμάτων ἐπὶ θέματος, τὸ ὁποῖον καὶ τότε ἦτο καὶ τώρα σχεδὸν μένει μυστήριον δι' ὅλους τοὺς σοφοὺς τοῦ κόσμου.

Ὁ Μιχαὴλ Κορδαῖος, ἕνας ἀπὸ τοὺς δασκάλους τοῦ Ἑτφαλοῦ ἐμάζευσεν εἰς τὴν τάξιν τοὺς μεγάλους καὶ μικροὺς μαθητάς του καὶ βγάζοντας ἀπὸ τὴν τσέπην του τὸ ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ὁ κονιορτὸς καὶ ὁ ἰδρὼς εἶχον καταστήσει δυσανάγνωστον, προειδοποίησε τὸ ἀκροατήριόν του, ὅτι ἀνακοινώνων εἰς αὐτὸ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐγκυκλίου ἦτο πρὸ παντὸς βέβαιος, ὅτι θὰ τὸ ἐπαναλάβουν εἰς τοὺς γονεῖς των, «οἱ ὁποῖοι δὲν πηγαίνουν εἰς τὸ σχολεῖον καὶ μόνον μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν εἰμποροῦν νὰ μάθουν τί τὸ ὑγειονομικὸν συνέδριον ἐπερίμενεν ἀπὸ τὸν ζῆλον καὶ τὴν φιλοτιμίαν των».

— Παιδιά μου, τοὺς εἶπεν ὑψώνων τὴν φωνήν, ἀφοῦ ἔπτυσε κ' ἐφύσησε τὴν μύτην του ἐπανειλημμένος, παιδιά μου, ἔχω διαταγὴν ἀπὸ τὸν πρόεδρον τοῦ δικαστηρίου νὰ κλείσω τὸ σχολεῖον καὶ προκαλῶ ὅλους τοὺς κατοίκους νὰ ἐξεγερθοῦν, ὡσὰν ἕνας ἄνθρωπος· ἡ γενικὴ αὐτὴ ἐξέγερσις ἀπαιτεῖται διὰ πολλοὺς λόγους.

«Καὶ πρῶτον: Φοβερὴ πανώλης, κοινῶς πανοῦκλα, θὰ ἔλθῃ εἰς τὸν τόπον μας μας... ὄχι θὰ ἔλθῃ, ἔχει ἔλθει. Τὸ κακὸν αὐτὸ οἱ σοφοὶ τὸ ὀνομάζουν λοιμόν. Ὅποιον πάσῃ δὲν προφταίνει οὔτε νὰ φτερνισθῆ· πέφτει κάτω καὶ γλυτωμοὺς δὲν ἔχει.

»Καὶ νὰ ποία εἶνε ἡ αἰτία αὐτοῦ τοῦ λοιμοῦ· ἡ χολὴ ποτίζει τὸν ἐγκέφαλον χολικὸν πυρετόν, ἀκοῦτε; Λοιπὸν ἔχετε τὸν νοῦν σας μὴ μὲ κάμετε καὶ θυμώσω.

»Καὶ ποῦ εὑρίσκεται αὐτὸς ὁ λοιμός; Εἰς τὰ πράσινα πεπόνια, εἰς τὰ ροδάκινα, εἰς ὅλα τὰ ὀπωρικὰ τῆς χρονιᾶς. Καὶ δι' αὐτό, ὅλοι ὅσοι δὲν θέλουν νὰ πεθάνουν, πρέπει νὰ τραβηχθοῦν μακρυὰ ἀπὸ ὀπωριά....»

Ἐδῶ ὁ κὺρ - Κορδαῖος ἐσταμάτησε.

Μερικοὶ νεαροὶ Σκύθαι ἀπὸ τὰ τελευταῖα θρανία τῆς τάξεως εἶχαν ξεκαρδισθῆ ἀπὸ τὰ γέλια, οἱ ἀδιάντροποι.

—Μίσκα Τούρτεζικ, βλάκα, μεγαλαύτη, εἰπέ μου περὶ τίνος ἔλεγα;...Αἴ; Τὸ παιδὶ ἄνοιξε τὰ μάτια, ἐσηκώθη καὶ ἀπήντησε.

— Εἴπατε, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κλέβωμε τὰ ροδάκινα ἀπὸ τὸ περβόλι τῆς Παναγιοτήτός του.

— Ἄ! Βέβαια! Ἔλα ἐδῶ, πλησίασε, ἐδῶ κοντά μου...

Καὶ ὁ μέλλων πολίτης ἠσθάνθη, ὅτι τὸν ἅρπαξαν ἀπὸ τὰ δύο αὐτιά, ὡσὰν ὁ κὺρ Κορδαῖος νὰ μὴν εἶχεν ἄλλη δουλειὰ παρὰ νὰ μακραίνῃ τἀκουστικὰ ὄργανα καὶ νὰ τὰ κάμνῃ πλέον προεξέχοντα ἀφ' ὅσον ἦσαν. Καὶ ὅμως ὁ διαβολάκος δὲν εἶχεν ἀποκριθῆ καὶ πολὺ κουτά. Διεδίδετο ὅτι ἡ ὑπουργικὴ ἐγκύκλιος ὡς μόνον σκοπὸν εἶχε νὰ ἐμπιοδίσῃ τὰ παιδιὰ ἀπὸ τοῦ νὰ λεηλατοῦν τὸν κῆπον τοῦ ἐφημερίου, ἡ σκέψις δὲ αὐτὴ δὲν ἦτο ἀπίθανος, ἀφοῦ εἰς ὅλον τὸ χωρίον ἄλλος κανεὶς ἀπὸ τὸν ἱερέα δὲν ἠσχολεῖτο εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ὀπωροφόρων δένδρων.

— Ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον. Προσοχή!

«Ἐκτὸς τούτου εἶνε πολὺ ἐπικίνδυνον τὸ λούσιμο μὲ κρύο νερὸ, διότι σκοτίζεται τὸ πνεῦμα. Τοὐναντίον ῥακὶ εἶνε πολὺ ὠφέλιμο νὰ πίνῃ κανείς, διότι δυναμώνει τὸ πνεῦμα. Εἶνε ἐπίσης ἐπικίνδυνον νὰ ἐργάζεται κανεὶς νηστικός, νὰ σκέπτεται πολὺ καὶ νὰ διαβάζῃ πολύ. Τοὐναντίον πρέπει νὰ τρώγωμεν καλὰ καὶ νὰ μὴ περιπατοῦμεν εἰς τὸν ἥλιον».

Τὸ χωρίον αὐτὸ τῆς ἐγκυκλίου ἔτυχε τῆς ἐπιδοκιμασίας ὅλου τοῦ ἀκροατηρίου.

«Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς πεῖσμα ὅλων τῶν προφυλάξεων δὲν ἦτο δύσκολον νὰ φέρῃ κανεὶς ἀπ' ἔξω, δηλαδὴ ἀπὸ ἄλλο χωρίον τὸν λοιμὸν μὲ τὴν κάπαν του ἢ μὲ τὸ σακκοῦλι του, μᾶς ἐδόθη διαταγὴ μὲ τὸν ἐπισημότερον τρόπον νὰ μὴν ἀφήσωμεν νὰ ἐξέλθῃ κανεὶς ἀπὸ τὸ χωρίον, πεζὸς ἢ ἔφιππος, καὶ νὰ μὴ δεχθῶμεν κανένα ξένον. Ἐὰν κανεὶς ξένος ἔχῃ ἀνάγκην νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν περιοχήν μας, πρέπει πρῶτον νὰ κλεισθῇ εἰς τὸ βουστάσιον, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου, καὶ ἐκεῖ τὰ ἐνδύματά του θὰ καπνισθοῦν καὶ αὐτὸς θὰ κάμῃ λουτρὸν ἀπὸ τὴν κορυφὴ ὡς τὰ νύχια μὲ θερμὸν ἀλκάλιον, καὶ ὅλα τὰ νομίσματα ποῦ ἔχει ἐπάνω του πρέπει νὰ περάσουν ἀπὸ τὴ στάχτη. Ἡ ἐπικίνδυνος αὐτὴ ἐργασία ἀνατίθεται εἰς τοὺς γυψουργοὺς τῶν διαφόρων διαμερισμάτων»

Ὁ κὺρ-Κορδαῖος ἔκαμε μικρὰν παῦσιν διὰ νὰ ἰδῇ ποίαν ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τὸ ἀκροατήριον μὲ τὰ λόγια του κ' ἔπειτα ἐπανέλαβεν.

—Ἀλλ' ἐὰν εἰς τὸ πεῖσμα ὅλων αὐτοῦ τῶν συνετῶν προφυλάξεων προσβληθῇ κανεὶς ἀπὸ τὸν λοιμὸν ἓν μόνον φάρμακον ὑπάρχει, τὸ βυζάνιστον ἢ βίσμουθον, βισμούθιον, σύγγριστὶ βισμούτα, σλαβιστὶ βισμοῦθιν, γερμανιστὶ βισμοῦθεν... χμ... χμ... χμ...

Ἐδῶ ὁ ἄξιος παιδαγωγὸς κατελήφθη ἀπὸ ἰσχυρὸν βῆχα, διότι ἐπρόκειτο νὰ ἐξηγήσῃ τί ἦτο τὸ μυστηριῶδες αὐτὸ πρᾶγμα, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἐσυλλάβισεν ἀκολουθῶν γράμμα πρὸς γράμμα τὸ κείμενον τοῦ ἐπισήμου ἐγγράφου.

— Καὶ τώρα τεντῶστε ταῦτιά σας, διότι θὰ σᾶς ἐρωτήσω ἀμέσως διὰ νὰ ἰδῶ, ἐὰν ἐνθυμεῖσθε καλὰ ὅσα σᾶς λέγω:

«Τὸ βισμούθιον εἶνε σκόνη... ὄχι σκόνη, τὸ βισμούθιον εἶνε ὑγρὸν ἢ μάλλον... πραγματικῶς, εἶνε σκόνη, τῆς ὁποίας τὸ χρῶμα... τῆς ὁποίας τὸ χρῶμα εἶνε ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ δὲν περιγράφονται. Σύγκειται ἀπὸ διάφορα εἴδη φαρμάκων ἔχει τὴν γεῦσιν ὡς εἶδος γλύκισμα καὶ ὀσμὴν σχεδὸν ἀνεπαίσθητον. Ὅσοι πάρουν βισμούθιον θὰ τὴν γλυτώσουν. Θ' ἀρχίσουν ἀπὸ μίαν κουταλιὰ τοῦ γλυκοῦ. Ἡ Αἰδεσιμότης Του θὰ προσφέρῃ τὰ κουτάλια. Ἐὰν δὲν ἀρκεῖ μία κουταλιὰ τῆς σούπας, ἔπειτα ἐὰν δὲν πηγαίνουν καλλίτερα, δύο κουταλιὲς τῆς σούπας καὶ οὕτω καθεξῆς, μέχρις ὅτου ὁ ἀσθενὴς ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸν λοιμόν. Βισμούθιον ὑπάρχει εἰς τὸ φαρμακεῖον τοῦ Καψιλάς. Ὅσοι δὲν ἀγοράσουν βισμούθιον τὸν ἑαυτόν των νὰ αἰτιῶνται, ἂν ἀποθάνουν. Οἱ πτωχοὶ κατὰ γενικὴν χάριν θὰ πάρουν βισμούθιον δωρεὰν ἀπὸ τὸν δόκτορα Σαρκάντιον. Ἐὰν δὲν θέλουν νὰ πάρουν, θὰ τοὺς ἐξαναγκάσῃ ὁ δόκτωρ Σαρκάντιος, καὶ θὰ ῥίψῃ μάλιστα βισμούθιον εἰς τὰ ποιγάδια. Πρέπει λοιπὸν ὅλοι θεληματικῶς νὰ ὑπακούσουν, διὰ νὰ μὴν πᾶνε ὅλοι στὸ διάβολο, μὲ τὸ κατ'εὐθεῖαν».

Οἱ ἀκροαταὶ ἔγιναν ἴλαροὶ μὲ τὰ τελευταῖα αὐτὰ λόγια. Ἕνας δὲ ἀπὸ τοὺς θορυβοδέστερον γελῶντας ἔλαβε τὸ θάρος νὰ σηκώσῃ τὸν δείκτην, τὸ ὁποῖον ἐφανέρωνεν ὅτι κάτι εἶχε νὰ ἐρωτήσῃ.

— Αἴ! τί ζητεῖς Σλίτζικ;

— Μά, δάσκαλε, θἄνε γλυκὸ σὰν τὴ ζάχαρι αὐτό;

— Αὐτό... ποιὸ αὐτό, γάϊδαρε, λοιπὸν δὲν ἄκουσες πῶς τὠνόμασα αὐτό; Δὲν ἔχεις τὸ νοῦ σου; Ἐμπρός, τὸ χέρι. Φέρε τὸ χέρι σου!

Ὁ προπέτης ἔλαβε κτύπημα διὰ μάστιγος ἐπὶ τῆς παλάμης.

— Τὸ ἄλλο.

Καὶ ἡ ἐντέλεσις ἐπανελήφθη καὶ δευτέραν φοράν.

— Σήκω, Γουσταῦε Κλήντζα, καὶ ἐξήγησε εἰς αὐτὸν τὸ μοῦργο περὶ τίνος ὁμιλοῦμεν.

Ὁ Γουσταῦος Κλήντζας ἦτον ὁ πρῶτος τοῦ θρανίου του, ὁ πλέον καλοενδυμένος τῆς τάξεώς του, καὶ υἱὸς τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ ἐργοστασίου μαστιχοράκου. Λόγοι ἀρκετοὶ νὰ κάμουν τὸν Γουσταῦον εὐνοούμενον τοῦ διδασκάλου του. Ἔκρυψε τὸν σουγιὰ μὲ τὸν ὁποῖον ἐχάρασσε τὸ ὄνομά του εἰς τὸ θρανίον κ' ἐσηκώθη κατακόκκινος ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν ταραχήν, ἀνοίγοντας τὸ στόμα τοῦ μεγάλου ὡσὰν φοῦρνον.

— Λοιπόν, φίλε μου, δίδαξε τὸν ἀπρόσεκτον συμμαθητήν σου καὶ εἰπέ του, ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ βισμουθίου, καὶ ὅτι τὸ βισμούθιον αὐτὸ εἶνε ὡσάν...

— Τὸ βισμούθιον εἶνε μία σκόνη, ἡ ὁποία κατασκευάζεται μὲ ἓν ρευστὸν καὶ μὲ διάφορα πράγματα, καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν γεῦσιν γλυκίσματος· ἐμουρμούρισεν ἡ ἐλπὶς τοῦ χωρίου.

— Καλά, λογιώτατε, προτόσχολε· ὅσοι προσέχουν μανθάνουν καὶ εἰξεύρουν πάντοτε ὅ,τι τοὺς διδάσκουν.

Ὁ Γουσταῦος Κλήντζας ἐκάθισε πάλιν μὲ τόσην εὐχαρίστησιν ὅσην καὶ σοβαρότητα.

—Λείπει νὰ σᾶς εἰπῶ κάτι ἀκόμη, καὶ τὸ κάτι αὐτὸ θὰ τὸ ἐπαναλάβετε εἰς τοὺς γονεῖς σας, εἰς τὰ σπίτια σας. Εἰς αὐτὰ τὰ βίσκετα χρόνια δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀναγκαιότερον ἀπὸ μίαν σταγόνα ρακῆς διὰ τὰ νηστικὰ στομάχια. Ἕνα ποτῆρι τὸ πρωΐ, ἕνα τὸ μεσημέρι καὶ ἕνα τὸ βράδυ, πρὶν πλαγιάσῃ κανείς. Εἶνε ἡ θεραπεία ποῦ πρέπει νὰ κάνῃ κανεὶς μόλις αἰσθανθῇ ὅτι κάτι κουδουνίζει στὸ στομάχι· διότι ἡ ῥακὴ εἶνε μοναδικὸν φάρμακον. Καὶ σύ, Γουσταῦε Κλήντζα, μὴ λησιμονήσῃς νὰ εἰπῆς εἰς τὸν πατέρα σου, ὅτι ὁ ἐφημέριος εἶνε τόσον φοβισμένος ἀπὸ τὸν λοιμὸν καὶ ὅτι ἡ μποτίλια μου εἶνε πάντοτε εἰς τὴν διάθεσίν του.

Ὁ Γουσταῦος Κλήντζας ἀπέκρυψε τὸν λευκοσιδήριον σωλῆνα τοῦ κονδυλοφόρου του μὲ τὸν ὁποῖον ἠσχολεῖτο νὰ κάμνῃ πομφόλυγας καὶ ὑπεσχέθη νὰ διαβιβάσῃ τὴν παραγγελίαν εἰς τὸν πατέρα του.

— Τώρα προσευχή! Κ' ἔπειτα, ἔως ὅτου παύσῃ ὁ λοιμός, μάθημα δὲν ἔχει.

Μεγάλη χαρὰ κατέλαβε τὰ παιδιὰ εἰς τὸ ἄκουσμ' αὐτό. Ὁ Γουσταῦος Κλήντζας ἐφύσησε τὴν πομπόλυγά του ἐπάνω εἰς τὸ θρανίον, καὶ ἡ φοῦσκα, μεγέθους πατάτας, ἐπέτυχεν εἰς τὴν μύτην ἐπάνω τὸν διδάσκαλον, ὁ ὁποῖος συνέλαβε τὸν μικρὸν Σλίντζικ ἀπὸ τὸ περιλαίμιον καὶ τοῦ κατέφερε μίαν δωδεκάδα ῥαβδισμῶν, ἂν καὶ εἶξευρε πολὺ καλά, ὅτι δὲν ἦτον αὐτὸς ὁ πταίσης.

Τὸ καϋμένο τὸ παιδὶ ἤρχισε νὰ ὀρύεται, ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἔψαλλαν ἓν τροπάριον. Ἐπί τινας στιγμὰς ἐκυριάρχησεν ἡ φωνὴ τοῦ διδασκάλου, κατόπιν ὅμως αἱ φωναὶ ὅλαι τῶν μαθητῶν ἐξέσπασαν εἰς θόρυβον τόσον φοβερόν, ὥστε οἱ ὑελοπίνακες ἐτραντάζοντο. Ὁ Μιχαὴλ Κορδαῖος ἐκράτει τὸν ῥυθμὸν μὲ τὸν μικρὸν του κανόνα, βγάνοντας κατὰ διαστήματα γρυλλισμοὺς ἀριστερὰ ἢ δεξιὰ, διὰ νὰ κρατήσῃ τὴν συμφωνίαν.

Ὁ Γουσταῦος Κλήντζας εἶπε τὴν προσευχήν. Ἀπὸ τὴν χαρὰν του διὰ τὸν ἀνέλπιστον ἐρχομὸν τοῦ λοιμοῦ, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου ἔκλειε τὸ σχολεῖον ἐπ' ἀόριστον, ἀπήγγειλε ψελλίζων τὴν ἐσπερινὴν εὐχὴν ἀντὶ τῆς πρωϊνῆς, ἀλλ' ὁ διδάσκαλος δὲν τὸν ἀντελήφθη.

Μόλις εἶπεν «Ἀμήν», ὅλοι ἑδραμον πρὸς τὰς θύρας, διότι εἴξευραν ἐκ πείρας, ὅτι ὁ Κορδαῖος εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ πληρώνῃ τὸν τελευταῖον ἐξερχόμενον μὲ ῥαβδισμοὺς τίνας, διὰ τὸν θόρυβον τὸν ὁποῖον ὅλοι ἔκαμναν σχολάζοντες, κ' ἐπειδὴ δὲν μποροῦσαν ν' ἀπέλθουν δίχως θόρυβον, προσταθοῦσαν ν' ἀπέλθουν ὅλοι πρῶτοι.

Ὡσὰν χείμαῤῥος ἐξεχύθησαν ἀνὰ τοὺς δρόμους, καὶ τόσον ἦσαν ἐνθουσιασμένοι ἀπὸ τὸν λοιμόν, ὁ ὁποῖος, ἂν ὅλα ἤρχοντο δεξιά, θὰ ἐκράτει ἐπὶ πολὺ κλειστὸν τὸ σχολεῖον, ὥστε ἀνασκουμπώθηκαν κ' ἔπεσαν κατὰ τῶν μαθητῶν τοῦ λουθηρανοῦ σχολείου, οἱ ὁποῖοι ἔπαιζαν τὴν σφαῖραν εἰς τὴν πλατεῖαν, τοὺς ἔρριψαν ὅλα τὰ λιθάρια, ὅσα εὑρῆκαν εἰς τὸν δρόμον κ' ἐτρυποκεφάλιασαν πολλούς.

Ἔπειτα ἔρρηξαν τόσον ἀγρίας κραυγάς, ὥστε ὅλοι οἱ σκύλλοι τοῦ χωρίου ἤρχισαν νὰ γαυγίζουν ἐν χορῷ. Ἐπὶ τέλους καθεὶς τῶν μαθητῶν τοῦ Κορδαίου ἀπεσύρθη οἴκαδε διὰ νὰ' ἀναγγείλῃ εἰς τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του, ὅτι ἔχουν διακοπὰς ἕνεκα τοῦ λοιμοῦ, ὁ ὁποῖος ἤρχετο εἰς τὸ χωρίον, καὶ ὅτι ὁ διδάσκαλος εἶπεν ὅτι αἱ πολυάνθρωποι συναθροίσεις ἦσαν ἐπικίνδυνοι εἰς τὸς περιστάσεις αὐτάς.

Γέροντες καὶ νέοι, ὅλοι τοῦ χωρίου οἱ κάτοικοι, ἐξήρχοντο ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ὡσὰν ποταμὸς καταῤῥίπτων τὰς ἐπιχωματώσεις του, κ' ἔπεραν τὸν δρόμον διὰ τὴν πλατεῖαν, τοὺς ἔρριψαν ὅλα τὰ πρόσωπα ἐπάνω εἶχεν ἀποτυπωθῇ ἡ ἔκφρασις βοβοῦ τρόμου. Εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπως καὶ εἰς τὸ σχολεῖον, ἀνεγνώσθη ἡ ἐγκύκλιος, καὶ ὁ ἐφημέριος ὑπενθύμισεν εἰς τὸ χριστεπόνυμον πλήρωμα προσφωνήσας αὐτὸ μὲ συγκίνησιν, ὅτι «ἡ πίστις εἰς Θεόν, ἡ ἐλπὶς ἐπὶ τὴν Θείαν πρόνοιαν, ἡ ἀγνότης τῆς χριστιανικῆς συνειδήσεως» ἦσαν τὰ δραστικώτερα ἀπ' ὅλα τὰ φάρμακα, ὅλας τὰς ὑγειονομικὰς καθάρσεις, ὅλας τὰς κόνεις τοῦ βισμουθίου.

— Εἴμεθα ὅλοι, ἐπρόσθεσεν, εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, ἐὰν γίνωμεν ἐνάρετοι θὰ ἔχωμεν καλὸν θάνατον. Ὁ δίκαιος δὲν φοβεῖται τὸν θάνατον.

Εἰς τὴν κλίμακα τῆς ἐκκλησίας ἦτο καθισμένη ἡ γραῖα μάγισσα, τὴν ὁποίαν εἰς τὸ χωρίον ὠνόμαζαν «Ὄρνιο τοῦ θανάτου». Εἰς τὴν ποδιάν της ἐκράτει σφοῦν βοτάνων πλησίον της τὸ ῥαβδὶ της ἀνεπαύετο. Στηρίζουσα τὴν σαγόνα ἐπὶ τοῦ γόνατος ἐμέτρα τοὺς ἐξερχομένους: «ἕνας δύο, τρεῖς» εἰς τὸ τρεῖς ἐσταμάτα καὶ ξαναήρχιζεν ἀπὸ τὸ «ἕνας». Ποῖος εἰξεύρει διατί! Ὁ τρίτος ἴσως ἀπὸ κάθε τριάδα ἦτο θῦμα τοῦ λοιμοῦ προγεγραμμένον... ποῖος εἰξεύρει!...

Ὅλοι ἀπεμακρύνθησαν καὶ μόνος ἀπέμεινεν ὁ Χανάκας, ὁ κωδωνοκρούστης, ἀθῴοπους δασύτριχος. Ὅπως συχνὰ τυχαίνει, ἕνας σκύλος, ὁ ὁποῖος εὑρίσκετο πλησίον τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας ἐτέντωσε τὸ κεφάλι του πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ. Ὁ Χανάκας τὸ εἶδε, τοῦ ἔδωκεν ἓν λάκτισμα, κ' ἔπειτα, ὅταν τὸ ζῷον ἐτράπη εἰς φυγὴν τοῦ ἔρριψε κατακέφαλα τὸν κρῖκον μὲ τὰ κλειδιά. Ἡ μάγισσα ἐσήκωσε τὴν ὑποτεῶδη χεῖρά της καὶ τὴν ἔτεινε ἀπειλητικῶς πρὸς τὸν κωδωνοκρούστην, ἔπειτα μὲ φωνὴν ὀπόκωφον, ἤκραγε, ἡ ὁποία τὸν ἔκαμε νὰ ῥρεγιάσῃ:

— Χανάκα, Χανάκα, μαλλιαρέ, τοῦ εἶπε, γιατί κυνηγᾷς τὸ σκυλί; Κάλλιο νἄσουν σκυλί, πάρα ποὺσαι ἄνθρωπος, κακόμοιρε, γιατί ζυγώνει ἡ μέρα ποὺ τὸ γαύγισμα τῶν σκυλιῶν κι' ὄχι ὁ ἀντίλαλος τῆς κιμπάνας θὰ συντροφέψουν τὰ λείψανα. Μὴν τὰ παιδεύῃς τὰ σκυλιά, Χανάκα...

Ὁ κωδωνοκρούστης δὲν εἶχε τὸ θάῤῥος ν' ἀποκριθῇ. Σιγαλὰ καὶ τρέμων ἐσφάλισε τὴν θύραν τοῦ ναοῦ, καὶ φεύγοντας ἔκλεισε τὰ μάτια καὶ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον διὰ νὰ μὴν ἀντικρύσῃ τὴν γραῖαν. Τὸ μυαλό του ἐστριφογύριζε, κ' ἔτρεμαν τὰ πόδια του. Καὶ ὅταν ὁ ἐφημέριος, εἰς τὸν ὁποῖον παρέδωκε τὰ κλειδιά, τοῦ ἀνήγγειλεν, ὅτι ἄμα εἰσβάλῃ ὁ λοιμὸς οἱ νεκροὶ θὰ θάπτωνται δίχως κωδωνοκρουσίαν, διὰ νὰ μὴν τρομάζουν οἱ ζῶντες, ἀνετρίχιασεν ὅλος κ' ἐσηηρίχθη ἐπάνω εἰς μίαν καθέκλαν, ὡσὰν νὰ τοῦ ἐλύησε τὸ κορμί βάρος ἑκατὸν λιτῶν. Μετ' ὀλίγον δὲν ἠκούετο πλέον, παρὰ τὸ γαύγισμα τῶν σκύλων τριγύρω εἰς τὸ χωρίον καὶ ἡ προῤῥήσις τῆς μαγίσσης ἐπηλήθευσε σχεδὸν παρευθύς.

Ὁ Χανάκας ἦτο τόσον ταραγμένος, ὥστε, διὰ νὰ καθησυχάσῃ ἐχρειάσθη νὰ ἐμβῇ εἰς τὸ καπηλεῖον, ὅπου εὑρῆκε τὰ γερὰ κεφάλια τοῦ χωριοῦ συναγμένα καὶ συζητοῦντα περὶ τοῦ τί ἔπρεπε νὰ κάμουν διὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὸ θανατικό, τὸ ὁποῖον ἤρχετο κατ' ἐπάνω.

*

Ὑπάρχει ἐδῶ κάτω μία ἰσχυρὰ Βασίλισσα, τὰς ἀρχὰς τοῦ βίου τῆς ὁποίας δὲν κατόῤῥωσαν νὰ ἐξιχνιάσουν ἀκόμη οἱ σοφοί, ἂν καὶ συχνὰ ὁμιλοῦν περὶ αὐτῆς καὶ τῆς δυνάμεώς της. Βασίλισσα τὴν ὁποίαν δὲν μᾶς ἔμαθαν ἀκόμη νὰ τρέμωμεν, ἀροῦ ὅλοι ἀποβλέπουν πρὸς αὐτὴν μ' ἐλπίδα. Δὲν πρόκειται περὶ τῆς κολάσεως· τὴν Γῆν ἐννοῶ, τὴν καλὴν Γῆν, τὴν εὐλογημένην καὶ εἰρηνικὴν Γῆν, ἡ ὁποία δὲν εἶνε σφοδρὰ ὅπως τἄλλα στοιχεῖα, τὸ πῦρ, τὸ ὕδωρ, ὁ ἀήρ, ἡ ὁποία ἀφίνεται ἥσυχα νὰ πατῆται ὑπὸ τοὺς πόδας καὶ νὰ πληγώνεται ἀπὸ τὰς ἀξίνας, ἡ ὁποία ὑπομένει στοϊκῶς νὰ κτίζουν καὶ νὰ σπείρουν πόλεις εἰς τὴν ῥάχιν της ἐπάνω, καὶ τῆς ὁποίας τὰ ὀστᾶ διασκορπίζουν τὰ μεταλλεῖα εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους, ἐνῷ αὐτὴ κυττάζει μὲ τρυφερότητα τὸν ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος τὴν κτυπᾷ καὶ τὴν ξεσχίζει μὲ θέλημά της.

Ἐρώτησε τάχα κανεὶς ποτὲ τὴν Γῆν:

— Ὦ βασίλισσα, ὦ δέσποινα, ὦ Γῆ καλὴ κ'εὐλογημένη, εἶσαι εὐχαριστημένη ἀπ' ὅ,τι κάμνομεν; Σοῦ ἀρέσῃ νὰ λεηλατοῦμε τὰ μεγαλοπρεπῆ σου δάση, τὸ σκιερά, τὰ δροσερά, καὶ νὰ στερῶμεν οὐτοπῶς τὸ σῶμά σου ἀπὸ τὴν ἀσπίδα του κατὰ τὴν φοβερὸν βλεμμάτων τοῦ ἡλίου; Σοῦ ἀρέσει νὰ παραστρατίζωμεν τοὺς ποταμούς σου καὶ νὰ τοὺς ὁδηγοῦμεν εἰς τὴν κοίτην τὴν ὁποίαν ἡμεῖς τοὺς σκάπτομεν, νὰ ξηραίνομεν τὰς πηγάς σου καὶ νὰ σ' ἀφίνομεν εἰς τὰς βασάνους τῆς δίψης; Νὰ διαμελίζωμεν τὸ κοῖτη τὴν ὁποίαν ἡμεῖς σου κάπτομεν, νὰ ξηραίνομεν τὰς πηγάς σου καὶ νὰ σ' ἀφίνομεν εἰς τὰς βασάνους τῆς δίψης; Νὰ διαμελίζωμεν τὸ σῶμά σου καὶ νὰ μοιραζόμεθα τὰ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ

Τὴν 2 Ὀκτωβρίου ἔχασεν ἡ Ἑλλὰς ἕνα σοφόν. Χρονία νόσος κατέβαλε τὸν Χρηστομᾶνον καὶ ἐστέρησεν αὐτὴν μιᾶς δόξης της. Τὸ Πανεπιστήμιον θρηνεῖ προσφιλῆ, σεβαστὸν καθηγητὴν καὶ ἡ Ἐπιστήμη ἐμβριθῆ μύστην της.

Ὁ Ἀναστάσιος Χρηστομᾶνος ἐγεννήθη τῇ 8 Μαρτίου τοῦ 1841 ἐν Βιέννῃ, ὅπου εἶχε φυγαδευθεῖ ὁ πατήρ του Κωνσταντῖνος ἐκ Μελενίκου τῆς Μακεδονίας, φεύγων τὸν μέγαν διωγμὸν τοῦ Γένους. Μεγάλη οἰκογένεια τῆς Μακεδονίας οἱ Χρηστομᾶνοι. Εἰς τὸ Μελένικον τὴν ἐνθυμοῦνται ἀκόμη καὶ τὴν ἐκτιμοῦν. Σώζεται δὲ καὶ ἡ οἰκία των καὶ οἱ ἐντόπιοι τῆς δεικνύουν εἰς τοὺς ξένους εὐλαβῶς ὡς κειμήλιον.

Εἰς τὴν Βιέννην ὁ Κωνσταντῖνος Χρηστομᾶνος ἐνυμφεύθη τὴν ἐκ Ναούσης Μαρίαν Καζάση καὶ ἤρχισεν ἐμπορευόμενος καὶ ἀνατρέφων συγχρόνως τὰ τέκνα του μὲ τὴν πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπην καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν καὶ ἐκπαιδεύων αὐτὰ μὲ τοὺς καλλιτέρους διδασκάλους τῆς Αὐστριακῆς πρωτευούσης, ἐν οἷς ὁ ἐνθουσιώδης πατριώτης Ἀλέξ. Κατακουζηνός, ὁ ἐκ Θηβῶν Κων. Θεσπιεὺς ἰατρός, ὁ ἄλλοτε ἐν Μασσαλίᾳ ἱερεὺς Δεπάστας, ὁ Κύριλλος Χαιρετίδης, κατόπιν ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν κ.λ.

Πρεσβύται ἐγκατεστημένοι πρὸ ἐτῶν ἐν Βιέννῃ ἐνθυμοῦνται τὸν υἱόν του Ἀναστάσιον μέσα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου μὲ τὴν στολὴν τοῦ ἀναγνώστου καὶ μὲ μίαν λαμπάδα νὰ προηγῆται κατὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ἱερέως, φέροντος μετ' εὐλαβείας τὰ Ἄχραντα Μυστήρια, νὰ ἀναγινώσκῃ τὸν Ἀπόστολον καὶ νὰ ἀπαγγέλλῃ τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως.

Καὶ ὅταν ἐτελείωνεν ἡ θεία λειτουργία ἔτρεχεν εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ Πίσκο καὶ τοῦ Σρέττερ, τῶν τότε σπουδαίων ἐπιστημόνων εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον, νὰ ἀκούσῃ τὰ κατὰ Κυριακὴν μαθήματα Φυσικῆς καὶ Χημείας. Ἐπανελάμβανε κατόπιν εἰς τὸ πατρικὸν σπῆτι τὰ πειράματα τῶν καθηγητῶν, ἔκαιε τὰ ἔπιπλα τῆς οἰκογενείας του, ἔκαιε τὰ χέρια καὶ τὸ πρόσωπόν του.

Μετ' ὀλίγον ὅμως, ἀφοῦ ἐπεράτωσε τὰς τέσσαρας πρώτας τοῦ Βιοτεχνικοῦ Γυμνασίου, διὰ λόγους ὑγείας, ἡ οἰκογένειά του ἠναγκάσθη νὰ μεταναστεύσῃ καὶ τότε ὁ Ἀναστάσιος Χρηστομᾶνος ἔμεινεν εἰς Βιέννην διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς βιοτεχνικὰς σπουδάς του, ἀντὶ τοῦ ἐμπορίου, δι' ὃ προώριζεν αὐτὸν ἡ πατρική θέλησις. Τῷ 1858 ἐξελθὼν ἔνατος μεταξὺ 200 ἀποφοίτων τοῦ Γυμνασίου καὶ κριθεὶς ἱκανὸς νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον, ἦλθεν εἰς Ἀθήνας χάριν τῶν γάμων τῆς ἀδελφῆς του καὶ κατετάχθη εἰς τὸ Λύκειον Γρηγ. Παπαδοπούλου, προαλειφόμενος διὰ τὸ Ὀθώνειον Πανεπιστήμιον. Τὰ πειράματα ὅμως τοῦ Λάνδερερ καὶ τοῦ Ἀναστασίου Κωνσταντινίδου, καθηγητῶν του ἐν τῷ Λυκείῳ, ἀναλύσεις ἑλληνικῶν ὀρυκτῶν καὶ αἱ συμβουλαὶ τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου οἰκογενειακοῦ φίλου, ἔπεισαν τὸν πατέρα νὰ τὸν στείλῃ καὶ πάλιν εἰς Βιέννην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Giessen τῆς Γερμανίας ὅπου ἐλειτούργει τὸ χημεῖον τοῦ μεγάλου Liebig. Κατόπιν ὁ Χρηστομᾶνος μετέβη εἰς Βερολῖνον καὶ Καρσλρούην καὶ ἐκεῖ ἐν συνεδρίῳ τῶν κορυφαίων χημικῶν ἐγνώρισε τὸν Dumas, τὸν Würtz, τὸν Hofmann, τὸν Liebig, τὸν Gorup-Bezanez, τὸν Hlasiwetz, τὸν Rochleder, τὸν Saintclair-Deville, τὸν Berthelot, τὸν Canizzaro, τὸν Boussignault, τὸν Bunsen κ.λ. μεθ' ὧν συνεδέθη κατόπιν διὰ στενῆς φιλίας καὶ ὧν ἰσότιμος ἀνεγνωρίσθη.

Ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι τοῦ 1881 σπουδάζων, ἀγαπώμενος καὶ μετέβη κατόπιν εἰς Ἐϊδελβέργην ὅπου ἐπὶ διετίαν παρηκολούθει τὰς παραδόσεις τοῦ Carius, τοῦ Bunsen, τοῦ Blum, τοῦ Kirchoff, τοῦ Erlenmeyer.

Ἐκεῖ ἀφωμοιώθη μὲ τὸ περιβάλλον. Διηγοῦνται ὅτι κάποτε ὑπερασπιζόμενος Ἕλληνας φοιτητὰς προσβληθέντας ὑπὸ Γερμανῶν ἐμονομάχησε τριακοντάκις. Ἀλλὰ καὶ ἐσπούδαζε. Εἶχε προσληφθῆ τότε ὡς ἄμισθος βοηθὸς τοῦ μεγάλου Bunsen καὶ εἶχε τὴν εὐτυχίαν νὰ παρακολουθήσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἐπαναστάτιδος θεωρίας καὶ ἐφαρμογῆς τοῦ φασματοσκοπίου, ἡ ὁποία ὀφείλεται εἰς τὸν σοφὸν τοῦτον καὶ τὸν Kirchof, τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Καισίου καὶ Ρουβιδίου καὶ νὰ παρασκευάζῃ τὰ πειράματα τοῦ Bunsen βεβαιοῦντος τὴν ἔνταση τοῦ φωτὸς τοῦ φάσματος ἀπὸ τοῦ ἐρυθροῦ ἄκρου μέχρι τοῦ ἰώδους καὶ εἰς τὰς πέρας τούτου σκοτεινὰς χημικὰς ἀκτῖνας.

Τῷ 1861 ἔχανε τὸν πατέρα του καὶ παρ' ὀλίγον, ἕνεκα οἰκονομικῶν λόγων, νὰ διέκοπτε τὰς σπουδάς του. Τέλος ἔλαβε τὸ δίπλωμά του μὲ διδακτορικὴν διατριβὴν περὶ τῆς τότε ὑπὸ τοῦ Hofmann ληφθείσης ἀνιλίνης ἐκ τῆς πίσσης τῶν λιθανθράκων καὶ τῇ συστάσει τοῦ Bunsen προσελήφθη ὡς χημικὸς ἐν τῷ ἐργοστασίῳ χρωμάτων δι' ἀνιλίνης τοῦ Meidinger ἐν Φραγκφούρτῃ, μεθ' ὃ ἐκλήθη εἰς Μόσχαν καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ χημείου μεγάλου ἐργοστασίου χημικῶν προϊόντων κλ.

Ἀλλ' αἴφνης τῷ 1862 λαμβάνει πρόσκλησιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἔλθῃ ἐνταῦθα καὶ «συνδράμῃ αὐτὴν εἰς τὸ ἐθνικὸν ἔργον τῆς ἀναδιοργανώσεως τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν».

Τοῦ ἀνετέθη τότε ἡ διδασκαλία τῆς Φυσικῆς καὶ Ἀριθμητικῆς ἐν τῷ Διδασκαλείῳ ἀντὶ δρ. 124 μηνιαίως. Δὲν ἦτο τότε 21 ἔτους. Μετ' ὀλίγον ὅμως τὸ Διδασκαλεῖον διελύετο καὶ ὁ Χρηστομᾶνος παρεσκευάζετο διὰ τὴν ὑφηγεσίαν. Πράγματι τῷ 1863 ἀνηγορεύθη ὑφηγητὴς καὶ πρῶτόν του μέλημα ἦτο νὰ ἱδρύσῃ τὸ πρῶτον Χημεῖον ἐν Ἑλλάδι, δαπανήσας ἐξ ἰδίων περὶ τὰς 8000 δρ.

Τὸ Χημεῖον τοῦτο, μετὰ πολλὰς ἱκεσίας τοῦ Χρηστομάνου παρὰ τῷ τότε Πρυτάνει Φρεαρίτῃ, ἐπετράπη νὰ ἐγκατασταθῇ ἐν τῷ πρὸς βορρᾶν ὑπογείῳ τῆς δυτικῆς αὐλῆς τοῦ Πανεπιστημείου, ὅπου πρὶν ἦτο ἡ ὁπλοθήκη τῆς Πανεπιστημιακῆς φάλαγγος, καὶ ἐκεῖ ἐμυήθησαν εἰς τὰ καταπλήσσοντα τότε ἄδυτα τῆς Χημείας ὁ Ἐμ. Δραγούμης, οἱ ἰατροὶ Λούης, Κατερινόπουλος, Καλλιοντζῆς, Κανέλλης, ὁ πρώην καθηγητὴς Γ. Κρῖνος, ὁ φαρμακοποιὸς Καζιλάρης κλ.

*

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς ὁ Χρηστομᾶνος ἔρχεται εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῆς δράσεως, ὑποσκελίζων, μὲ τὴν ἀξίαν του, τοὺς τότε καθηγητάς, τὸν Λάνδερερ, τὸν Βενιζέλον κλ. Αὐτὸς πρῶτος ἠσπάσθη τότε καὶ ἐδίδαξε τὴν ἐπαναστάτιδα ***θεωρίαν τῶν ἀτόμων,*** σχετίζων τὴν χημείαν μὲ τὸν πρακτικὸν βίον, ἐνώπιον μηρμυκιῶντος ἀκροατηρίου. Κατόπιν ἤρχισε νὰ τακτοποιῇ συστηματικῶς ἐν τῇ ὀνοματοθεσίᾳ τὰς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀνακαλυπτομένας χημικὰς οὐσίας, ἐταξινόμησε βιβλιοθήκας, καθώρισε ἐντολῇ τῆς κυβερνήσεως πρόγραμμα παραδόσεων τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ σχολείοις, κατήρτισε τὸ χημεῖον τῆς Σχολῆς τῶν εὐελπίδων καὶ συλλογὰς ὀργάνων διὰ τὰ γυμνάσια, διεξερχόμενος συγχρόνως καὶ ἐμπράκτως ὅλην τὴν σειρὰν τῆς ἀνοργάνου καὶ ὀργανικῆς χημείας, ἐκδίδων ἀναλυτικὴν χημείαν μετὰ πινάκων διὰ συμπτύξεως τῆς μεθόδου τοῦ Will ἐπὶ τὸ μεθοδικώτερον, ἀναλύων τὰς ἐκβολάδας τοῦ Λαυρίου, μέχρις ὅτου τῷ 1863 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς ἐν τῇ σχολῇ τῶν Τεχνῶν.

Μετὰ τρία ἔτη ἡ κυβέρνησις τὸν ἔστειλεν εἰς Σαντορίνην μετὰ τοῦ Βουγιούκα, Παλάσκα, Σμὶθ καὶ Μητσοπούλου νὰ μελετήσῃ τὰ ἐκεῖ φαινόμενα. Αἱ περίφημοι ἐκθέσεις του περὶ τῶν ἠφαιστειογενῶν τούτων φαινομένων καὶ αἱ ἐπὶ τριετίαν παραδόσεις του ἔγειναν ἀφορμὴ νὰ τοῦ σταλῇ εἰς Θήραν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τὸ Διάταγμα τοῦ διορισμοῦ του ὡς ἐκτάκτου καθηγητοῦ τῆς Γενικῆς Χημείας.

Ἔπειτα ἱδρύοντο, πρωτοβουλίᾳ του πάντοτε, τρία νέα χημικὰ ἐργαστήρια, μέχρις ὅτου τῷ 1872 πρυτανεύοντος τοῦ Γ. Βουσάκη ὠκοδομήθη ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Λυκείου Παπαδοπούλου πτέρυξ ὁλόκληρος μὲ αἴθουσαν ἀμφιθεατρικὴν καὶ μὲ τὰ λοιπὰ χρειώδη παραρτήματα, τὸ σημερινὸν Ἀνατομεῖον, ὅπου ὁ Χρηστομᾶνος ἐπεράτωσε τὰς πλείστας ἐργασίας του, μέχρις ὅτου τῷ 1887 ἠτύχησε νὰ ἴδῃ στεφομένας τὰς προσπαθείας του ὑπὸ πραγματοποιήσεως τοῦ ὀνείρου του καὶ αὐτὸς νὰ δώσῃ τὸ σχέδιον τοῦ νέου Χημείου τῆς ὁδοῦ Σόλωνος καὶ αὐτὸς νὰ ἐπιστατήσῃ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν οἰκοδόμησίν του κατόπιν μυρίων μορῶν ἰδεῶν καὶ ἀντιδράσεων, ἀφοῦ ἐνέκρινον τὸ σχέδιον του οἱ Φίττις καὶ ὁ Χόφμανν. Εἶναι ἀδύνατον νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὰς πρὸς τὴν Ἐπιστήμην, πρὸς τὸ ἔθνος, πρὸς τὴν ἀκαδημαϊκὴν νεολαίαν, πρὸς τὴν κοινωνίαν, πρὸς τὴν πρωτεύουσαν ὑπηρεσίας του. Ὡς καὶ τὰς ἐπιστημονικάς του ἐργασίας τὰς ἐθαύμαζον καὶ οἱ σοφοὶ τῆς Εὐρώπης. Ἐδίδαξεν, ἐμόρφωσε, εἰργάσθη, ἔθεσε βάσεις, ἐθεμελίωσε, διεπαιδαγώγησε, ἐδημιούργησε, ἔγραψε καὶ ἀνεγνωρίσθη Σοφὸς εὐτυχήσας νὰ ἴδῃ καὶ τέκνα ἀντάξια ἑαυτοῦ, ἃ ἀπέκτησεν ἐκ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἰατροῦ τοῦ Ὀθωνος Λινδερμαΐερ, ἐγγονῆς δὲ τοῦ ἄρχοντος τῶν Ἀθηνῶν Προκοπίου Βενιζέλου.

Καὶ ὅταν τῷ 1888 συνεπλήρωσεν εἰκοσιπενταετίαν διδασκαλίας ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ οἱ συνάδελφοί του καὶ οἱ μαθηταί του τὸν ἐτίμησαν διὰ πρωτοφανοῦς πανηγυρισμοῦ. Ὅταν δὲ πρό τινος συνεπλήρωσε τεσσαρακονταετηρίδα δράσεως, τὸ Ἔθνος, αἱ γενεαὶ ἃς ἐμόρφωσε, ὁ τόπος, οἱ συνάδελφοί του, οἱ Σοφοὶ τῆς Εὐρώπης τὸν περιέβαλον μὲ τὰς θερμοτέρας ἐκδηλώσεις καὶ μέσα εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου, παρουσίᾳ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν τῆς πόλεως καὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν τῷ μέσῳ φοιτητῶν, ἀσφυκτικῶς πληρούντων τὴν ἀχανῆ σάλαν, ἐχαιρέτησαν τὸ γεγονὸς ὁ πρύτανις Χατζιδάκης, ὁ καθηγητὴς Δαμβέργης, ὁ καθηγητὴς Ἀργυρόπουλος, ὁ Πρόεδρος τῆς Φυσιοδιφικῆς Ἑταιρείας Ματθαιόπουλος, ὁ καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου Κονοπισόπουλος, οἱ μαθηταὶ τῶν Φυσικῶν καὶ οἱ ἐν τοῖς χημικοῖς ἐργαστηρίοις ἀσκούμενοι, ἐξαίροντες τὸ ἔργον του καὶ τὴν δράσιν.

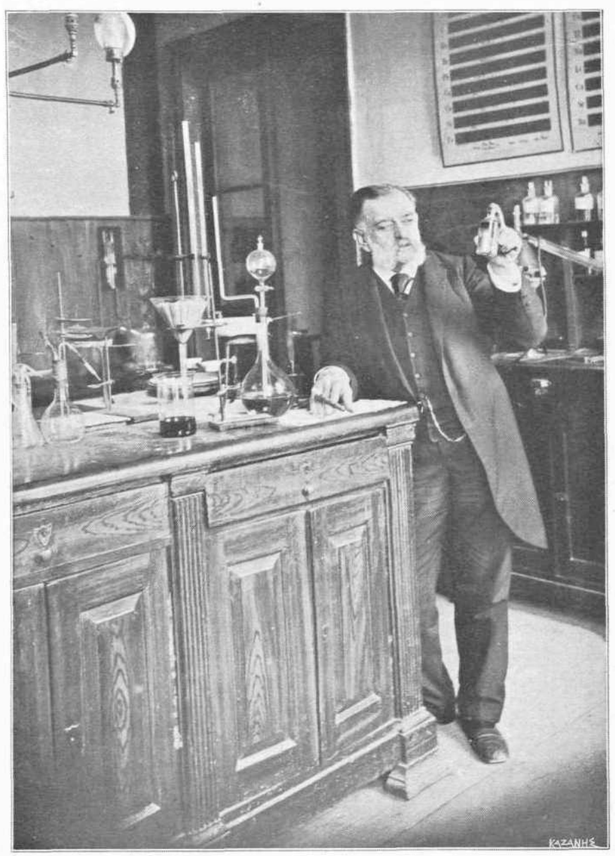

Ο ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΝ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀληθινὴ ἀποθέωσις. Πανηγυρικὰ τεύχη ἐξεδόθησαν τότε, στέφανοι, δάφναι καὶ ἀγαλμάτια τοῦ προσεφέρθησαν, τηλεγραφήματα σοφῶν καὶ ἐπιστημονικῶν σωματείων τῆς Εὐρωπης τοῦ ἐστάλησαν καὶ ὁ γηραιὸς καθηγητὴς ἀπήντησε βαθύτατα συγκεκινημένος.

*

Ὁ θάνατός του ὑπῆρξεν ἀπώλεια μεγάλη καὶ ἡ κοινωνία συνησθάνθη τοῦτο, καὶ διετράνωσε πρὸς τὸν νεκρόν του τὰ αἰσθήματά της. Ἡ ἐκλεκτοτέρα τάξις, ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος οἱ φοιτηταί, οἱ Ὑπουργοί, ὅλοι ὅσοι τὸν ἐξετίμησαν ὡς ἐπιστήμονα, τὸν συνόδευσαν μέχρι τοῦ κοιμητηρίου.

Τὴν ἀπώλειαν αὐτήν, τὴν ἀξίαν τοῦ ἐκλιπόντος ἀνδρός, τὴν δράσιν του, τὸ ἔργον του, ἐξῆρε ἀποχαιρετῶν τὸν νεκρὸν ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Α. Δαμβέργης ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου διὰ τοῦ παρατιθεμένου ἐπικηδείου.

Σεβαστὲ διδάσκαλε, ἀγαπητὲ συνάδελφε, πολύτιμε φίλε.

Ὅτε πρὸ μηνῶν μόλις, ἑαυτὴν ἐστεφάνου ἡ Ἐπιστήμη στεφανοῦσα τοὺς τεσσαρακονταετεῖς ἀγῶνας σου, ἀναπετάσασα δὲ τὰς πύλας τοῦ ναοῦ της, οὐχὶ ἁπλῶς τὸ ὁμοίωμά σου ἀλλὰ σὲ αὐτὸν ἀκμαῖον ἔτι καὶ πλήρη ζωῆς ἐπεδείκνυε σεμνυνομένη καὶ ὑπερήφανος ἐπὶ ταῖς νίκαις σου, εἰς ἐμὲ εἶχεν ἀναθέσῃ νὰ ἱστορήσω αὐτὰς καὶ νὰ καλέσω τὰ πλήθη εἰς ἔπαινον καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς εἰς ἅμιλλαν.

Ἀλλ' ἂν ἔμπλεως τότε χαρᾶς ἀπεδεχόμην τὸ κέλευσμα τῆς Ἐπιστήμης, ἵνα ἐκ μέρους της σοὶ ἀπονείμω, ὅπως ἔλεγες, «τὸ μέγιστον γέρας τοῦ γήρατός σου, τὴν ὑπερτάτην ἱκανοποίησιν, τιμὴν χορεύσαν μέχρις ἀποθεώσεως», ἀνέκφραστος εἶνε ἡ ὀδύνη μου σήμερον, ἐντεταλμένου ὑπὸ τῶν Πανεπιστημιακῶν Ἀρχῶν νὰ σὲ ἀποχαιρετήσω διὰ παντός, διερμηνεύων τὸ κοινὸν ἄλγος ἐπὶ τῇ ὀλιβερᾷ τελευτῇ σου.

Προυκισθεὶς ἄνωθεν, Ἀναστάσιε Χρηστομᾶνε, διὰ σπανίας πνευματικῆς ὑπεροχῆς, ἐνισχύσας δὲ ταύτην δι' ἐργώδους καὶ ἀκατατονήτου μελέτης, ἀσφαλῶς ἐχώρησας ἐν τῇ ἀνάντει τῆς Ἐπιστήμης ὁδῷ καὶ ζηλευόμενος ἀνῆλθες μέχρι τῶν δαφνώνων αὐτῆς.

Ἐν σοὶ θρηνεῖ ἤδη τὸ ἐθνικὸν ἡμῶν Πανεπιστήμιον ἐπιφανὲς αὐτοῦ μέλος ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ διαπρεπεστέρων.

Ἐν σοὶ ἀπώλεσεν ἡ τῶν Φυσικῶν καὶ Μαθηματικῶν Σχολὴ ἕνα τῶν ἀριστέων καὶ ἰδρυτῶν αὐτῆς ἐπίλεκτον καὶ πεφωτισμένον πρωταγωνιστήν, ἀναδείξαντα τὴν ἕδραν τῆς Χημείας καὶ ἐπὶ τέσσαρας δεκάδας ἐνιαυτῶν ἀόκνως ἐργασθέντα ὑπὲρ τῆς διαδόσεως αὐτῆς ἐν Ἑλλάδι.

Ἐν σοὶ ἀπώλεσεν ἡ σπουδάζουσα νεολαία τὸν εὐρυμαθῆ καὶ εὐφραδῆ αὐτῆς χειραγωγὸν καὶ διδάσκαλον, τὸν μετὰ ζηλευτῆς δεξιότητος πειραματικῶς, πάνυ σαφῶς καὶ εὐμεθόδως τὴν γενικὴν Χημείαν διδάσκοντα.

Ἐν σοὶ ἀπορφανίζεται τοῦ ἱδρυτοῦ του τὸ ἀνάκτορον τῆς Χημείας τὸ ἀνεγερθὲν τῇ προτοβουλίᾳ σου κατὰ τὰς ἐνδείξεις καὶ τὰ σχέδιά σου.

Ἐν σοὶ ἀπώλεσαν οἱ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ σου ἀσκούμενοι τὸν ἀόκνως καὶ πάνυ ἐπιμελῶς καθοδηγοῦντα αὐτοὺς ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας ἐν ταῖς πρακτικαῖς ἀσκήσεσι καὶ τὸν ἐμπνέοντα αὐτοῖς ἐνθουσιώδη ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν Ἐπιστήμην.

Ἐν σοὶ ἀπώλεσεν ἡ Ἐπιστήμη ἐμβριθῆ ἐρευνητὴν μετὰ μεγίστης ἀκριβείας διερευνῶντα τὰ πρὸς ἐπίλυσιν ζητήματα, ἐφευρέτην δ' εὐφυᾶ καὶ ἐπινοητὴν συσκευῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἐργαλείων. Σωρεία ὅλη πορισμάτων τῶν ἐρευνῶν σου κοσμεῖ τὰ ἐπιστημονικὰ τῆς ἀλλοδαπῆς περιοδικά, διὰ τούτων δὲ ἐγένετο γνωστὸν ἐν τῇ παγκοσμίῳ Ἐπιστήμῃ οὐ μόνον τὸ ὄνομά σου, ὡς διαπρεποῦς χημικοῦ ἀλλὰ καὶ τὸ Χημεῖον τῶν Ἀθηνῶν ὡς ἐπιστημονικὸν ἐρευνητικὸν ἐργαστήριον.

Ἐν σοὶ ἀπώλεσαν οἱ Φυσιοδίφαι ἰδιοφυΐαν ἐν τῇ ἐρεύνῃ τοῦ μυστηριώδους πεδίου τῆς Φύσεως, διότι κατεδείχθης ὀξυδερκὴς παρατηρητής, ταχυς καὶ εὔστοχος ἐν τῇ ἀντιλήψει καὶ ἐκτιμήσει τῶν φυσικῶν καὶ γαιοδυναμικῶν φαινομένων, βαθύνους δὲ καὶ πιστὸς ἐν ταῖς περιγραφαῖς καὶ κριτικώτατος ἐν τοῖς συμπεράσμασιν.

Ἐν σοὶ ἀπώλεσεν ἡ ἐπιστημονικὴ Βιβλιογραφία ἀκαταγώνιστον καὶ σοφὸν συγγραφέα σαφῶς καὶ ἑπαγωγῶς διατυποῦντα τὰς ἐπιστημονικὰς ἀληθείας, ἑβδομήκοντα δὲ καὶ τρία ἐν ὅλῳ συγγράμματα, πρωτοτύπους μονογραφίας καὶ διαφόρους ἄλλας πραγματείας ἐπὶ γενικῶν, φυσιογραφικῶν καὶ εἰδικῶν τῆς Χημείας ζητημάτων.

Ἐν σοὶ στερεῖται ἡ Πολιτεία ἐπιστημονικοῦ συμβούλου, μεστοῦ εὐθυκρισίας καὶ ἐρευνητικοτάτου ἐν ταῖς λεπτομερείαις τῶν πρὸς τὰς φυσικὰς Ἐπιστήμας καὶ τὴν Βιομηχανίαν σχετιζομένων ὑποθέσεων τοῦ Κράτους.

Ἐν σοὶ τέλος ἀπόλεσεν ἡ Πατρὶς τὸν εὐγλωττον υἱόν, τὸν διὰ τοῦ λόγου καὶ τῶν ἔργων ἐπισήμως μὲν τιμήσαντα αὐτὴν ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς συνεδρίοις τῆς Ἑσπερίας, ἐν οἷς ἐνθουσιωδῶς ἐπεκροτοῦντο αἱ ἐπιστημονικαὶ αὐτοῦ ἔρευναι καὶ παρατηρήσεις μετὰ προσοχῆς ἀκουόμεναι ὑπὸ τῶν κορυφαίων τῆς Ἐπιστήμης, ἀνεπισήμως δὲ διὰ πρόφρονος δημοσιογραφικοῦ καλάμου ὑπηρετήσαντα γενναίως τὰ μεγάλα ἐθνικὰ συμφέροντα.

Ἀναστάσιε Χρηστομᾶνε. Ὑπῆρξας πρωταθλητὴς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης καὶ ἡ Πατρὶς εὐγνωμονοῦσα, ἀφοῦ ζῶντα σὲ περιέβαλε διὰ τῆς στοργῆς της, θανόντα θὰ σὲ τάξῃ εἰς τὸ Πάνθεον τῶν μεγάλων σκαπανέων τῆς προόδου της. Ἐν ταῖς καρδίαις δ' ἡμῶν τῶν πάλαι μαθητῶν καὶ φίλων καὶ συναδέλφων ἄσβεστος θ' ἀπομείνῃ τῆς προσφιλούς σου μνήμης ἡ λαμπάς.

Ο ΖΩΟΛΟΓΙΚΟΣ ΜΑΣ ΚΗΠΟΣ

Ὁποία ἡ ἀξία τῆς ὑπάρξεως Ζωολογικοῦ Κήπου εἰς μίαν πρωτεύουσαν κράτους καὶ μεγαλόπολιν, εἶνε εἰς ὅλους γνωστή. Ὅλα τὰ πεπολιτισμένα κράτη, διὰ νὰ ἀποκτήσουν τοιούτους, ἐδαπάνησαν ἑκατομμύρια καὶ δαπανῶσιν ἑκατοντάδας χιλιάδων κατ' ἔτος διὰ τὸν πλουτισμὸν καὶ τὴν συντήρησιν αὐτῶν. Σήμερον προεξάρχει ἡ Γερμανία, ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀριθμόν, τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸν πλοῦτον τῶν Ζωολογικῶν της Κήπων καὶ οἱ τοῦ Βερολίνου, τοῦ Ἀμβούργου καὶ τῆς Φραγκφούρτης τοιοῦτοι ἔχουσι νὰ ἐπιδείξωσι θαυμάσια ἀρχιτεκτονικὰ μέγαρα, ἀποτελοῦντα τὰς κατοικίας τῶν ζῴων τῆς ἐρήμου, ὁ δὲ λαὸς κατὰ χιλιάδας καὶ δεκάδας χιλιάδων συρρέει εἰς τὰ θεαματικὰ καὶ διδακτικὰ ταῦτα κέντρα, ἔνθα εὑρίσκει καὶ παντοίων ἄλλων ἀπόλαυσιν καὶ εὐμάρειαν.

Ἡ ἀπόκτησις ἑνὸς τοιούτου ἱδρύματος διὰ τὰς Ἀθήνας ἐθεωρεῖτο καὶ ἦτο πράγματι ὄνειρον, χίμαιρα. Καὶ ὅμως ἔγινε ὡς ἐκ θαύματος.

Ἡ ἰδέα ἐρρίφθη τὸ πρῶτον τῷ 1896 ὑπὸ τοῦ τότε ἐπανελθόντος ἐκ Νεαπόλεως ἐξόχου ζωολόγου μας κ. Ν. Γερμανοῦ, εἰς τὸ διεθνὲς Aquarium τῆς ὁποίας εἶχεν ἀποσταλεῖ ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἑλένης χάριν εἰδικῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν. Οὗτος εἰργάσθη ἐπὶ τριετίαν ὡς ἱεραπόστολος τῆς ἰδέας αὐτῆς τῆς τολμηροτάτης καὶ πρωτοτυποτάτης διὰ τὸν τόπον μας, ὑπερενίκησεν ἀντιδράσεις καὶ μικροφιλοτιμίας καὶ βοηθούμενος σθεναρῶς ὑπὸ τοῦ Τύπου κατώρθωσε νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἰδέαν καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν πεποίθησιν περὶ τοῦ κατορθωτοῦ τοῦ ἔργου καὶ μέχρι βαθμοῦ ὥστε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν κραταιὰν προστασίαν τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Πρίγκιπος Νικολάου, ἀναλαβόντος τὴν Προεδρείαν τῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συσταθείσης Ζωολογικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐπιδείξαντος ἀληθῶς βασιλικὸν ἐνδιαφέρον καὶ μέριμναν, εἰς τὰ ὁποῖα ἀκριβῶς καὶ ὀφείλεται ἡ ἐπιτυχία καὶ ἡ πραγμάτωσις τοῦ ἔργου. Εἰς τὴν ὑψηλὴν πρόσκλησιν τοῦ Πρίγκιπος ἀπήντησαν οἱ ἀπανταχοῦ ὁμογενεῖς δι' ἀθρόων προσφορῶν καὶ ἔγινεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὅλοι καμαρώνομεν καὶ σήμερον χάρις εἰς τοὺς γενναίους χορηγοὺς κ. κ. Λοΐζον, Τσιγαδᾶν πασσᾶν, Τσανακλῆν, Βλάγκαλην, Πέτρον Καλλιγᾶν, Κωνισκέρην, Φοινικόπουλον, Φραγκόπουλον, Τσαγκάρην, Μαμάνην, κατεσκευάσθησαν τρίκομψα οἰκήματα Καμηλοπαρδάλεων, Ἄρκτων, Λεόντων, πτηνῶνες δεξαμεναὶ καὶ τέλος τὸ περίλαμπρον Ἐνυδρεῖον τὸ ὀφειλόμενον εἰς τὴν γενναιοδωρίαν τοῦ ἐν Ὀδησσῷ κ. Γρηγ. Μαρασλῆ.

Ὁ Ζωολογικὸς ἡμῶν Κῆπος ἀριθμῶν βίον τεσσάρων περίπου ἐτῶν καὶ εὑρισκόμενος εἰσέτι ἐν τῷ καταρτίζεσθαι, καθ' ὅσον, ἐκτὸς τῆς κατασκευῆς κλωβῶν καὶ τοῦ πλουτισμοῦ αὐτῶν διὰ ζῴων, ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐπιχωματώνῃ καὶ δενδροφυτεύῃ τὸν πρῴην τελματώδη χῶρον, ὅπως μεταβάλῃ αὐτὸν εἰς κῆπον, δὲν δύναται βεβαίως νὰ συγκριθῇ μὲ τοὺς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ Ζωολογικοὺς κήπους. Ἀλλ' ὅμως, καὶ ὅπως νῦν ἔχει, παρουσιάζει ἀρκούντως τὸ ἐνδιαφέρον καὶ προκαλεῖ τὴν ἐπίσκεψιν οὐ μόνον τῶν κατοίκων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς καὶ τῶν μαθητῶν τῶν Σχολείων, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἐξ Ἀθηνῶν διερχομένων ὁμοεθνῶν καὶ ξένων. Πολὺ μεγαλειτέραν ὅμως σημασίαν ἀποκτᾷ ἐφ' ὅσον πλουτίζεται καὶ ἐφ' ὅσον, ἀναπτυσσομένων τῶν μέσων αὐτοῦ προσπαθεῖ συμφώνως πρὸς τὸ διαγεγραμμένον αὐτοῦ σχέδιον νὰ καλλιεργήσῃ καὶ ἀναπτύξῃ καὶ παρ' ἡμῖν τὰς διαφόρους κλάσεις τῆς Ζωοτεχνίας, προτιθέμενος νὰ μετακαλέσῃ ἔξωθεν πρὸς τοῦτο καὶ εἰδικοὺς ἐμπείρους ἄνδρας καὶ συντελέσῃ οὕτως εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ὑλικῆς εὐημερίας τῆς ἡμετέρας χώρας.

Τὰ διάφορα ζῷα τοῦ Κήπου σήμερον μικρὰ καὶ μεγάλα, μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν μικρῶν πτηνῶν καὶ τῆς συλλογῆς τῶν ὀρνίθων καὶ περιστερῶν, ἀνέρχονται εἰς 300 περίπου.

Μεταξὺ αὐτῶν διακρίνονται τρεῖς καμηλοπαρδάλεις, δύο λέοντες, δύο λεοπαρδάλεις, δύο ὕαιναι, δύο κυναίλουροι, δύο σερβαλικαὶ γαλαῖ, τέσσαρες γαλαῖ Ἀγκύρας, τρεῖς στρουθοκάμηλοι, τέσσαρες ἄρκτοι, τρεῖς καγκουρώ, συλλογὴ ἐξ εἰδῶν φασιανῶν, ἀλώπεκες τῆς Ρωσσίας, λύκοι, περιστεραὶ στεφανηφόροι, πίθηκοι εἴκοσι, λεμούριοι, ἁρπακτικὰ πτηνὰ ἐξ Ἑλλάδος, κύκνοι, πελεκᾶνοι, γαζέλλαι, ἔλαφοι, ἀγριόχοιροι, ὄφεις, βόας καὶ πύθων κ.λ.π. Ἡ ἀξία ὅλων τούτων ἀνέρχεται εἰς Δρ. 100 χιλ. περίπου.

Η Α. Β. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΙΨ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Πρόεδρος τῆς Ζ. Ἐπιτροπῆς καὶ Ὑψηλὸς Προστάτης τοῦ Ζωολογικοῦ Κήπου.

Ο ΔΑΠΑΝΑΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΚΑΪΡΩι ΦΙΛΟΓΕΝΟΥΣ κ. Ν. ΤΣΙΓΑΔΑ, ΕΚ ΛΕΡΟΥ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΘΕΙΣ ΜΕΓΑΣ ΠΤΗΝΩΝ

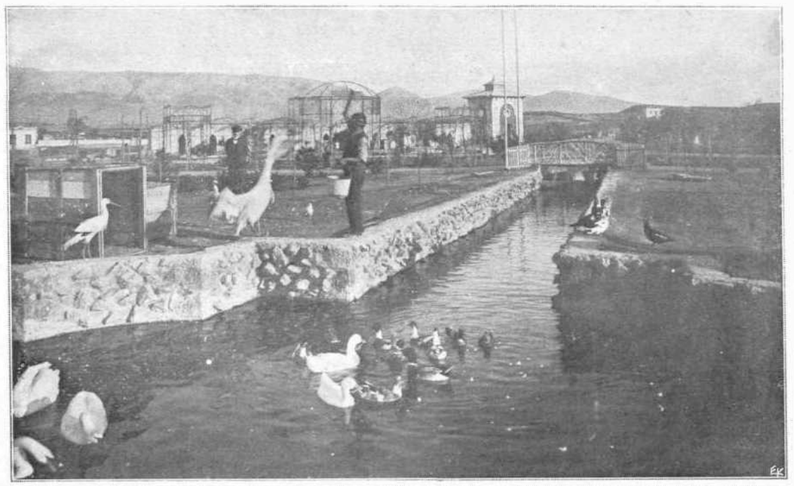

ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΥΔΡΟΒΙΩΝ ΠΤΗΝΩΝ

ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΠΡΙΓΚΙΠΕΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΠΑΙΖΟΝΤΕΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΖΩΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΗΠΟΝ

Πρὸς ***κανονικὴν συντήρησιν*** *τῶν Ζῴων καὶ τοῦ Κήπου ἀπαιτοῦνται κατὰ μῆνα δρ. $3\frac{1}{2}$-4 χιλ., τὰς ὁποίας δὲν δύνανται νὰ καλύψωσιν αἱ τακτικαὶ εἰσπράξεις, αἱ ἐκ τῶν εἰσιτηρίων καὶ τῆς πωλήσεως προϊόντων, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δαπάναι κανονίζονται ἑκάστοτε ἀναλόγως τῶν εἰσπράξεων μέχρι τοῦ ἐπιτρεπομένου, ἐννοεῖται, ἐλαχίστου ὁρίου. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν δυσχερειῶν τούτων τῆς συντηρήσεως, ὁ Ζωολογικός μας Κῆπος δὲν πρέπει νὰ σταματήσῃ ἔως ἐδῶ, πρέπει νὰ ἐπεκταθῇ, πρέπει νὰ ἀναπτυχθῇ, πρέπει νὰ ἐξωραϊσθῇ, πρέπει νὰ πλουτισθῇ διὰ νέων κλωβῶν καὶ Ζῴων διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἐκπληροῖ ἐπαξίως τὸν κοινωφελέστατον αὐτοῦ προορισμόν, ἀφοῦ ἄλλως τε εἶνε ὁ μόνος ζωολογικὸς κῆπος ὄχι μόνον τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ ὁλοκλήρου τῆς Ἀνατολῆς. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ταχέως θ' ἀναφανῶσι καὶ ἄλλοι Λοΐζοι, Τσιγαδᾶδες καὶ Τσανακλῆδες καὶ Κανισκέραι κλπ., οἱ ὁποῖοι διὰ τῶν γενναίων δωρεῶν των θὰ συμπληρώσωσι τὸ ἐξόχως θεαματικόν, διδακτικόν, τερπνὸν καὶ πρακτικὸν τοῦτο ἵδρυμα, ὅπερ κοσμεῖ τὴν Πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος.*

*

Εἰς προσεχῆ τεύχη τῆς «Εἰκονογραφημένης» θὰ παρελάσουν εἰς εἰκόνας ὅλα τὰ διαμερίσματα καὶ περίπτερα τοῦ θαυμασίου τούτου ἱδρύματος, μετὰ τῶν σχετικῶν σημειώσεων καὶ εἰκόνων τῶν διαφόρων ἐν αὐτοῖς ζῴων, ὧν τὰς ἰδιότητας θέλει περιγράψει εἰδικὸς συνεργάτης της εὐμενῶς προσφερθείς.

Θεωρεῖ τοῦτο καθῆκόν της ἡ «Εἰκονογραφημένη» καὶ ὑποχρέωσιν αὐτῆς, ὅπως ἐξαρθῇ ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἱδρύματος καὶ διατρανωθῇ τί δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ μία θέλησις καὶ μία ἀφοσίωσις ὡς τοῦ κ. Ν. Γερμανοῦ, εἰς ὃν ὀφείλεται ἡ πραγματοποίησις τῆς μέχρι πρό τινος θεωρουμένης ὡς ὄνειρον εὐγενοῦς καὶ κοινωφελοῦς ἰδέας.

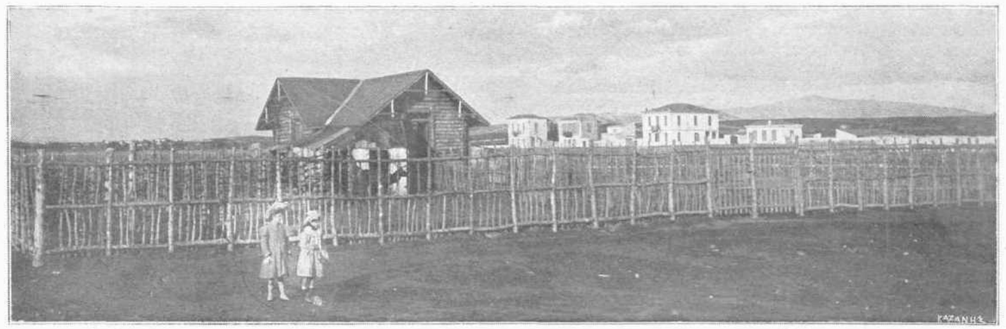

ΠΑΡΚΟΝ ΕΛΑΦΩΝ

Η ΣΕΛΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΘΕΛΓΗΤΡΩΝ ΜΑΣ

ΤΟ ΨΙΜΜΥΘΙΟΝ

Τὸ ψιμμύθιον ἔχει μέγα μέρος εἰς τὴν ἱστορίαν—εἴχομαι μόνον εἰς τὴν ἱστορίαν—τῶν θελγήτρων μας καὶ περιεργότατον.

Τὸ εἰσήγαγεν, ὅπως λέγει ὁ γράψας τὰ βιβλία τοῦ Ἐνώχ, ὁ πεπτωκὼς ἄγγελος Ἀΐζεκέλ, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἐξεδιώχθη ἀπὸ τοὺς οὐρανούς, ἐδίδαξε τὰς «θυγατέρας ἀνθρώπων» νὰ βάφουν ἐρυθροῦν τὸ πρόσωπον.

Τὴν ἀρχαιότητα τοῦ ψιμμυθίου δεικνύει καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ὑπομονητικώτατος Ἰώβ, ὁ δώσας ὑπόδειγμα ὑπομονῆς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τὴν ἔχασε καὶ αὐτός, βλέπων τὴν θυγατέρα του ψιμμυθιουμένην εἰς τὸ πρόσωπον, τὰς χεῖρας καὶ τὰς πτέρνας ἀκόμη καὶ τὴν ὀνώμασε «Κέρεν Χάπες» ὅ ἐστὶ «Φτειασιδόβαζο!». Ὁ Ἱερεμίας λέγει πρὸς τὰς Ἰουδαίας: «Μάτην ἐνδύεσθε πορφύραν καὶ μάτην φορεῖτε χρυσᾶ βραχιόλια. ***Μάτην βάφεσθε.*** Οἱ ἐρασταί σας θὰ σᾶς περιφρονήσωσι».

Ἐβάφοντο λοιπὸν αἱ Ἰουδαῖαι καὶ ἐβάφοντο καὶ αἱ Ρωμαῖαι καὶ αἱ Ἑλληνίδες, ἀλλ' ἐβάφοντο καὶ οἱ ἄνδρες—δὲν θὰ παραλείπω εὐκαιρίαν νὰ ἀποδεικνύω τὰ σφάλματά των—καὶ δὴ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων αἰγυπτιακῶν χρόνων, ὁπότε, κατὰ διάταξιν τοῦ Ταμάσεως ἐβάφοντο «ὁ Βασιλεύς, οἱ πολεμισταί, οἱ σοφοί, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἱεροθῦται πρὸ καὶ μετὰ τὸν θάνατον», ἕως τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων.

Ὁ Ἰουβενάλης ἔγραφε διὰ τὰς Ρωμαίας: «Αὐτὴ ἡ γεμάτη ἀπὸ χίλια ὑλικὰ πρόσοψις, ὅπου λερώνονται τὰ χείλη τῶν συζύγων εἶνε πρόσωπον ἢ πληγή;». Ἂν εἴχομεν ἕνα θηλυκὸν Ἰουβενάλην δὲν θὰ ἐσατύριζεν ἐπίσης δριμέως τοὺς ψιμμυθιουμένους ἄνδρας;

Ἂς ἴδωμεν τώρα τὴν Ἑλληνίδα ψιμμυθιουμένην.

Ἐψιμμυθιοῦτο ἐν πρώτοις ἡ σώφρων Πηνελόπη. Τὸ λέγει ὁ Ὅμηρος, ὅστις παριστᾶ τὴν θαλαμηπόλον τῆς βασιλίσσης λέγουσαν πρὸς αὐτήν: «Χρῶτ' ἀπονιψαμένη καὶ **ἐπιχρίσασα παρειάς**».

Ἡ Ἀτθὶς ἐψιμμυθιοῦτο καὶ αὐτὴ καὶ ὁ Ἀριστοφάνης λέγει:

Μὰ ἡ γυναῖκες πῶς μποροῦν κἄτι λαμπρὸν νὰ κάνουνε
Ποῦ κάθονται καὶ φτιάνουνε
Στὸ σπῆτι τους φτειασίδια
Καὶ κίτρινα φορέματα καὶ χίλια δυὸ στολίδια;

Μήπως ὅμως αἱ Σπαρτιάτιδες δὲν ἐψιμμυθιοῦτο καὶ δὲν μαρτυρεῖται, ὅτι ὁ Ἀλκιβιάδης, σταλεὶς εἰς τὴν Σπάρτην ὡς πρέσβυς, εὕρισκε καιρὸν νὰ δίδῃ συμβουλὰς περὶ ψιμμυθίων εἰς τὰς Λακαίνας;

Εἰς αὐτὸν τὸν Ὄλυμπον μεταξὺ τῶν θεαινῶν τὸ ψιμμύθιον δὲν ἦτο ἄγνωστον, τὸ παρεσκεύαζε δὲ ἡ νύμφη Οἰνόνη.

Πρὶν φύγωμεν ἀπὸ τὸν προγονικὸν ψιμμυθιούμενον κόσμον μας ἂς διηγηθῶμεν ἕνα ὡραῖον ἀνέκδοτον.

Ὁ Πραξιτέλης, ὁ μέγας καλλιτέχνης, διεσκέδαζε μὲ τὴν φίλην του Φρύνην, τὴν περίφημον, καὶ μὲ φίλους του καὶ μὲ τὰς φίλας τῶν φίλων του. Ἔπαιζον ἐν παιγνίδιον εἰς τὸ ὁποῖον ὁ κερδίζων εἶχε δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τοὺς συμπαίκτας νὰ κάμουν ὅ,τι θέλει αὐτός. Ἡ Φρύνη ἐκέρδισε καὶ ἀπῄτησε νὰ νιφθοῦν ὅλοι οἱ παρόντες. Αἱ γυναῖκες τοῦ συμποσίου ἀντέστησαν. Ἐπέμεινεν ἡ Φρύνη καὶ ἐνίφθη πρώτη. Καὶ αὐτὴ μὲν μετὰ τὸ νίψιμον ἦτον ὡραιοτέρα ἢ πρίν, ὅλαι ὅμως αἱ ἄλλαι ἐχρωμάτισαν ἀπαισίως τὸ ὕδωρ τῆς λεκάνης.

Εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἂν ἐξαιρέσῃ κανεὶς ἐποχάς τινας καθ' ἃς ἐπεκράτησεν ἡ μόδα τοῦ «Πτωματικοῦ» προσώπου, τοῦ ὠχροῦ δηλαδή, τὸ ψιμμύθιον κυριαρχεῖ καὶ πάλιν.

Αἰωνίως, ἕως ἐσχάτων, ὁπότε τὸ ψιμμύθιον ἀντεκατέστησαν, ὡς ἐλπίζω, ἄλλα καλλυντικά, εἰμποροῦσε νὰ λέγῃ ὁ ἀνήρ:

Μοῦ εἶπαν πῶς θὰ μοῦδιναν γυναῖκα
Καὶ μοῦδωσαν ζωγράφο ὅπου βάφει
Μίαν εἰκόνα πάντα, τοῦ προσώπου της.
Σβύνει τὸ βράδυ ὅ,τι βάφει τὸ πρωΐ
Κι' ἐγὼ πληρώνω χρώματα κ' ἐπτώχυνα.

Τὸ ἀντιμόνιον καὶ ὁ ἀνθρακικὸς μόλυβδος ὑπῆρξαν ἡ ὕλη τοῦ πρώτου ψιμμυθίου, ὡς καὶ τὸ ἐρυθροῦν καρμίνιον.

Ὁ ἀνθρακικὸς μόλυβδος ἐννοεῖται, ὅτι εἶνε δηλητήριον καὶ ὁ σοφὸς Ἀφεντούλης εἰς τὸ σύγγραμμά του μνημονεύει, ὅτι ἦτον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ζωγράφοις ὡς λευκὸν χρῶμα. Διὰ τὸ μαῦρον χρῶμα, διότι ὑπάρχει καὶ μαύρη ψιμμυθίωσις ἡ χρησιμεύουσα διὰ τὰς ὀφρεῖς, διὰ τεχνικὰς βλεφαρίδας, διὰ κύκλον κάτωθι τῶν ὀφθαλμῶν—ὅλα αὐτὰ ἐγίνοντο καὶ γίνονται ἴσως,—διὰ τὸ μαῦρον χρῶμα λοιπὸν ἐχρησίμευε τὸ ἀντιμόνιον, τὸ «στίμμι» ἑλληνιστί, «σουρμές», ὡς τὸ ὀνομάζουν σήμερον αἱ ὀθωμανίδες.

Τὸ ἐρυθροῦν τῶν παρειῶν, χειλέων, πτερνῶν—ὅπου καὶ ὅταν βάφωνται αἱ πτέρναι — τὸ προιμηθεύει τὸ «ὕσγινον» τῶν ἀρχαίων, τὸ σημερινὸν ***καρμίνιον.***

Αὕτη εἰς τὰς γενικάς της γραμμὰς εἶνε ἡ ***παλέττα,*** ἡ ὁποία ἐχρειάσθη εἰς τὴν γυναῖκα διὰ τὸ πρόσωπόν της, ἡ παλέττα καταστρέφουσα πράγματι τὴν καλλονὴν «μὲ τὴν λογικὴν—γράφει κάποιος—ἐκείνου, ὁ ὁποῖος θέλων νὰ λευκάνῃ τὸ μάρμαρον μιᾶς στήλης τὴν ξύει καὶ τὴν σκάπτει, ἕως ὅτου πίπτει καὶ τὸν πλακώνει ὑπὸ τοὺς γέλωτας τῶν πολιτῶν».

Ἂν ἦσαν μόνον αὐτά, ὅσα ἐτέθησαν εἰς χρῆσιν διὰ νὰ προσθέσουν πλαστὴν καλλονὴν εἰς τὴν γυναῖκα, τὸ κακὸν θὰ ἦτο μικρόν.

Τὰ ***«νυκτερινὰ ἔμπλαστρα»*** ὑπῆρξαν ἄλλη βασανιστικὴ μόδα, ἡ ὁποία ἐπεκράτησεν ἐπὶ πολύ. Συνίσταντο εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐπίθεσιν μιᾶς μάζης, ἡ ὁποία ἐπιστεύετο ὅτι ἔδιδε δροσερότητα εἰς τὸ δέρμα. Ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ρώμης Ποππαία εἶχε δώσῃ τὴν πρώτην συνταγὴν τῆς μάζης αὐτῆς, ἀποτελουμένης ἀπὸ ἄρτον βουτηγμένον εἰς γάλα ὄνου καὶ ἕως ἐσχάτων πολλάκις διεμαρτύροντο οἱ σύζυγοι, ὅτι τὴν νύκτα ἀντὶ τῆς μορφῆς τῆς συζύγου των ἔβλεπον ἀπαίσιόν τι, προσομοιάζον μὲ μορφὴν λωβιασμένου σκεπασμένην μὲ ἀλοιφάς.

Ἐπειδὴ ἀνέφερα συχνὰ παραδείγματα ἱστορικὰ τῆς ἀρχαιότητος ἂς μὴ ἠποτεθῇ ὅτι εἰς νεωτέρους χρόνους τὸ ψιμμύθιον ἦτο ὀλιγώτερον ἐν χρήσει.

Αἱ γυναῖκες τῆς Φλωρεντίας κατεῖχον τοιακοσίας συνταγὰς πρὸς παρασκευὴν ψιμμυθίου καὶ οἱ ἱερεῖς ἀπ' ἄμβωνος ἐκαυτηρίαζαν τὸ κακόν:

«Αἱ γυναῖκες — ἔλεγον — αἱ ὁποῖαι ζωγραφίζουν τὸ πρόσωπον, διαπράττουν σφάλμα νὰ κρύπτουν ὅ,τι τοῖς ἔδωκεν ὁ καλὸς Θεός. Καὶ Αὐτός, ὁ καλὸς Θεός, θὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι ἐντρέποντο διὰ τὸ ἔργον του καὶ θὰ τὰς ῥίψῃ εἰς τὸ βάθος τῆς Κολάσεως».

Θέλετε νὰ ἔλθωμεν εἰς ἀκόμη νεωτέρους χρόνους ἀφοῦ μνημονεύσωμεν, ὅτι ἡ περίφημος Νινὸν Λανκλός, ἡ καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἐμπνεύσασα πάθη, δὲν μετεχειρίζετο ψιμμύθιον;

Ἡ Αὐτοκράτειρα Ἰωσηφίνα, μᾶς λέγει ὁ ἱστορικὸς Μασσόν, μόνον κατὰ τὸ ἔτος 1808 ἐπλήρωσεν εἰς τὴν κυρίαν Μαρτέν, τὴν παρφυμέζ της, δύο χιλιάδας ὀκτακόσια φράγκα διὰ ψιμμύθια.

Εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους εὑρίσκομεν καὶ πάλιν ἄνδρας ψιμμυθιουμένους καὶ ρητῶς ἀναφέρομεν τὸν Ἐρρῖκον Γ'.

Οὐδὲ σήμερον κατηργήθη τὸ ψιμμύθιον καὶ τὸ τελευταῖον σχετικὸν σύγγραμμα τοῦ Dr De Lusi «La femme moderne» δίδει συνταγὰς ψιμμυθίων καὶ νυκτερινῶν μασκῶν.

Ἡ γυνὴ ὑπῆρξε καὶ θὰ ὑπάρχῃ φιλάρεσκος, ζητοῦσα εἰς τὴν τέχνην ὅ,τι τῆς ἠρνήθη ἡ Φύσις.

Ἂς φροντίζῃ τοὐλάχιστον νὰ μὴ δηλητηριάζῃ ἡ πρώτη τὴν δευτέραν καὶ ἂς ζητῇ τὸ κάλλος εἰς ἀβλαβεῖς οὐσίας.

ΜΙΑ

PIERRE LOTTI

ΨΑΡΑΣ ΤΗΣ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον τεῦχος)

Ἀπὸ δέκα πέντε ἡμερῶν, ὁ Συλβέστρ, ὁ μικρὸς ἔμπιστος τῆς Γκώδ, ἦτο ναύτης εἰς τὴν Βρέστην, ὑπερήφανος ὡς ναύτης, λυπούμενος ὅμως πάντα τὴν γραῖαν γιαγιά του καὶ πάντα ἀθῶο παιδί, ὅπως ἄλλοτε. Μίαν βραδυὰν μόνον διεσκέδασε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν στρατῶνα πισμένος μὲ τοὺς ἄλλους ναύτας ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τραγουδῶν. Μίαν Κυριακὴν ἐπίσης ἐπῆγεν εἰς τὸ θέατρον καὶ ἐκοιμήθη εἰς τὸ τέλος, ἀποφεύγων εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τὰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι μὲ διαφόρους φράσεις ἤθελον νὰ τὸν παρασύρουν εἰς μέρη ὅπου ἐσύχναζον οἱ ἄλλοι ναῦται.

Ἐπερνοῦσε εἰς τὴν Βρέστην ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἰσλανδίαν ὅπως εἰς τὴν θάλασσαν, ἔμενε φρόνιμο παιδί. Οἱ ἄλλοι ναῦται ὅμως δὲν τὸν περιέπαιζον διότι ἦτο δυνατός, πρᾶγμα ποῦ ἐμπνέει τὸν σεβασμὸν εἰς τοὺς θαλασσινούς.

Μίαν ἡμέραν τὸν ἐρώναξαν εἰς τὸ γραφεῖον. Τοῦ ἀνήγγειλαν ὅτι τὸν εἶχαν ὁρίσει διὰ τὴν Κίναν, διὰ τὴν μοίραν τῆς Φορμόζας. Ἐπερίμενεν ἀπὸ καιρὸν ὅτι θὰ ἐγίνετο αὐτό, ἐπειδὴ εἶχεν ἀκούσῃ νὰ λέγουν ὅσοι ἐδιάβαζαν ἐφημερίδας ὅτι ἐκεῖ κάτω δὲν ἐτελείωσεν ὁ πόλεμος. Ὡς ἐκ τοῦ ἐπείγοντος τῆς ἀναχωρήσεως δὲν θὰ τοῦ ἔδιδον τὴν ἄδειαν, ἡ ὁποία δίδεται εἰς τοὺς μεταβαίνοντας εἰς ἐπιστρατείαν, διὰ ν' ἀποχαιρετήσουν τοὺς ἰδικούς των. Ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἔπρεπε νὰ φύγῃ. Ἐταράχθη ὑπερβολικά. Ἦτο τὸ θέλγητρον τῶν μεγάλων ταξειδίων, τῶν ἀγνώστων, τοῦ πολέμου· ἦτον ἀκόμη ἡ ἀγωνία τοῦ ἀφίνοντος τὸ πᾶν μὲ τὴν ἀόριστον ἀνησυχίαν νὰ μὴ ἐπανέλθῃ. Χίλια πράγματα περιεστρέφοντο ἐντὸς τῆς κεφαλῆς του. Καὶ γρήγορα ἔγραψεν εἰς τὴν πτωχὴν γιαγιάν του, γρήγορα μὲ τὸ μολύβι, καθισμένος κατὰ γῆς, μέσα εἰς τὸν θόρυβον, τὸν ὁποῖον ἔκαμαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα θὰ ἔφευγαν ὅπως καὶ αὐτός.

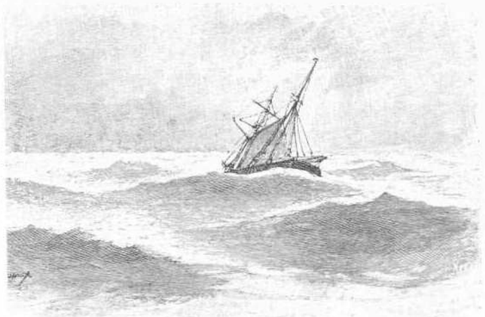

Ἡ μανία τῆς θαλάσσης ηὔξανεν . . .

V

— Λιγάκι ἀρχαία ἡ ἐρωμένη του, — ἔλεγον οἱ ἄλλοι ναῦται, δύο ἡμέρας ἔπειτα, γελῶντες πίσω του — ἀδιάφορον ὅμως, φαίνεται πῶς συνεννοοῦνται καλά.

Τὰ ἔλεγαν αὐτὰ οἱ ναῦται χωρὶς κακίαν, βλέποντες μίαν καλὴν γιαγιὰν νὰ ἔρχεται ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν φέρουσα καὶ τὰς οἰκονομίας της διὰ νὰ ἀποχαιρετήσῃ τὸν ἐγγονὸν τῆς καὶ τὸν ἀδελφόν των. Ἐπῆγαν καὶ ἔφαγον εἰς πανδοχεῖόν τι διατηρούμενον ἀπὸ Παιμπολαίους καὶ ἔπειτα πάλιν ἀπὸ τὸν βραχίονα ὁ Συλβέστρ ὡδήγησε τὴν γιαγιά του νὰ ἴδῃ τὰ καταστήματα τῆς Βρέστης, ἐν ᾧ ἐκείνη εὕρισκε χίλια δυὸ νὰ λέγῃ μὲ τὸ ἰδίωμα τοῦ Παιμπόλ, τὸ ὁποῖον δὲν ἠννόουν οἱ διαβάται, διὰ νὰ γελᾷ ὁ ἔγγονός της.

Ἔμειναν μαζὺ τρεῖς ἡμέρας, τρεῖς ἡμέρας ἑορτῆς. Ἔπειτα ἔπρεπε νὰ χωρισθοῦν.

Τὸ εὔδρομον περιεκυκλώθη . . .

Ὦ! ἡ τελευταία ἡμέρα. Εἰς μάτην ἔψαχνεν ἡ γραῖα νὰ εὕρῃ κἄτι διὰ νὰ κάμῃ τὸν ἔγγονόν της νὰ γελάσῃ. Μάτην ὅμως· δάκρυα τῆς ἤρχοντο καὶ λυγμοί. Κρεμασμένη ἀπὸ τὸν βραχίονα τοῦ Συλβέστρ, τοῦ ἔκαμε χιλίας συστάσεις, αἱ ὁποῖαι ὤθουν καὶ ἐκεῖνον πρὸς τὰ δάκρυα. Κατέληξαν εἰς μίαν ἐκκλησίαν καὶ ἔκαμαν μαζὺ τὴν προσευχήν των. Τὴν ὡδήγησεν εἰς τὸν σταθμόν, κουρασμένην καὶ μὲ τὴν καρδίαν σπαρασσομένην εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι θὰ ἐχωρίζοντο μετ' ὀλίγα λεπτά. Τὸν εἶχεν ἐκεῖ μαζύ της. Τὸν ἐκράτει ἀκόμη εἰς τὰς πτωχά της χέρια. Καὶ ὅμως θὰ ἔφευγε. Οὔτε ἡ ἐπιθυμία της, οὔτε τὰ δάκρυά της, οὔτε ὅλη της ἡ ἀπελπισία δὲν θὰ εἰμποροῦσαν νὰ τὸν κρατήσουν. Ἡ μηχανὴ ἐσφύριζε. Τὸν ἐνηγκαλίσθη, τοῦ ἔκαμε τὰς τελευταίας συστάσεις εἰς τὰς ὁποίας ἐκεῖνος ἀπήντα μὲ ἕνα ὑποτακτικὸν ***ναί.*** Ἕνα παρατεταμένον σφύριγμα καὶ ἡ γιαγιὰ ἔφυγε. Ἐκεῖνος ἐκινοῦσεν εἰς τὸν ἀέρα τὸν ναυτικόν του σκοῦφον καὶ ἐκείνη μὲ τὴν κεφαλὴν ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρον ἑνὸς βαγονίου τῆς τρίτης ἀνέμιζε τὸ μανδύλι της, εὐχομένη ἐκεῖνο τὸ «καλὴν ἐντάμωσιν» τὸ ἀμφίβολον ὅταν λέγεται πρὸς ναυτικόν.

Κύτταξέ τον καλά, πτωχὴ γραῖα, τὸν μικρόν σου Συλβέστρ, κύτταξεαὐ τὴν τὴν σβεννυμένην σιλουέτταν!

Ἐκλαυσεν ἐκείνη ὅταν δὲν τὸν ἔβλεπε πλέον καὶ ἐκεῖνος ἐπιστρέψας εἰς τὴν κλίνην του ἔκλαυσεν ἐπίσης.

VI

. . . . . .

Τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον τὸν ἔφερεν εἰς τὴν ἀπωτάτην Ἀσίαν εἶχε διαταγὴν νὰ βιάζεται. Ἐσταμάτησαν δύο φορὰς εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς Τύνιδος διὰ νὰ πάρουν ξουάβους καὶ ἠμόνους. Ἔφθασαν ἔπειτα εἰς τὸ Πόρτ-Σαΐδ, ὅπου ἐκυμάτιζον ὅλαι αἱ εὐρωπαϊκαὶ σημαῖαι. Ποτέ, ἀφ' ὅτου ἔφυγον, δὲν εἶχεν ἰδῇ τόσον καλὰ καὶ ἀπὸ τόσον πλησίον τὸν ἔξω κόσμον καὶ τοῦτο τὸν διεσκέδαζε. Δύο ἡμέρας ἔπλευσαν εἰς τὴν στενὴν ὑδατίνην ταινίαν μεταξὺ τῆς ἄμμου. Ἔπειτα ἄλλη θάλασσα ἠνοίγετο ἐμπρός των, θερμοτέρα ἀκόμη. Ἔβλεπε γύρω ὁ Συλβέστρ μακρυνὰ βουνὰ καί, μόνος ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸ θωράκιον, δὲν ἐγνώριζε ποῖα εἶνε καί, μὲ τὴν συναίσθησιν μιᾶς ἀπαισίας ἀπομακρύνσεως, ἐτραγουδοῦσε σιγὰ-σιγὰ τὸν Γιάννην-Φρανσοὰ τῆς Νάντης διὰ νὰ ἐνθυμῆται τὸν Γιάν, τὴν Ἰσλανδίαν, τὸν καλὸν περασμένον καιρόν.

Καὶ ἔπλεον ἀκόμη πολλὰς ἡμέρας μέσα εἰς ἓν ἀτελείωτον καὶ ἀμετάβλητον κυανοῦν, ὅπου δὲν ἔβλεπον τίποτε τὸ ζῶν, εἰμὴ μερικὰ ψάρια.

. . . Βροχὴ εἰς καταρράκτας, ὑπὸ βαρὺν καὶ κατάμαυρον οὐρανόν. Αἱ Ἰνδίαι. Ὁ Συλβέστρ ἐπάτησε τὴν γῆν αὐτήν. Τὸ πᾶν μεγαλοπρεπῶς καταπτοᾶσινον. Τὰ φύλλα τῶν δένδρων μεγάλα, ὡσὰν γιγαντιαῖαι πτέρυγες καὶ οἱ ἄνθρωποι μὲ μεγάλα βελουδένια μάτια, τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο ὅτι ἔκλειον ὑπὸ τὸ βάρος τῶν βλεφάρων. Ὁ ἄνεμος μυρομένος. Γυναῖκες τοῦ ἔνευον νὰ τὰς ἀκολουθήσῃ, ὅπως ἐκεῖναι τῆς Βρέστης. Τώρα ὅμως ἡ πρόσκλησις ἦτο θελκτικὴ καὶ κινδυνώδης. Ὑπὸ τὰς διαφανεῖς μουσσελίνας τὰ σώματα ἐφαίνοντο ἀγαλμάτινα. Καὶ διστάζων ἀλλὰ καὶ μαγευμένος ἐπροχώρει νὰ τὰς ἀκολουθήσῃ. Τὸ σφύριγμα τῆς φαλανίδος τὸν ἀνεκάλεσε. Χαίρετε ὡραῖαι τῶν Ἰνδιῶν. Τὸ βράδυ δὲν τὰς ἐσκέπτετο πλέον.

Ἔφθασαν εἰς Σιγκαπόρην καὶ ἔπειτα εἰς τὸ Τσεράν, ὅπου τὸν ἀφῆκαν μὲ τὸν σάκκον του ἐπὶ τοῦ πλοίου «Circé», διὰ τὸ ὁποῖον ἦτο προωρισμένος. Εὗρεν ἐκεῖ δύο ἄλλους ψαροῦδες. Τὸ βράδυ ὅταν δὲν εἶχαν τίποτε νὰ κάμουν συνηθροίζοντο εἰς τὴν γέφυραν διὰ νὰ ἀποτελέσουν μίαν μικρὰν Βρετάνην ἀναμνήσεων.

Πέντε μῆνας ἀργίας καὶ ἐξορίας ἐπέρασαν ἐκεῖ, ἕως ἔλθῃ ἡ πιθανὴ στιγμὴ νὰ πολεμήσουν.

VII

. . . . . .

Παιμπόλ, — τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ Φεβρουαρίου — παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεως τῶν ψαροῦδων διὰ τὴν Ἰσλανδίαν.

Ἡ Γκὼδ ἐστέκετο ὀρθία ὀπίσω ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ δωματίου της, ἀκίνητος καὶ κάτωχρος. Ὁ Γιάν ἦτο κάτω καὶ συνεζήτει μὲ τὸν πατέρα της καὶ ἤκουε συγκεχυμένος τὴν φωνήν του. Δὲν εἶχον συναντηθῇ ὅλον τὸν χειμῶνα, ὡσὰν κάτι μοιραῖον νὰ τοὺς ἐκράτει χωρισμένους. Μετὰ τὴν εἰς Πόρ-Ἔβεν ἐκδρομήν της, εἶχε τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ τὸν ἔβλεπεν εἰς τὴν ἑορτὴν — ἡ ὁποία γίνεται πρὶν φύγουν οἱ ψαροῦδες. Ἐκείνην ὅμως τὴν ἡμέραν ἔβρεχε καὶ τὰ κορίτσια, τὰ ὁποῖα εἶχον ἐραστὰς εἰς τὸ Πλουμπαζλανέκ ἔλεγον θλιβερά: «Δὲν θὰ ἔλθουν ἀπ' ἐκεῖ ψαροῦδες». Καὶ πράγματι δὲν ἦλθον.

Ἡ Γκὼδ ἀπὸ ἡμερῶν εἶχε προϊδῇ αὐτὴν τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Γιάν, ὑποπτευομένη ὅτι δι' ἐκείνην τὴν ὑπόθεσιν τῆς πωλήσεως τῆς λέμβου, ὁ γέρο-Γκαός, ὁ ὁποῖος δὲν ἠγάπα νὰ ἔρχεται εἰς τὸ Παιμπόλ, θὰ ἔστελλε τὸν υἱόν του.

(Ἔπεται συνέχεια).

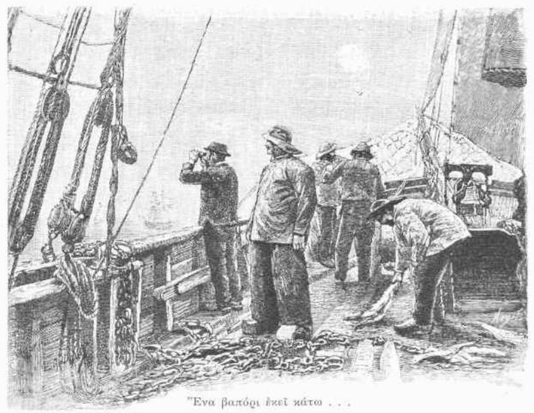

Ἕνα βαπόρι ἐκεῖ κάτω . . .

ΕΡΡΙΚΟΥ ΣΙΕΓΓΕΒΙΤΣ

QUO VADIS?

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον τεῦχος)

Ὁ Πετρώνιος ἔφυγεν ἐκ τῶν ἀνακτόρων καὶ συναντήσας τὸν Βινίκιον διηγήθη εἰς αὐτόν, ὅτι ἀνέτρεψε πᾶσαν ἰδέαν τοῦ Καίσαρος περὶ μαγειῶν, ὅτι οὗτος θὰ ἐταξείδευε καὶ συνεπῶς πᾶσα καταδίωξις κατὰ τῆς Λιγύας καὶ τῶν Αὔλων ἐματαιοῦτο, θὰ ἠδύναντο δὲ οὗτοι νὰ ζητήσουν ἥσυχοι τὴν κόρην. Ἡτοιμάζοντο νὰ χωρισθοῦν, ὅτε ἠγγέλθη ὅτι ὁ Χίλων ἐζήτει νὰ εἰσαχθῇ παρὰ τῷ Βινικίῳ. Γενόμενος δεκτὸς προοιμιάσθη ὅτι εἶχε τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ νεᾶνις θὰ ἐπανευρίσκετο.

— Τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι δὲν τὴν εὗρες· εἶπεν ὁ Βινίκιος.

— Ναί, αὐθέντα, ἀλλ' εὗρον τὴν σημαίαν τοῦ σημείου τὸ ὁποῖον ἐσχεδίαζε. Γνωρίζω ποῖοι εἶνε οἱ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι τὴν ἥρπασαν καὶ ποῖον Θεὸν λατρεύουν. Ἂν ἐσχεδίαζεν ἰχθὺν εἶνε Χριστιανή καὶ οἱ Χριστιανοὶ τὴν ἥρπασαν.

— Σκέψου, Χίλων. Εἶσαι ἠλίθιος. Θέλεις νὰ μᾶς πείσῃς ὅτι ἡ Πομπονία καὶ μετ' αὐτῆς ἡ Λιγύα ἀνήκουν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τοὺς δηλητηριαστὰς τῶν πηγῶν καὶ τῶν φρεάτων, τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι λατρεύουν μίαν κεφαλὴν ὄνου καὶ παραδίδονται εἰς ὄργια.

— Αὐθέντα, πρόφερε ἑλληνιστὶ τὴν φράσιν: Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ Υἱὸς Σωτήρ. Λάβε τὸ ἀρχικὸν γράμμα ἑκάστης τῶν λέξεων αὐτῶν καὶ κάμε μίαν λέξιν: ΙΧΘΥΣ. Ἰδοὺ διατί ὁ ἰχθὺς ἔγινε τὸ ἔμβλημα τῶν Χριστιανῶν.

Διηγήθη εἶτα ὁ Χίλων εἰς τοὺς δυσπιστοῦντας πατρικίους πῶς ἀνεκάλυψε τὸ πρᾶγμα μετὰ μυρίους κόπους καὶ δαπάνας καὶ ὅτι εὗρε γέροντα χριστιανόν, Εὐρίκιον ὀνόματι, ὁ ὁποῖος τῷ ὑπεσχέθη νὰ τὸν εἰσαγάγῃ εἰς τὸν τόπον τῆς λατρείας τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ καὶ ὁ Χίλων, εἴχεν ὑποσχεθῇ εἰς αὐτὸν νὰ τῷ δώσῃ ὅσα τῷ ἐχρειάζοντο διὰ νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ υἱοῦ του καὶ τὸν εἶχε πείσῃ ὅτι ἦτο χριστιανὸς καὶ ὁ ἴδιος.

— Θὰ σοῦ δώσω ἕνα δοῦλον μὲ τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον χρειάζεσαι. Ζήτησε ἀπόψε τὸν γέροντα Εὐρίκιον, εἶπεν ὁ Βινίκιος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XV

Μ. Βινίκιος Πετρωνίῳ,

«Οὐδαμοῦ ἡ Λιγύα μέχρι τοῦδε. Ἠθέλησα νὰ ἴδω ἂν ὁ Χίλων δὲν μᾶς ἠπάτα καὶ τὴν νύκτα κατὰ τὴν ὁποίαν ἦλθε νὰ λάβῃ τὰ χρήματα διὰ τὸν Εὐρίκιον τὸν ἠκολούθησα κεκαλυμμένος μὲ στρατιωτικὸν μανδύαν. Ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἔδωκε τὰ χρήματα καὶ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἐγονάτισαν ἐμπρός του μετ' εὐλαβείας διὰ τὴν ἀγαθοεργίαν του. Ταῦτα συνέβησαν δώδεκα περίπου ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησίν σου. Ἔκτοτε ἦλθε πολλάκις παρ' ἐμοί. Μοι εἶπεν, ὅτι εἶχεν ἀποκτήσῃ μεγάλην ἐπιροὴν μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν καὶ ὅτι δὲν εὕρεν ἀκόμη τὴν Λιγύαν, διότι οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν Ῥώμην ἦσαν πάμπολλοι καὶ δὲν ἐγνώριζον ὅλοι τὶ συνέβαινε μεταξὺ τῶν ὁμοθρήσκων των. Βεβαιοῖ ὅτι ὅταν θὰ φθάσῃ μέχρι τῶν ἱερέων τον θὰ δυνηθῇ νὰ μάθῃ ἀπ' αὐτοὺς πολλὰ μυστικά.

«Ἔμαθεν ἐπίσης ὅτι διὰ τὰς κοινάς των προσευχὰς ἔχουν τόπους συναθροίσεων, συνήθως ἔξω τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἢ εἰς οἰκίας ἐρήμους. Ἐκεῖ λατρεύουν τὸν Χριστόν, ψάλλουν καὶ παραθέτουν δεῖπνα. Οἱ τόποι τῶν συναθροίσεών των εἶνε πολλοί. Ὁ Χίλων ὑποθέτει ὅτι ἡ Λιγύα πηγαίνει εἰς ἄλλο μέρος καὶ ὄχι ὅπου πηγαίνει καὶ ἡ Πομπονία διὰ νὰ δύναται αὕτη, ἂν ἀνακριθῇ, νὰ ὁρκισθῇ ὅτι ἀγνοεῖ τὸ καταφύγιόν της. Ἴσως οἱ ἱερεῖς των νὰ συνεβούλευσαν τὴν προφύλαξιν αὐτήν. Ὅταν ὁ Χίλων μάθῃ ἕνα τῶν τόπων τούτων, θὰ τὸν συνοδεύσω καὶ ἂν οἱ Θεοὶ εὐδοκήσουν νὰ ἴδω τὴν Λιγύαν, ὁρκίζομαι εἰς τὸν Δία ὅτι αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν θὰ διαφύγῃ τὰς χεῖράς μου.

«Λέγεις ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζῃ κανεὶς νὰ ἀγαπᾷ. Ἐγὼ ὁμίλησα περὶ ἔρωτος εἰς τὴν Λιγύαν, ἀλλὰ τώρα ἀποθνήσκω ἀπὸ ἀγωνίαν περιμένω διαρκῶς τὸν Χίλωνα καὶ ἡ οἰκία μοῦ φαίνεται ἀνυπόφορος. Χαῖρε».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XVI

Ὁ Χίλων ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ χωρὶς νὰ φανῇ, ὁ δὲ Βινίκιος δὲν ἐγνώριζε τί νὰ σκεφθῇ πλέον. Εἰς τὴν πάλην αὐτήν, εἰς αὐτὴν τὴν βάσανον, τὴν ἀβεβαιότητα καὶ τὴν ἀγωνίαν ἔχανε τὴν ὑγείαν του καὶ τὴν ὡραιότητά του. Εἶχε γίνῃ σκληρὸς πρὸς τοὺς δούλους καὶ τοὺς ἀτελευθέρους. Συνεκρατεῖτο μόνον πρὸ τοῦ Χίλωνος ἐκ φόβου μὴ ὁ Ἕλλην παύσῃ τὰς ἀναζητήσεις του. Ἐννοήσας τοῦτο ἐκεῖνος ἤρχισε νὰ γίνεται ἀναβλητικὸς καὶ ἀπαιτητικώτερος. Μίαν ἡμέραν ἦλθε μὲ πρόσωπον τόσον κίτρινον, ὥστε ὁ πτωχὸς Βινίκιος ὠχρίασεν εἰς τὴν θέαν του καὶ ἐρρίφθη πρὸς αὐτὸν μόλις ἔχων τὴν δύναμιν νὰ ἐρωτήσῃ:

— Δὲν εἶνε μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν;

— Ναί, αὐθέντα, ἀπεκρίθη ὁ Χίλων, ἀλλ' εὗρον μεταξὺ αὐτῶν τὸν Γλαῦκον, τὸν ἰατρόν, τὸν ὁποῖον ὑπεῤῥησπίσθην ἄλλοτε κατὰ τῶν λῃστῶν, ὅταν ἐταξειδεύομεν ὁμοῦ ἀπὸ Νεαπόλεως εἰς Ῥώμην, χάσας τοὺς δύο δακτύλους μου. Οἱ λῃσταὶ οἱ ὁποῖοι ἥρπασαν τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ τέκνα του τὸν ἐτραυμάτισαν μὲ ἐγχειρίδιον. Τὸν ἀφῆκα ἐκπνέοντα εἰς ἓν πανδοχεῖον καὶ τὸν ἔκλαυσα ἐπὶ πολύ. Φεῦ! Ἐπεισθην ὅτι ζῇ ἀκόμη καὶ ἀποτελεῖ μέρος τῆς κοινότητος τῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν Ῥώμην.

—Ἀφοῦ τὸν ὑπερησπίσθης θὰ σοῦ εἶνε εὐγνώμων καὶ θὰ σὲ βοηθήσῃ.

—Ἀ! Χιλίαρχέ μου, ἀντὶ νὰ μὲ εὐγνωμονῇ, μὲ κατηγορεῖ εἰς τοὺς ὁμοθρήσκους του ὅτι ἤμην συνεννοημένος μὲ τοὺς λῃστάς. Ἰδοὺ πῶς ἀνταμείβει τὴν ἀπώλειαν τῶν δύο δακτύλων μου.

— Εἶμαι βέβαιος ὅτι πράγματι συνέβη ὅ,τι λέγει αὐτός· εἶπεν ὁ Βινίκιος. Ἀλλὰ τί μὲ ἐνδιαφέρουν αὐτά. Εἰπέ μου τί εἶδες εἰς τὸν τόπον τῆς προσευχῆς τῶν Χριστιανῶν;

— Σὲ ἐνδιαφέρουν ὀλίγον, αὐθέντα, ἀλλ' ἐπειδὴ πρόκειται διὰ τὴν ζωήν μου, προτιμῶ νὰ στερηθῶ τῆς ἀμοιβῆς, τὴν ὁποίαν μοῦ ὑπεσχέθης παρὰ νὰ διακινδυνεύσω τὴν ζωήν μου.

Ὁ Βινίκιος τὸν ἐπλησίασεν ἀπειλητικὸς καὶ μὲ πνιγμένην φωνήν:

— Ποῖος σοῦ εἶπεν ὅτι θὰ ἀποθάνῃς ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ Γλαύκου καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἰδικήν μου πρότερον; Γνωρίζεις, σκύλλε, ἂν ἐντὸς μιᾶς στιγμῆς δὲν θὰ σὲ θάψουν εἰς τὸν κῆπον μου;

— Θὰ τὴν ζητήσω, αὐθέντα, καὶ θὰ τὴν εὕρω, ἐφώναζεν ὁ Χίλων, ἤθελα μόνον νὰ εἴπω ὅτι ἂν ὁ Γλαῦκος μὲ ἴδῃ μίαν μόνην φοράν, σὺ δὲν θὰ μὲ ἴδῃς πλέον. Καὶ τότε ποῖος θὰ σοῦ εὕρῃ τὴν νέαν;

— Τί θέλεις; ἠρώτησεν ὁ Βινίκιος.

—Ὁ Ἀριστοτέλης μᾶς διδάσκει ὅτι πρέπει νὰ θυσιάζωμεν τὰ μικρὰ χάριν τῶν μεγάλων καὶ ὁ Βασιλεὺς Πρίαμος ἔλεγε συχνὰ ὅτι τὸ γῆρας εἶνε φόρτος βαρύς. Ὁ φόρτος αὐτὸς λοιπὸν καὶ ἡ δυστυχία πιέζουν τὸν Γλαῦκον τόσον, ὥστε ὁ θάνατος νὰ εἶνε εὐεργεσία δι' αὐτόν. Τί εἶνε ὁ θάνατος, κατὰ τὸν Σενέκαν, εἰμὴ ἀπελευθέρωσις;

— Τί προτείνεις λοιπόν;

— Νὰ ἐξαφανισθῇ ὁ Γλαῦκος.

— Εὕρε τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι θὰ τὸν φονεύσουν. Πόσα σοῦ χρειάζονται;

— Χίλιοι σεστέρσιοι.

Ὁ Βινίκιος ὑπεσχέθη καὶ τὸ νέον αὐτὸ ποσὸν καὶ ἠρώτησε τί εἶχε ν' ἀναγγείλῃ νεώτερον.

Διηγήθη ὁ Χίλων ὅτι μετέβη εἰς δύο οἴκους προσευχῆς, ἀλλ' ὅτι δὲν διέκρινε καμμίαν γυναῖκα ὁμοιάζουσαν μὲ τὴν Λιγύαν. Ἐν τούτοις ὁ Ὕπατος Ποντῆφιξ τῶν Χριστιανῶν ἐπρόκειτο νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ῥώμην. Φυσικὰ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ θὰ ἤθελον νὰ τὸν ἴδουν καὶ νὰ ἀκούσουν τὴν διδασκαλίαν του. Θὰ εἰσῆγε τότε καὶ τὸν Βινίκιον εἰς τὴν συνάθροισιν, ἡ ὁποία θὰ ἦτο πολυάριθμος καὶ θὰ εὕρισκον ἀσφαλῶς τὴν Λιγύαν, ἀφοῦ ὁ Γλαῦκος θὰ ἐξηφανίζετο καὶ δὲν θὰ ὑπῆρχε πλέον σοβαρὸς κίνδυνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XVII

Πράγματι ἐνδιεφέρετο ὁ Χίλων νὰ ἐξαφανισθῇ ὁ Γλαῦκος, διότι ἡ διήγησις τὴν ὁποίαν εἶχε κάμῃ εἰς τὸν Βινίκιον περιεῖχε δόσιν ἀληθείας. Ὁ Χίλων εἶχε προδώσῃ εἰς τοὺς λῃστὰς τὸν Γλαῦκον καὶ τὸν εἶχεν ἐγκαταλείψῃ θνήσκοντα, ὄχι εἰς πανδοχεῖον ἀλλ' εἰς τοὺς ἀγροὺς· ἤδη τὸν ἔβλεπε ζῶντα καὶ ἔπρεπε ν' ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ. Τὸ ἴδιον ἑσπέρας μετέβη εἰς τοῦ Εὐρικίου καὶ ἀνεκοίνωσεν εἰς αὐτὸν καὶ τὸν υἱόν του ὅτι εἶχεν ἀνάγκην δύο ἢ τριῶν στιβαρῶν ἀνθρώπων διὰ νὰ ἀποτρέψῃ κίνδυνον, ὅστις ἀπειλεῖ τοὺς Χριστιανούς. Οἱ δύο εὐεργετηθέντες ἐδήλωσαν ὅτι θὰ ἐξετέλουν ὅ,τι διετάσσοντο, ἤρκει νὰ μὴ ἦτον ἐνάντιον πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χίλων, ὑψῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανόν, τοὺς ἐβεβαίου ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἁγίας πράξεως, ἐνῷ συγχρόνως ἐσκέπτετο ἂν ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιήσῃ τοὺς δύο ἀνθρώπους ἐξοικονομῶν τὰ χρήματα. Ἀπεφάσισε νὰ μὴ εἴπῃ εἰς αὐτοὺς τίποτε. Τοῦ προέτειναν ἕνα ἐργάτην τοῦ ἀρτοποιοῦ Δέμα καὶ τὸν ὁδήγησαν εἰς αὐτόν. Ἐκάλεσαν ἕνα γίγαντα εἰς τὸν ὁποῖον συνέστησαν ὡς ἅγιον ἄνθρωπον, δαπανήσαντα ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν του χάριν αὐτῶν, τὸν Χίλωνα.

Εἰς τὸν δρόμον ἠρώτησεν ὁ Χίλων τὸν υἱόν τοῦ Εὐρικίου, Κάρτον.

— Εἶμαι γέρων καὶ ἐξησθένησεν ἡ μνήμη μου. Ὁ Χριστός μας ἐπροδόθη ἀπὸ ἕνα μαθητήν του, πῶς τὸν ἔλεγον αὐτόν;

— Ἰούδαν, εἶπεν ὁ Κάρτος ὀλίγον ἐκπεπληγμένος διότι εὑρίσκετο ἄνθρωπος νὰ μὴ ἐνθυμῆται τὸ ὄνομα αὐτό.

Ἔπειτα ὁ Χίλων ἔμεινε μόνος μὲ τὸν γίγαντα.

Τοῦ εἶπεν ὅτι μαθητής τοῦ Χριστοῦ ἐπρόδοκε τὸν Σωτῆρα καὶ τώρα ἄλλος Ἰούδας εὑρίσκετο μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν. Ὅτι ἂν οἱ Χριστιανοὶ ἔχουν καθῆκον νὰ συγχωροῦν τὰ πρὸς αὐτοὺς κακά, δὲν δύνανται νὰ συγχωρήσουν ὅσα κακὰ προσγίνονται εἰς τὸν Θεόν.

— Ὁ Ἰούδας, ἐξηκολούθησε στενάζων ὁ Χίλων, ἐπρόδοκε τὸν Χριστὸν εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ εἰς τοὺς Ῥωμαίους στρατιώτας καὶ ὁ νέος Ἰούδας, ὅστις ζῇ μεταξύ μας, θὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς λύκους τὰ πρόβατα τοῦ Θεοῦ ἂν δὲν εὐρεθῇ κανεὶς νὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως, πρὶν ἐξαφανισθῶμεν ὅλοι καὶ ἡ δόξα τοῦ Ἀμνοῦ μεθ' ἡμῶν.

Ὁ ἐργάτης ἤκουεν ἀνηυχῶν ὅτι ὑπῆρχε μεταξὺ τῶν χριστιανῶν προδότης ὁ Γλαῦκος — τὸν ὀνόμασεν ὁ Χίλων — τὸν ὁποῖον ἤκουσεν αὐτὸς νὰ λέγῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πετρωνίου, φίλου τοῦ Καίσαρος ὅτι οἱ Χριστιανοὶ δηλητηριάζουν τὰς πηγὰς καὶ θυσιάζουν παιδία καὶ νὰ ὑπόσχεται νὰ τοὺς προδώσῃ, νὰ ὑπόσχεται δὲ ἀκόμη εἰς ἕνα φίλον τοῦ Πετρωνίου τὸν Βινίκιον νὰ τοῦ εὕρῃ μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν μίαν νεάνιδα...

Ἐσταμάτησε καὶ παρετήρησε μὲ ἔκπληξιν τὸν ἐργάτην τοῦ ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ ἔξαφνα ἐξῃστραψαν ὡσὰν ὀφθαλμοὶ ἀγρίου ζώου.

— Τί ἔχεις; ἠρώτησεν ὁ Χίλων τὸν Οὐρβανόν — ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ γίγαντος, τὸ ὁποῖον εἶχε λάβῃ εἰς τὸ βάπτισμα—σχεδὸν περιδεής.

— Τίποτε, πάτερ. Αὔριον θὰ φονεύσω τὸν Γλαῦκον.

Ἀπὸ τὸν ἐργάτην ἐπίσης ἔμαθεν ὁ Χίλων ὅτι τὴν ἐπαύριον οἱ Χριστιανοὶ θὰ συνηθροίζοντο εἰς τὸ Ὀστριάνον μεταξὺ τῆς Σαλαρίας ὁδοῦ καὶ τῆς Νομεντινῆς διὰ νὰ ἀκούσουν τὸν Μεγάλον Ἀπόστολον τοῦ Χριστοῦ.

(Ἕπεται συνέχεια)

— Ὀνομάζομαι Χίλων Χιλωνίδης.

Ο Κ. ΚΩΝΣΤ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΚΥΡΙΑ Κ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ὑπάρχουν μέσα εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοῦ γενναίως φιλοπάτριδος, φυσιογνωμίαι πολλαί, διατηρούσαι ὑπὸ εὐτυχισμένην στέγην ἀσβεστον κανδύλαν τῆς ἰδέας τῆς Ἑλληνικῆς, εὐγενοῦς καὶ ἀγνῆς οἰκογενείας. Δὲν τὰς ἐξετάζομεν τὰς φυσιογνωμίας αὐτὰς παρὰ ὡς τοιαύτας, δὲν θέλομεν τίποτε περισσότερον παρὰ τὸ ἐν πράγμασι κάρυμα τῶν Ἑλληνικῶν οἰκογενειακῶν ἰδεῶν ἐκεῖ κάτω εἰς τον τόπον τῆς παντοεθνίας, τῶν ἰδεῶν, αἱ ὁποῖαι διατηροῦν το φρόνημα τὸ ἐθνικὸν καὶ διαιωνίζουν τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἔξω Ἑλληνισμοῦ, διαιωνίζουσαι τὰς βάσεις τοῦ ἔθνους, τῆς οἰκογενείας. Οἱ ὑποφῆται τῶν ἰδεῶν αὐτῶν, οἱ ἀδόρυβοι, εἶνε ἄξιοι τιμῆς. Μὲ τὰς ἰδέας αὐτὰς ἡ «Εἰκονογραφημένη» εἶς ζεῦγος εὐτυχισμένον, μεθ' οὗ ἰδιαιτέρως συνδέεται, τὸν κύριον καὶ τὴν κυρίαν Ἀγγελοπούλου, μιᾶς ἀκραιφνοῦς Ἑλληνικῆς οἰκογενείας στύλους, ἀποδίδει ὅ,τι δύναται εἰς τιμήν, δημοσιεύουσα τὰς εἰκόνας των, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐκπληροῖ κοινωνικὸν καθῆκον καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν πάλιν ὅτι προσκρούει εἰς κάποιον αἰσθημα των μετριοφροσύνης.

ΧΠΟ ΠΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΧΠ' ΟΛΑ

ΑΙ ΕΘΝΙΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Αἱ καταπληκτικαὶ ἐργασίαι ἃς ἐπιτυγχάνει ἐν Ἑλλάδι καὶ τῇ Ἀνατολῇ ἡ ἐν Ἀθήναις ἐδρεύουσα ἑταιρεία Ἀμοιβαίων Ἀσφαλειῶν Ζωῆς «*Ἡ Ἀνατολὴ*» καταδεικνύουσιν ὁποῖον κενὸν ἐπλήρωσεν ἡ σύστασις αὐτῆς.

Οἱ ποικίλοι συνδυασμοὶ τῶν διαφόρων κλάδων ἀσφαλείας ἱκανοποιοῦντες πᾶσαν ἀνάγκην προνοίας καὶ ἀποταμιεύσεως διὰ τὸ μέλλον ἀνάλογον πρὸς τὰ εἰσοδήματα ἑκάστου οἰκογενειάρχου, ἐξετιμήθησαν θεόντως ὑπὸ πάντων. Ἰδίᾳ δὲ οἱ κλάδοι Προικοδοτήσεως, Ταμιευτηρίων καὶ Μικτῆς ἀσφαλείας.

Τὰ ὀνόματα τῶν ἀποτελούντων τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον κ. κ. Ἀριστομένους Θεοδωρίδου, Προέδρου, Γ. Ἀδέρωφ, Ἰωάννου Καλαμάρη, Νικολ. Κοντοῦ, Π. Σαρόγλου, Ἀγ. Σαλῆμαν καὶ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ κ. Ἀθ. Ἠρ. Φίλων, τὰ ἐγγυητικὰ κεφάλαια τῆς Ἑταιρείας, κατατεθειμένα παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ ἐπωφελεῖς ὅροι τῶν διαφόρων κλάδων ἀσφαλειῶν ἃς ἀναλαμβάνει ἡ «Ἀνατολή», λίαν ἐλλόγως προσείλκυσαν τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἔσω καὶ ἔξω Ἑλλήνων, οἵτινες ἔσπευσαν νὰ τοῖς ἐμπιστευθῶσι τὰς οἰκονομίας αὐτῶν πρὸς ἀποταμίευσιν καὶ ἐπωφελῆ τοποθέτησιν.

Ἠτο καιρὸς πλέον ἐν ἑλληνικὸν ἵδρυμα ὡς ἡ «Ἀνατολὴ» νὰ προκαλέσῃ τὴν συγκέντρωσιν τῶν οἰκονομιῶν τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων ἐν Ἀθήναις, ἀποκλείουσα τὴν διὰ ξένων ἑταιριῶν μεταβίβασιν ἑλληνικῶν κεφαλαίων εἰς ξένας χώρας.

Ἡ «Εἰκονογραφημένη» ἀκολουθοῦσα τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνισχύσεως πάσης ἐπιχειρήσεως συγκεντρούσης τὰς ἐθνικὰς δυνάμεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Ἀθήναις, ἐδημοσιεύει τὴν εἰκόνα τῶν γραφείων τῆς Ἑταιρείας (σελ. 200) κειμένην ἐν τῷ ἐν τῇ ὁδῷ Σταδίου μεγάρῳ Χ-Ἀνέστη καὶ συνιστᾷ ἐκθύμως εἰς τοὺς φίλους καὶ ἀναγνώστας αὐτῆς τὴν «Ἀνατολὴν» ὡς ἵδρυμα πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως εὐεργετικὸν οἰκογενειάρχας καὶ μὴ τοιούτους, οἱ ὁποῖοι ἐν τῇ ἀρρᾳ βιοπάλῃ τοῦ καθημερινοῦ βίου δὲν λησμονοῦν ὅτι ἔχουσι καθῆκον νὰ προνοήσωσι καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος ἑαυτῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των.

Ο ΦΙΛΕΛΛΗΝ ΠΑΤΗΡ ΠΙΟ ΤΣΟΥΤΙ

Ὁ καθημερινὸς τύπος ἄλλοτε ἠσχολήθη μὲ τὸν δυτικὸν κληρικὸν Πίο Τσοῦτι, τὸν ὁποῖον ἀπεκάλεσεν «Ἰταλὸν Ματσούκαν» καὶ τοῦ ὁποίου δημοσιεύομεν τὴν εἰκόνα.

Ἂν ὁ φιλελληνισμὸς ἀνάγκη νὰ τιμᾶται παρ' ἡμῶν καὶ ἄν—διότι αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὸν αἰδ. Τσοῦτι καὶ μὲ ἄλλους φιλέλληνας—ἡ ἐπίσημος Ἑλλὰς δὲν φροντίζῃ δι' αὐτό, ἡ «Εἰκονογραφημένη» εἶνε εὐτυχὴς ἀποτίουσα ἐλάχιστον φόρον τιμῆς εἰς τὸν Ἰταλὸν κληρικόν, τὸν ὁποῖον ἐγνώρισαν καὶ ἠγάπησαν οἱ ναυτικοί μας κατὰ τὰ ἀνὰ τὰ Ἰταλικὰ παράλια ταξείδια τῆς μοίρας.

Ὁ Πίο Τσοῦτι εἶνε συγγραφεὺς βιβλίων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, διοργανωτὴς συχνῶν διαλέξεων ὑπὲρ αὐτῆς, τοῦ στόλου της καὶ τῆς φιλολογίας της, προπαγανδιστὴς τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπης εἰς τὴν πατρίδα του, δραστήριος καὶ θερμὸς καὶ ὑπολογιζόμενος.

Εἶνε γνώστης τῆς ἑλληνικῆς, τὴν ὁποίαν γράφει καὶ ἐπεσκέφθη ἄλλοτε τὰς Ἀθήνας, πάντοτε θερμὸς μας φίλος καὶ μετὰ τὴν ἀγνωμοσύνην μας, τὴν ὁποίαν συγχωρεῖ βεβαίως, ὡς τὴν συγχωροῦν τόσοι ἄλλοι φιλέλληνες.

Ὁ Πίο Τσοῦτι ἐξακολουθεῖ νὰ κηρύσσῃ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπης.

Εἰς τὸ λαϊκὸν θέατρον τῆς Φερράρας μέσῳ πληθώρας ἀκροατῶν, τὴν 27 (ν.ἡ.) Σεπτεμβρίου ἔκαμε διάλεξιν ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἑλληνικὴ καὶ Τουρκικὴ Ἀνατολὴ» καὶ ἐνεθουσίασε τόσον, ὥστε αἱ ἐφημερίδες τῆς πόλεως αὐτῆς τὸν ὠνόμασαν «λόγιον, ποιητήν, μύστην ἐνθερμότατον τῆς Τέχνης καὶ τῆς Ἱστορίας».

«Α! Ἀθῆναι ἔπειτα μὲ τὸν Πειραιά των—γράφουν—καὶ τὴν Ἀκρόπολίν των, μὲ τοὺς ναούς των καὶ τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων δοξῶν, μὲ τὴν ἀνθοῦσαν νεότητα τῆς νέας ἡλικίας καὶ τῶν μεγάλων καὶ τοῦ συγχρόνου βίου εἰς τὸν ζωηρὸν λόγον τοῦ ῥήτορος περιγράφηκαν κατὰ τρόπον ὥστε νὰ φαίνεται εἰς τὸν ἀκροατὴν ὅτι βλέπει, θαυμάζει, σκέπτεται ὅπως ἔζησε καὶ εἶδε καὶ ἐσκέφθη ἐκεῖνος, εἰς τὴν *μεγάλην πόλιν, τὴν μητέρα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν*».

Ὁ ῥήτωρ μετὰ ταῦτα μεταβαίνων, ὅπως βλέπετε, τὸν φιλελληνισμόν του καὶ εἰς τοὺς ὑμνοσιογράφους ἀκροατάς του, ὡμίλησε διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὸν Βόσπορον διὰ τὰ Δαρδανέλλια καὶ τὸν Γαλατᾶν περιέγραψε τὴν ἀρχαίαν δόξαν τῆς παντοδυνάμου πόλεως καὶ τὴν ἔφερεν εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν σημερινήν της ὑπὸ τοὺς Τούρκους θέαν.

Δύο χιλιάδων ἐτῶν ἱστορίαν ἐξετύλιξε πρὸ τῶν ἀκροατῶν του, ἱστορίαν γεννῶσαν θαυμασμὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀγάπην δι' αὐτὴν καὶ ἔκλεισε τὴν διάλεξίν του μέσα εἰς ἐνθουσιασμὸν, ἐνθουσιασμὸν τόσον ὑπὲρ τοῦ ῥήτορος ὅσον καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἰδέας. Ἐργάζεται ὁ φίλος μας καὶ δὲν ὑπολογίζει τὴν ἀγνωμοσύνην τῆς ἐπισήμου Ἑλλάδος.

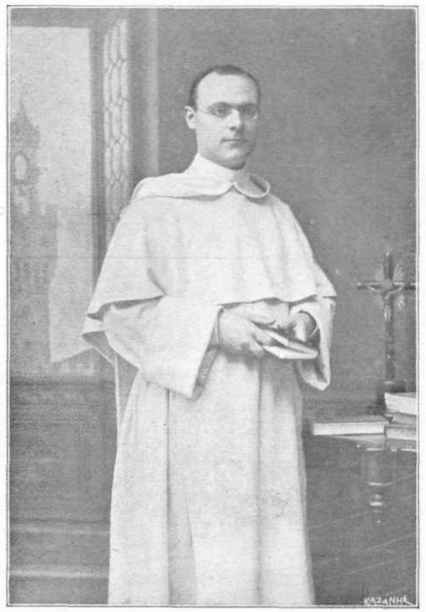

Ο ΦΙΛΕΛΛΗΝ ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΟΣ ΠΑΤΗΡ ΡΙΟ CIUTTI

*

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Νέον Πνεῦμα. — *Περικλέους Γιαννοπούλου.*—Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Γιαννοπούλου, τὸ πρῶτόν του ἂν γνωρίζω καλῶς, ἔχει κάτι τι τὸ τολμηρὸν καὶ τὸ ῥηξικέλευθον. Τὸ «κάτι τολμηρὸν καὶ ῥηξικέλευθον» ἀναφέραται εἰς τὸ εἶδος τοῦ βιβλίου, διότι τολμηρότατον καὶ ῥηξικελευθότατον εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ βιβλίον. Κάτι λοιπὸν τὸ νέον εἰς τὴν βιβλιακοτεχνίαν μας, τὴν ἀπαισίως ἀσχολουμένην νὰ ὑλληνηριάζῃ κάθε αἴσθημα. Ὁ κ. Γιαννόπουλος ὀνειροπολεῖ μαζὶ καὶ φιλοσοφεῖ διὰ τὴν Πολιτείαν καὶ τὸ Γένος. Μεγάλο αὐτὸ διότι τὰ ζητήματα τὰ γενικὰ εἰς τὸ βιβλίον συζητοῦνται σοβαρώτερα παρὰ εἰς τὸν καθημερινὸν τύπον, ὁ ὁποῖος ἔχει εἰς τὴν φύσιν του τὸ ἐφήμερον. Ἄλλο τὸ ζήτημα ἂν ἐπέτυχεν ὁ κ. Γιαννόπουλος. Βοηθεῖ ὅμως τὴν ὑπαρξιν τοῦ βιβλίου του συζητοῦντος τὰ μεγάλα ζητήματα καὶ εἰς αὐτὸ εἶναι καὶ ἀξιέπαινος καὶ ἀξιομίμητος. Μεγάλο ἀκόμη καὶ τὸ ὅτι ζητεῖται μὲ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Γιαννοπούλου *ἑλληνοποίησις* τῆς νεωτέρας ψυχῆς, ἐπιστροφὴ εἰς τὴν φύσιν της ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔχει φύγῃ διὰ νὰ ζῇ ψευδῆ βίον. «Νέον *ἑλληνικὸν* κόσμον» ζητεῖ ὁ συγγραφεὺς καὶ, διὰ νὰ τὸν ἱδρύσῃ, κρημνίζει τὸν τωρινόν. Τὸν κρημνίζει ὅμως ἀλύπητα, μὲ μανίαν, μὴ ἀναγνωρίζων τίποτε τὸ ἄξιον συντηρήσεως. Ἐδῶ εἶναι ὅπου διαφωνῶ μὲ τὸν συγγραφέα. Εἶναι ἱερεμιακώτερος ἀπὸ ὅ,τι πρέπει καὶ ἀπὸ ὅ,τι ἀληθεύει. Δὲν ἀναγνωρίζει — τοὐλάχιστον ἐγώ, δὲν τὸ διάκρινα — οὐσιώδεις διακρίσεις τὰς ὁποίας πρέπει νὰ κάμῃ ὁ καταδικάζων γύρω μας κακά. Τὴν διάκρισιν Λαοῦ ἀπὸ τοῦ Ἐπισήμου Κράτους πρῶτον. Τὴν διάκρισιν μεταξὺ τάξεων καὶ τάξεων Λαοῦ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος δεύτερον. Τὴν διάκρισιν Λαοῦ ζῶντος ἐδῶ καὶ Λαοῦ ζῶντος εἰς τὰ ξένα τρίτον. Θὰ ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι διακρίσεις. Αὐταὶ ὅμως ποὺ ἀνέφερα δὲν φθάνουν διὰ νὰ δείξουν, ὅτι ἡ εὐθύνη ἔχει διαβαθμίσεις καὶ ἡ σῆψις διαβαθμίσεις πάλιν, ἂν δὲν ἀναγνωρίσῃ κανεὶς ὅτι ἐλλείπει ἀπὸ κάποιο, ὅτι ὑπάρχουν ἐπὶ τέλους σημεῖα ψωτεινά;

Ὁ συγγραφεὺς εἶνε τόσον ὀξὺς εἰς τὰς παρατηρήσεις του, ὥστε παραδέχομαι ἓν ἐκ τῶν δύο. Ἢ ὅτι ἤθελε νὰ παρουσιάσῃ μελανωτέραν τὴν εἰκόνα διὰ νὰ συγκλονίσῃ πρὸς διόρθωσιν ἢ ὅτι δὲν ἔλαβε, παρασυρόμενος ἀπὸ ἀπαισιοδοξίαν, ἀπὸ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ ὀνειρευτοῦ πρὸς τὸ ὑπάρχον, ὑπ' ὄψιν του ὅ,τι καλόν.

Καὶ αὐτὸ εἶνε ἕνα ἐλάττωμα, ἐλάττωμα τὸ ὁποῖον ἔφθασεν ὥστε νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς λίθελλος τὸ βιβλίον. Προτέρημά του ὅμως, ἐκτὸς τῆς εὐγενείας τοῦ πόθου καὶ τοῦ σκοποῦ, εἶνε καὶ ἡ ἀβρότης τῆς γλώσσης, ἀβρότης καταπλήσσουσα ἀληθινά.

Πόθος ἀναγεννήσεως καὶ ἀνορθώσεως τόσον δυνατὸς ὅσον ὁ διαφαινόμενος εἰς τὸ βιβλίον αὐτό, θὰ ἦτον εὐκταῖον νὰ παρουσιάζετο πολιτικώτερα καὶ θετικώτερα, ὀνλαδὴ μὲ ἐπιδίωξιν μέσων ἐπιτυχίας εὐπροσδεκτοτέρων. Ὅταν πολιτεύεται κανεὶς — καὶ πολιτεύεται ὁ γράφων βιβλία ὅπως τὸ τοῦ κ. Γιαννοπούλου — δὲν κηρύσσει μόνον τὴν ἀλήθειαν ἀλλὰ τὴν παρουσιάζει καὶ τελείως παρεσκευασμένην νὰ μὴ ἀποκρουσθῇ καὶ νὰ ἐπιβλῃθῇ. Χωρὶς ὑπερβολάς.

Ἡ Χαϊδεμένη. *Α. Νικολάρα.* — Δὲν θὰ γραφῇ κρίσις διὰ τὸ «ἐπύλλιον» τοῦ κ. Νικολάρα τοῦ εὐφυολόγου καὶ τρυφεροῦ. Θὰ ἀναγγελθῇ ἁπλῶς ὅτι τὸ τρυφερὸν ποίημά του, τοῦ ὁποίου προτάσσεται καὶ μία ποιητικὴ μελέτη τοῦ κ. Σκόκου, ἐξεδόθη πάλιν καὶ ἐξεδόθη δι' ἐννάτην φοράν. Δὲν γνωρίζω ἔργον φιλολογικὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ἀριθμῇ ἰσαρίθμους ἐκδόσεις.

ΕΡ

*

ΕΘΝΙΚΩΤΑΤΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἀνεκτίμητος ἐθνικὴ ὑπηρεσία μέλλει νὰ προσφερθῇ εἰς τὸ Ἔθνος διὰ τῆς ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου 1907 ἐκδοθησομένης *Ἐθνικῆς Μούσης* τοῦ κ. Χρ. Γ. Βλάχου ὅσον ἀφορᾷ τὰ δημοτικὰ ᾄσματα τῆς Ἑλλάδος καὶ συγκειμένης ἀπὸ μουσικὴν ἐφημερίδα, μουσικὸν περιοδικόν, μουσικὸν ταβχος μὲ βυζαντινὴν παρασημαντικὴν καὶ ἕτερον μὲ εὐρωπαϊκὴν παρασημαντικήν.

Σκοπὸς τῆς Ἐθνικῆς Μούσης θὰ εἶνε 1) διὰ μὲν τῆς μουσικῆς ἐφημερίδος ἡ ἀναγραφὴ τῆς παγκοσμίου καὶ συγχρόνου μουσικῆς κινήσεως παντοίων εἰδήσεων ἀφορωσῶν τὴν ἐν γένει μουσικὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐξωτερικήν. 2) Διὰ δὲ τοῦ μουσικοῦ περιοδικοῦ ἡ δημοσίευσις ἐπιστημονικῶν θεμάτων ἐπὶ τῆς ἐν γένει Ἑλληνικῆς μουσικῆς καὶ μουσικῆς φιλολογίας καὶ τέλος 3) Διὰ τῶν δύο μουσικῶν ταυχῶν ἡ συλλογὴ καὶ δημοσίευσις τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς δημοτικῶν Ἑλληνικῶν καὶ ἀνατολικῶν ᾀσμάτων καθὼς καὶ τῶν καλλιτέρων ᾀσμάτων καὶ μουσικῶν συνθέσεων ἐκ τῆς συγχρόνου μουσικῆς παραγωγῆς. Συνδρομὴ ἐτησία δρ. 10. Γραφεῖα ὁδὸς Δημοκρίτου καὶ Φωκαλίδου 28.

*

ΔΙΑΛΕΞΙΣ

Εἰς τὸν Βόλον καὶ ἐν τῇ πολυτελεστάτῃ αἰθούσῃ τῆς Μεγάλης Λέσχης ἐπανελήφθη ἡ ἐδῶ γενομένη διάλεξις τοῦ κ. Δ. Δῆμαρ περὶ τῶν βουλγαρικῶν δημωδῶν ᾀσμάτων. Ἡ ἐκλεκτοτέρα κοινωνία τοῦ Βόλου παρέστη κατ' αὐτήν. Οἱ βουλευταὶ κ. κ. Γάτσος καὶ Δαναρᾶς, ὁ δήμαρχος κ. Γεωργάδης, τὰ μέλη τῆς Λέσχης, δημοσιογράφοι, ἄνθρωποι τῶν

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ "ΑΝΑΤΟΛΗΣ,,

γραμμάτων. Τὴν ἐντύπωσιν ἀπετύπωσαν ἐνθουσιωδῶς καὶ εὐγενῶς αἱ ἐφημερίδες τοῦ Βόλου. Ἐν τέλει—καὶ αὐτὸ τιμᾷ τοὺς Βολιώτας—ἐρρίφθη ἡ ἰδέα νὰ τυπωθῇ ἡ διάλεξις ἑλληνιστὶ μὲν διὰ νὰ φανατίσῃ, εἰς ξένας δὲ γλώσσας διὰ νὰ φωτίσῃ τὸ εὐρωπαϊκὸν κοινόν. Ὀρθὴ ἡ ἰδέα ἀλλὰ δυσκατέλεστος διότι ἀπαιτεῖ δαπάνας, αἱ ὁποῖαι εἶνε μὲν ἐλάχισται, ὀχὶ ὅμως καὶ εὐκολοι.

*

ΤΕΛΗ ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΥ

Μὲ αὐτὸν τὸν τίτλον ὁ Τμηματάρχης τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν κ. Γ. Ν. Κοφινᾶς ἐξέδωκε τόμον ἐκ τριακοσίων ἑβδομήκοντα σελίδων κατατάσσων καὶ ἑρμηνεύων τὰς περὶ χαρτοσήμου διατάξεις. Ἐνδελεχὴς μελέτης γέννημα ὁ τόμος οὗτος πλουτίζει σημαντικώτατα τὴν σχετικὴν νομικὴν φιλολογίαν, τὴν τέως πτωχήν, τὸν διακρίνει δὲ σπουδαῖον προσόν, ἡ τελεία κατάταξις τοῦ πολυποικίλου καὶ εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τοῦ Δικαίου ἀναφερομένου περιεχομένου του, ἐκτὸς τῶν ἄλλων σημαντικῶν προσόντων, τῆς κωδικοποιήσεως τῶν Νόμων, τῆς κωδικοποιήσεως τῶν Β. Διαταγμάτων καὶ τῆς τελείας Ἑρμηνείας τῶν διατάξεων τῶν διαφόρων περὶ χαρτοσήμου Νόμων. Μὲ αὐτὰ τὰ προτερήματα του τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κοφινᾶ δὲν εἶνε μόνον εἰς τοὺς νομικοὺς χρήσιμον καὶ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους πάντων τῶν κλάδων ἀλλὰ καὶ ἀπαραίτητον ὅσῳ καὶ εὔχρηστον καὶ διὰ πάντα συναλλασσόμενον ὁπωσδήποτε, διὰ πάντα ἔμπορον, βιομήχανον, κτηματίαν, χρηματιστὴν κ.τ.λ.

Ἡ «Εἰκονογραφημένη» δὲν εἶνε νομικὸν περιοδικὸν διὰ νὰ γράψῃ ἐπιστημονικὴν κρίσιν. Θὰ εἴπῃ κάτι ἄλλο. Θὰ τονίσῃ τὸ γεγονὸς ὅτι ὑπάλληλος ἀνώτερος, ἐπιφορτισμένος μίαν τῶν πολυπλοκωτέρων ὑπηρεσιῶν, τὴν τοῦ Ἀαχείου τοῦ Στόλου, διευθύνων δὲ αὐτὴν μὲ ζῆλον ἀνταξίον τοῦ ἐθνικοῦ τῆς σκοποῦ καὶ μὲ ἐπιστημονικότητα, ἀποδοῦσαν λαμπρὰ ἀποτελέσματα, εὑρίσκει καιρὸν νὰ μελετᾷ καὶ νὰ συγγράφῃ, διότι τὰ «Τέλη Χαρτοσήμου» δὲν εἶνε τὸ πρῶτον ἔργον τοῦ κ. Κοφινᾶ. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔποψιν ἡ «Εἰκονογραφημένη» αἰσθάνεται ὑποχρέωσιν νὰ συγχαρῇ τὸν κ. Κοφινᾶν, ἀξ ἴσου δὲ καὶ τὸ ἀριστοτεχνικὸν τυπογραφεῖον «Ἑστία» ὅπου ἐξετυπώθη, διὰ τὸ κομψοτέχνημά του.

*

ΤΟ "ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ,,

Τί εἶνε αὐτὸς ὁ ὄπισθεν τῆς καλλιτεχνικῆς προθήκης τοῦ περικόμψου «Βασιλικοῦ Ἀνθοκομείου» τῆς ὁδοῦ Σταδίου καὶ μέσα εἰς τὰς ἀνθοδέσμας

ΑΠΟ ΤΑΣ ΘΗΡΙΩΔΙΑΣ ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ

Ἐξακολουθοῦν οἱ αἰωναρεῖς Βούλγαροι τὰς ὠμότητάς των ἐν Μακεδονίᾳ δολοφονοῦντες, δηοῦντες, ἀτιμάζοντες, ληστεύοντες. Ἡ παρατιθεμένη εἰκὼν παριστᾷ τὴν κηδείαν τοῦ Διευθυντοῦ τῆς ἐπεξεργασίας καπνοῦ τοῦ Μονοπωλίου Δράμας Γ. Παπαδημητρίου, ὃν ἐδολοφόνησαν ἀγρίως οἱ ἄνθρωποι τοῦ Βουλγαρικοῦ ληστρικοῦ συστήματος τοῦ.

Οἱ ἐν Δράμᾳ ὁμογενεῖς ἀκολουθοῦν ἐν βαθεῖᾳ συγκινήσει τὴν κηδείαν τῶν δύο τούτων θυμάτων, προέχων δὲ μεταξὺ τοῦ πλήθους ὁ ἐν Καβάλλᾳ Ἕλλην Πρόξενος κ. Μαυρουδῆς, ὁ γραμματεὺς τοῦ Προξενείου μας κ. Μαυρομμάτης καὶ ὁ κ. Σροῶνος ἰατρὸς (δεξιά), ὁ κ. Π. Κωνσταντίνου, ἔμπορος ἐν Δράμᾳ, ὁ κ. Κλάδης, Μουδίρης τοῦ Μονοπωλίου Δράμας καὶ ὁ ἐν Καβάλλᾳ καπνέμπορος κ. Κ. Πρωτόπαπας (ἀριστερά).

ὁποῖαν ἦτο πολύτιμος. Θὰ ἠδύνατο κανεὶς νὰ εἴπῃ, ὅταν ἔβλεπε τὰς προφάσεις μὲ τὰς ὁποίας ἐστερήθη τὸ Διδασκαλεῖον τοῦ Διευθυντοῦ του καὶ γνωρίζων τὸν κ. Βρατσάνον, θὰ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ μὲ θάρρος ὅτι λόγοι ξένοι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐκπαιδεύσεως προεκάλεσαν τὴν στέρησιν αὐτήν. Λόγοι ξένοι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἄρα χαμαιζῆλοι, ταπεινοί. Ὀλίγος χρόνος παρῆλθε διὰ νὰ ἀποδειχθῶν οἱ λόγοι αὐτοὶ ταπεινότεροι ἀκόμη, οἱ λόγοι τῆς ἔχθρας κατὰ τοῦ κ. Βρατσάνου.

Εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν τελετῶν τοῦ Διδασκαλείου ὑπῆρχον ἀνηρτημέναι, τιμῆς ἕνεκεν, αἱ εἰκόνες τῶν εὐεργετῶν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ μακαρίτου Θ. Δηλιγιάννη καὶ τοῦ κ. Μιλτιάδου Βρατσάνου.

ποῦ στολίζουν τὰς αἰθούσας κρυμμένος; Ἐλκύει τὴν προσοχὴν καὶ τὸν θαυμασμὸν τῶν διαβατῶν ἡ θαυμασία προθήκη, σήμερον στολισμένη ὡς ἀλσύλλιον, ἀθρὸν μεταβαλλομένη εἰς μίαν ταρατσίαν ἀνθοδέσμην, ἀλλάσσουσα χρώματα καὶ μορφὴν ὡς φαντασμαγορία. Ἀλλ' ἐλκύουν καὶ τῶν καλυτέρων αἰθουσῶν τὸν θαυμασμὸν οἱ διάκοσμοί του καὶ αἱ ἀνθοδέσμαι του, ἀληθινὰ θαύματα ἀνθοδετικῆς. Νομίζει κανεὶς ὅτι κάποιο δαιμόνιον εἶνε κρυμμένον μέσα εἰς τὰ πολύχρωμα ἄνθη καὶ μέσα εἰς τὴν προθήκην καὶ τοὺς μεταγγίζει τὴν δύναμιν νὰ γοητεύουν καὶ νὰ σαγηνεύουν.

Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἡ ἀνθοδετικὴ, χάρις εἰς τὸ «Βασιλικὸν ἀνθοκομεῖον» ἐπετέλεσε θαύματα καὶ παρ' ἡμῖν καὶ πρέπει νὰ ὁμολογηθοῦν χάριτες εἰς τὸν διευθυντὴν του κ. Ἀρ. Τσοῦτσον, ἀλλὰ καὶ συγχαρητήρια θαρμότατα τοῦ ἀξίου διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ποιήν ποῦ ἐσκόρπισε μέσα εἰς τὸ ἰοστεφὲς ἄστυ.

*

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ

Μακρὸν στάδιον ἐργασίας μὲ πόνον ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ Ἔθνους μὲ ἐπιστημονικὰ ἐφόδια, μὲ συγγραφὰς, μὲ τὴν πατραν, ἡ ὁποία ἐλεύκανε τρίχας, ἠμοίφθη διὰ χολῆς ἀπὸ τὴν ἐπίσημον Πατρίδα.

Ἐδίδαξεν, ἔγραψε, ἐμόρφωσε, διακρίθη, ἀνῆλθεν εἰς τὰ ἀξιώματα εἰς τὰ ὁποῖα τὸν καθίστα ἀπαραίτητον ἡ ἐπιστημονικὴ του ἀξία, πάντοτε ἀκούραστος, δημιουργικός, σοφὸς ὁ κ. Μιλτ. Βρατσάνος.

Ἔφθασεν ἔως τὸ γῆρας τὸ ἀργυροῦν, ἔως ἐκεῖ ἀπὸ ὅπου στρέψων πρὸς τὸ παρελθὸν θὰ εἶχε τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ τετελεκότος τὸν νόμον, τὴν ἰδέαν ὅτι τοῦ ὑπελείπετο ὁ τῆς Δικαιοσύνης στέφανος.

Καὶ τότε ἡ πολιτικὴ ἀντὶ στεφάνου τὸν ἠμοιψεν μὲ πικρίας, ἀντὶ ἀμοιβῆς τῷ ἐξαπέστειλε μίαν παῖδιν ἀπὸ τὴν θέσιν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου, διὰ τὴν

ΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ ΑΝΤΑΡΤΑΙ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Κατὰ τὰς Ἀγγλικὰς ἐφημερίδας) ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΚΔΙΚΗΤΑΙ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Μίαν πρωΐαν αἱ εἰκόνες αὐταὶ εὑρέθησαν κατεστραμμέναι μὲ ἐξωρυγμένους τοὺς ὀφθαλμούς, κομμένους τοὺς λαιμούς, ἐσχισμέναι. Ὁ καθημερινὸς τύπος ἐφρύαξε διὰ τὸν βανδαλισμὸν αὐτόν, τὸν ἐστηλίτευσεν, ἔκλαυσε διότι ἀπεκαλύφθη ὅτι ἄνθρωποι σχετιζόμενοι μὲ τὴν ἐκπαίδευσίν μας εἶνε ἄξιοι τοιαύτης πράξεως. Οἱ δημοδιδάσκαλοι, οἱ εὐεργετηθέντες ἀπὸ τοὺς δύο ἄνδρας, ὧν ἐδεδηλώθησαν αἱ εἰκόνες διεμαρτυρήθησαν ἐντόνως. Οἱ ἀρμόδιοι διέταξαν ἀνακρίσεις, αἵτινες ἔμειναν χωρὶς ἀποτέλεσμα.

Καὶ ἰδοὺ καὶ ἄλλη πικρία προσπελάζουσα τὰ χείλη τοῦ γηραιοῦ διδασκάλου.

Αὐτὸς ἀκούραστος καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ἐργάζεται πάλιν. Εἶχεν ἐκδώσῃ «Τὰ κατὰ τὸν Θησέα» δίτομον ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξιστορεῖται μὲ τρόπον τερπνὸν καὶ διδακτικὸν ἡ ἡρωϊκὴ ἐποχὴ καθ' ἣν ἔζησεν ὁ Θησεύς. Τὸ ἔργον ἀνεγνώσθη ἁπλῶστως. Τώρα ὁ κ. Βρατσάνος γράφει «Τὰ κατὰ τὸν Περικλέα» διὰ νὰ διδάξῃ τὴν ἀκμὴν τῶν Ἀθηνῶν, τὴν ἀκμὴν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καθόλου, τὴν ὡραιοτέραν ἐποχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ βίου.

Ἡ ἐργασία ἡ φωτιστικὴ καὶ ἀλτρουϊστικὴ εἶνε ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ παρηγορία τῶν ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι μοχθοῦντες πικραίνονται καὶ εὐεργετοῦντες ἀπογεύονται καρπῶν ἀγνωμοσύνης. Εἰς αὐτὰ τὰ συναισθήματα πόσον ὀλίγον συμβάλλει ἡ «Εἰκονογραφημένη» δημοσιεύουσα τὴν εἰκόνα τοῦ σεβαστοῦ ἀνδρός!

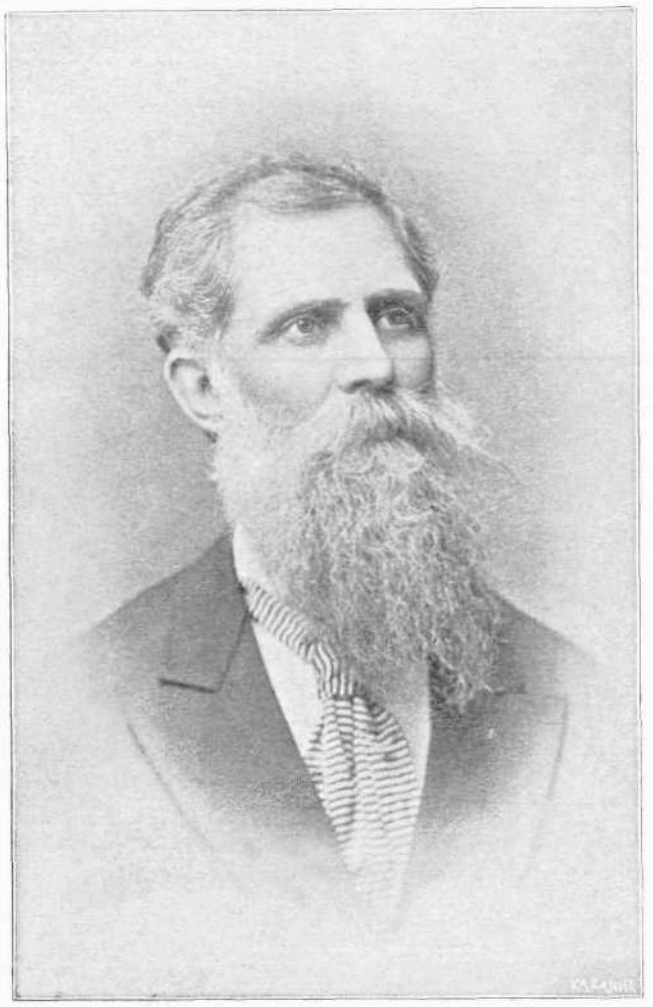

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ

Ὁ μοναδικὸς παιδαγωγὸς καὶ τέως Διευθυντὴς τοῦ Διδασκαλείου Ἀθηνῶν.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

Ποῖον ἄλλο ἀπὸ τὸ μοναδικόν μας καὶ ἀγαπητότατον εἰς ὅλον τὸν ἑλληνισμὸν ***Ἡμερολόγιον Σκόκου τοῦ 1907;***

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐμφανίζεται ὁ 22ος τόμος, ἐκ τῶν πλουσιωτέρων καὶ καλλιτεχνικωτέρων τῆς ὅλης σειρᾶς.

Δὲν ὑπάρχει, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ δευτέρα γνώμη, ὅτι τὸ *Ἡμερολόγιον Σκόκου εἶνε ὁ βασιλεὺς τῶν ἑλληνικῶν ἡμερολογίων.* Ἑτοιμασθῆτε νὰ ἐντρυφήσητε εἰς τὰς καλλιτεχνικάς του σελίδας, αἱ ὁποῖαι θὰ λάμπουν ὡς πάντοτε *ἀπὸ φιλοκαλίαν, ἀπὸ πνεῦμα σπανθηροβολοῦν, ἀπὸ χάριν γοητεύουσαν, ἀπὸ πλοῦτον καὶ ποικιλίαν συναρπάζουσαν.*

Τὸ *«Ἡμερολόγιον Σκόκου τοῦ 1907»* θὰ ἀπαρτίζεται καὶ πάλιν ἀπὸ 450 κομψὰς καὶ πυκνοτυπωμένας σελίδας.—Θὰ περιέχῃ ὑπὲρ τὰς 130 ἀριστοτεχνικὰς εἰκόνας, τὰς πλείστας ἐν Λειψίᾳ καὶ Παρισίοις φιλοτεχνηθείσας. — Θὰ πλουτίζεται ἀπὸ τὰ γνωστότερα ὀνόματα τῶν συγχρόνων ποιητῶν καὶ λογογράφων μας. — Ὑπὲρ τὰ 150 θέματα καὶ διατριβαὶ ποικίλης φύσεως καὶ εἰς ὅλα τὰ εἴδη τῆς λογοτεχνίας, ἤτοι: *Διηγήματα, Ποιήματα, Ἱστορικαὶ μελέται, Σημειώματα καλλιτεχνικά, Ὁδοιπορικαὶ ἐντυπώσεις, Ἠθογραφίαι, Ἐπιγράμματα, Σκαλαθύρματα εὐθυμογραφικά, Ἀνέκδοτα, Σκέψεις, Γελοιογραφικαὶ σκηναί, Σκίτσα, σιλουέττες κλπ.*

Διὰ τοὺς ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ Ἕλληνας τὸ «Ἡμερολόγιον Σκόκου» θὰ εἶνε πλήρης καὶ ζωντανὴ ἐν μικρογραφίᾳ ἀναπαράστασις *τῆς ἐν Ἑλλάδι καλλιτεχνικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς.*

Ἡ *«Εἰκονογραφημένη»*, χάριν τῶν ἀπανταχοῦ φίλων καὶ συνδρομητῶν αὐτῆς ἀναλαμβάνει νὰ ἀποστέλλῃ τὸ ἐφετεινὸν «Ἡμερολόγιον Σκόκου τοῦ 1907» πρὸς πάντα ἐμβάζοντα αὐτῇ τὸ *ἐκ φρ.χρ. 5 ἀντίτιμον.* Ἀνάγκη ὅμως νὰ σπεύσουν. Ἂς μὴ λησμονοῦν ὅτι τὸ *«Ἡμερολόγιον Σκόκου»* ἐξαντλεῖται συνήθως πρὸ τῶν μέσων Ἰανουαρίου.

ΣΟΦΟΚΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ

Πολιτικὸς Διευθυντὴς τῆς «Πανθεσσαλικῆς» ὀργάνου τοῦ Συνδέσμου τῶν Φιλελευθέρων.

Σ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ

Μετρίου ἀναστήματος, πανεξύπνου καὶ εἰρωνικοῦ, προσδλεπούσης φυσιογνωμίας, εὐφυοῦς εἰς τὴν ὁμιλίαν του καὶ παραστατικός, φανατισμένος ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος του, εἶνε ὁ πολυμαθὴς δικηγόρος καὶ ἔγκριτος δημοσιογράφος καὶ δεινὸς ῥήτωρ, πολιτικὸς διευθυντὴς καὶ ἰδιοκτήτης τῆς «Πανθεσσαλικῆς» τοῦ Βόλου κ. Σοφοκλῆς Τριανταφυλλίδης. Παρὰ τὴν «Πανθεσσαλικήν», τὴν κηρύξασαν τὴν οἰκονομικὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων Θεσσαλῶν, ἀγωνίζεται ὁ «Σύνδεσμος τῶν Φιλελευθέρων» ὑπὲρ ἀρχῶν καταργήσεως τῆς βουλευτοκρατίας, ἀποκεντρωτικῶν ἰδεῶν, πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας.

Ὁ Σ. Τριανταφυλλίδης εἶνε γενναῖος μαχητὴς τῶν ἰδεῶν αὐτῶν αἱ ὁποῖαι μὲ συνησπισμένα ἀπέναντί των τὰ κόμματα, ἐπετέλεσαν προόδους. Γράφων, ὁμιλῶν, κατηχῶν, μὴ ἀφίνων περίστασιν νὰ ἐπιτεθῇ. Παραθέτομεν τὴν εἰκόνα του ὡς ἐργάτου μιᾶς ἰδέας, ὡς συναδέλφου δυνατοῦ καὶ μὲ εὐρείας σκέψεις.

ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΑΤΗΓΗΣΙΣ

Ὁ Ἕλλην ἐγεννήθη διὰ νὰ καταστρατηγῇ τοὺς νόμους καὶ ἂν εἶνε βουλευτὴς ἀρχίζει ἀπὸ τὸν κανονισμὸν τῆς Βουλῆς.

Αἱ συνελεύσεις αἱ κατὰ τὸν ἀγῶνα καὶ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ εἶχον καὶ αὐταὶ κανονισμούς, μιᾶς δὲ διατάξεως τῶν κανονισμῶν αὐτῶν θὰ διηγηθῶμεν τὴν καταστρατήγησιν.

Τὴν διηγεῖται ὁ Ῥόσς περιγράφων τὴν ἐν Προνοίᾳ Συνέλευσιν τοῦ 1832.

Οἱ πατέρες ἐκεῖ συνεδρίαζον ἐντὸς ξυλίνου παραπήγματος ἀπὸ ἁπλανίστους σανίδας.

Κάτω χῶμα καὶ γύρω τρεῖς σειραὶ σκαμνίων, ἀπέναντι τῆς εἰσόδου ἡ ἕδρα τοῦ Προέδρου καὶ τῶν Γραμματέων καὶ ἑκατέρωθεν ἓξ καθίσματα διὰ τὸ διπλωματικὸν σῶμα καὶ τοὺς ἐπισήμους ξένους.

Οἱ πληρεξούσιοι ἦσαν λάλοι ἐν τῇ φυσικῇ των εὐγλωττίᾳ καὶ μακρολόγοι.

Εἶχον ἔλθῃ τοιοῦτοι καὶ ἐκ Κρήτης καὶ ἐκ Ψαρρῶν καὶ ἐκ Μακεδονίας.

Ἀλλ' ὅλοι ἦσαν μανιώδεις καπνισταί.

Αἱ συζητήσεις διήρκουν πολὺ καὶ ὁ κανονισμὸς ἀπηγόρευε τὸ κάπνισμα.

«Οἱ *τσιμπουξῆδες* ὅμως τῶν πατέρων τοῦ λαοῦ παραμένοντες ἔξω, κύκλῳ τοῦ παραπήγματος εἰσῆγον διὰ τῶν χασμάτων τῶν κακῶς προσηρμοσμένων σανίδων τὰ στόμια τῶν ἀνημμένων μακρῶν καπνοσυρίγγων, οἱ δὲ τοὺς ἀνωτέρους σκάμνους κατέχοντες πληρεξούσιοι ἐρρόφων οὕτως ἐξ αὐτῶν, στρεφόμενοι μόνον δεξιᾷ ἢ ἀριστερὰ καὶ πολλάκις οὕτω κυαναῖ καπνοῦ ἕλικες ἀνέθρωσκον ποῦ καὶ ποῦ ἐν μέσῳ τοῦ συνεδρίου».

Εἶνε μία ἀπὸ τὰς παλαιὰς βουλευτικὰς καταστρατηγήσεις.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Μολονότι γνωρίζομεν ὅτι θὰ προσκρούσωμεν εἰς τὴν ἐγνωσμένην του μετριοφροσύνην, δημοσιεύομεν ὅμως καθ' ὑποχρέωσιν τὴν εἰκόνα τοῦ κ. Περ. Κωνσταντοπούλου, Τμηματάρχου τῶν ἐν Μανσούρᾳ Μικτῶν Δικαστηρίων.

Κάτω ἐκεῖ εἰς τὴν γωνίαν αὐτὴν τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τριακονταετίας ἐργάζεται, λανθάνων πάντα θόρυβον, παρέχων ὅμως σημαντικὰς ὑπηρεσίας καὶ εἰς τοῦ Ἔθνους καὶ εἰς τῶν ὁμογενῶν τὰ συμφέροντα.

Δὲν εἶνε πολλοὶ οἱ τοιοῦτοι ἀφανεῖς καὶ τελεσφόροι ἀντιλήπτορες τῶν συμφερόντων τῶν ὁμογενῶν καὶ ἂν αὐτοὶ ἔχουν ὡς ἄξιωμα τῆς ζωῆς των τὸ «λάθε βιῶσας», ἡ ἐπίσημος Ἑλλὰς ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τοὺς ἀναζητήσῃ καὶ ἀμείψῃ τὴν αὐταπάρνησίν των.

ΠΕΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Τμηματάρχης τῶν Μικτῶν Δικαστηρίων τῆς Μανσούρας.

ΕΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ

Ὁ Ἄγγλος ποιητὴς Σέριδαν εἶχεν ἀσθενήσῃ ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς πάντα κανόνα τῆς ἐγκρατείας.

Ἐκάλεσαν τὸν ἰατρὸν Ἔδερδεν, ὁ ὁποῖος διέταξεν εἰς τὸν ἄρρωστόν του ἀποχὴν ἀπὸ παντὸς καὶ ἐγκράτειαν.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁ ἰατρὸς ἐπανέρχεται καὶ ἐρωτᾷ τὸν ἀσθενῆ ἂν ἠκολούθησε τὰς συμβουλάς του. Εἰς τὴν καταφατικὴν ἀπάντησιν ὁ δόκτωρ εἶπεν:

— Εὖγε! Εἶνε τὸ μόνον μέσον νὰ μακροημερεύσῃς.

— Ἀλήθεια, ἀπήντησεν ὁ Σέριδαν, αἰσθάνομαι ὅτι ἀκολουθῶν τὰς συμβουλάς σας θὰ μακροημερεύσω. *Μακροτέρας* ἡμέρας ἀπὸ τὰς τελευταίας τρεῖς δὲν ἐπέρασα εἰς ὅλην μου τὴν ζωήν.

Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον «Ἑστία» Κ. Μάϊσνερ καὶ Ν. Καργαδούρη — 5670.